

מוסף חג

קו עיתונות | סוכות תשפ"ו

6

סולם יעקב

שר הרווחה והביטחון התזונתי היוצא ח"כ יעקב מרגי בראיון מקיף על השליחות והאתגרים בחיים הציבוריים

12

מבצע מוסד

בכיר המוסד לשעבר אבנר אברהם חושף את הסודות מאחורי ההצלחות הדרמטיות של מבצעי המוסד ברחבי העולם

18

נביא הזעם

העיתונאי והסופר צבי יחזקאלי בראיון מקיף ומרתק על תהפוכות המזרח התיכון - מעזה ויו"ש, דרך סוריה ולבנון ועל לאיראן ומדינות המפרץ

24

בצילא דמהימנותא

היהודים ששרדו את הטבח הנורא והחליטו בתוך התופת לחזור בתשובה, במונולוגים מרגשים של אמונה

30

הלוחמים שנשכחו

עבודת הדוקטורט של הסופר והפרסומאי גיל סמסונוב הובילה לספר שעושה צדק עם דור שלם שמייסדי המדינה ביקשו למחוק מההיסטוריה

34

למען ידעו דורותיכם

הזיכרונות הכמוסים במשפחה שמועברים מאב לבנו על דמותו רבת ההוד של הצדיק הירושלמי רבי אריה לוין זצוק"ל

בכיר המוסד לשעבר אבנר אברהם חושף את הסודות מאחורי ההצלחות הדרמטיות של מבצעי המוסד ברחבי העולם

מבצע מוסד

המוסד לשעבר אבנר אברהם חושף את הסודות מאחורי ההצלחות הדרמטיות של מבצעי המוסד ברחבי העולם. המוסד לשעבר אבנר אברהם חושף את הסודות מאחורי ההצלחות הדרמטיות של מבצעי המוסד ברחבי העולם.

למען ידעו דורותיכם: הזיכרונות הכמוסים במשפחה שמועברים מאב לבנו על דמותו רבת ההוד של הצדיק הירושלמי רבי אריה לוין זצוק"ל

ברוח ישראל סבא

המוסד לשעבר אבנר אברהם חושף את הסודות מאחורי ההצלחות הדרמטיות של מבצעי המוסד ברחבי העולם. המוסד לשעבר אבנר אברהם חושף את הסודות מאחורי ההצלחות הדרמטיות של מבצעי המוסד ברחבי העולם.

עבודת הדוקטורט של הסופר והפרסומאי גיל סמסונוב הובילה לספר שעושה צדק עם דור שלם שמייסדי המדינה ביקשו למחוק מההיסטוריה

הלוחמים שנשכחו

המוסד לשעבר אבנר אברהם חושף את הסודות מאחורי ההצלחות הדרמטיות של מבצעי המוסד ברחבי העולם. המוסד לשעבר אבנר אברהם חושף את הסודות מאחורי ההצלחות הדרמטיות של מבצעי המוסד ברחבי העולם.

העיתונאי והסופר צבי יחזקאלי: "מזרח התיכון: מזהות המוסלמים באירופה מיהרה ראש במחצית הלידה, דלי פלסטיני חונקים ברחובות לוחין ייתר מדלי בדיעה"

מזרח תיכון חדש

המוסד לשעבר אבנר אברהם חושף את הסודות מאחורי ההצלחות הדרמטיות של מבצעי המוסד ברחבי העולם. המוסד לשעבר אבנר אברהם חושף את הסודות מאחורי ההצלחות הדרמטיות של מבצעי המוסד ברחבי העולם.

היהודים ששרדו את הטבח הנורא בשמחת תורה והחליטו בתוך התופת לחזור בתשובה במונולוגים מרגשים של אמונה

בצילא דמהימנותא

המוסד לשעבר אבנר אברהם חושף את הסודות מאחורי ההצלחות הדרמטיות של מבצעי המוסד ברחבי העולם. המוסד לשעבר אבנר אברהם חושף את הסודות מאחורי ההצלחות הדרמטיות של מבצעי המוסד ברחבי העולם.

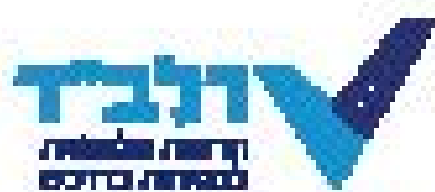
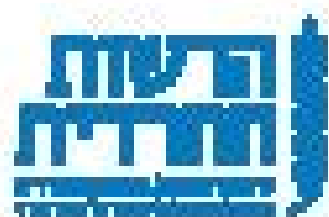
ראיון חג עם שר הרווחה והביטחון התזונתי היוצא ח"כ יעקב מרגי: "משרד הרווחה הוא 'חדר מיון קדמי' של המדינה הישראלית"

סולם יעקב

המוסד לשעבר אבנר אברהם חושף את הסודות מאחורי ההצלחות הדרמטיות של מבצעי המוסד ברחבי העולם. המוסד לשעבר אבנר אברהם חושף את הסודות מאחורי ההצלחות הדרמטיות של מבצעי המוסד ברחבי העולם.

סיפור לחג
מאת הרב
עידו ובר

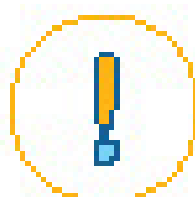
הרה"ג שמואל רבינוביץ: חג הסוכות — חיבור הרוח לחומר | עמ' 4

השנה נוסעים בטוח!

גם בחגים שומרים על כללי הבטיחות בדרכים ושומרים על החיים!

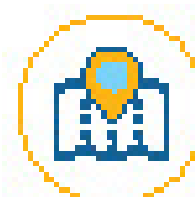
מהרים

במסלול חוצים מהרוב
רק סומך על הסדרים
דוחק מחבבים.

סארני

תצאוקה לידים לשהך
המסיעה בדי לאסור מניקה
דוקה ובסוחת.

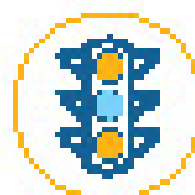
סתכונים

את סטלה המסיעה
בבית על סנת
לחשוד בסדפת.

סתרעונים

במקדחת עצילה
מבאדחת
במסוחת.

מצייתים

מסאקם
במסאס לחס
לחשוד חודך.

חוגרים

את בלום מלמדים מלמדים,
ילדים במסאס במסוחת
מסאס גיל.

הרה"ג שמואל רבינוביץ רב הכותל המערבי והמקומות הקדושים

חג הסוכות - חיבור החומר לרוח

צילום: סוכות נחלים

אין לך חג שמח בחגי ישראל כחג הסוכות בו שמחת החג כתובה פעמיים (דברים ט"ו) "ושמחת בחגך.. והיית אך שמח". צדקה עשה עמנו הקב"ה שלאחר שהיינו שרויים ויראים מאימת הדין בחודש אלול שהגיעו לשיאם ביום הכיפורים, העניק לנו עם סיומם את חג הסוכות בכדי להשיג דרגות נעלות דרך השמחה.

הרבה משמעויות טמונות בשמחת חג הסוכות ובמצוותיו, אך טעמו העיקרי מפורש בתורה: "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים" (ויקרא כ"ג, מ"ג). ובגמרא במסכת סוכה (י"א) נחלקו בפירוש הפסוק: רבי אליעזר פירש שכוונת הכתוב על ענני הכבוד, ולדברי רבי עקיבא הוא משום שסוכות ממש עשו להם בני ישראל. אם חג זה הוא זכר לסוכות או לענני כבוד שהיו ביציאת מצרים, מדוע נקבע בחודש תשרי הרי מן הראוי היה לקובעו בסמוך ליציאת מצרים בחודש ניסן?

ידועים דבריו של הטור (או"ח סימן תרכ"ה) שבניסן הוא עת בו יוצאים בני אדם לעשות סוכות לצל ולא היתה ניכרת אז המצווה, ולכן צוינו בתשרי שהוא זמן גשמים ודרך בני אדם לצאת מהסוכה לבתים והמצווה ניכרת.

לכאורה יש להבין אם כך מדוע בט"ו בתשרי ולא ברח' חשוון או לפני ר"ה? צריך לומר שקביעתו בסמוך ובצמוד לימי הדין: יש בזה משמעות עמוקה עד שחג הסוכות מהווה המשך בלתי נפרד מימים אלו, ולשם כך עלינו להתעמק ולהבין את מהותו של חג זה, והקשר שלו לימים שקדמו לו.

הנוהג שבעולם שכאשר קובעים יום בו מציינים את המעבר ממצב למצב מעמידים משהו ציורי, מיניאטורי, כדי להזכיר את מה שהיה בעבר, בימי השפל, אבל בעיקר מבליטים את התמורה שהתחוללה. אם כך הסוכה היא לזכר מה שהיה בנודדונו במדבר, היינו צריכים לחגוג זכר לכך בארמונות מפוארים, עם כלים יפים ומהודרים, כדי שנחוש בעליל את השינוי שהתחולל לנו בכניסתנו לארץ ישראל. אולם לא רק שאיננו חוגגים את החג בבית הקבוע המציין את המנוחה והנחלה שהגענו אליה, אלא יוצאים מדירת הקבע לדירת עראי, ודווקא בה אנו מקיימים את מצוות החג, והשאלה הנשאלת הרי זה איפכא מסתברא? זאת ועוד, בחג הסוכות צוינו כאמור לשמוח יותר מכל חג, דבר שנראה סותר ביותר לארעיות ולדירת הארצי. משל למה הדבר דומה: לאיש אשר נאלץ להיפרד מרכושו הקבוע בגלל חובות כספיים האם היה שמח? ואנו דווקא בימים שבהם עלינו להיפרד מביתנו הקבוע, בית שאפשר והוא משופע בכל הנוחיות והשכלולים אנו מצווים ביותר על השמחה, וגם כאן השאלה זועקת מאליה איך?

המגיד מדובנא הסביר את הקשר בין מצוות חג הסוכות ליום הכיפורים כדרכו בדרך משל: לאיש עני, בעל משפחה גדולה שאמר: "אצא לעולם הגדול ואשכיר עצמי לכל מלאכה אולי יזכוני מן השמים, ואשוב לכאן עם צורר כסף ביד. כך אוכל לעסוק במסחר ולהתפרנס ברווחה". הלך והשכיר עצמו לעשיר אחד ועבדו בנאמנות רבה כמה שנים, וככלות התקופה אמר למעבידו: "שלחני ואשובה אל משפחתי המחכה לי בכיליון עיניים".

שילם לו האדון את שכרו במלואו, והוסיף לו מענק ביד רחבה. נטל האיש את אמתחתו ונפרד מאדונו לשלום. בצאתו לרחוב הניח לרגע את האמתחת מידו כדי לנופף לכרכרה שתסיעו, אך אביר, האמתחת נעלמה ואיננה. גנב זריז נטלה ממש מתחת לאפו. בשברון לב שב לבית אדונו ושח על אסונו. "בתור עניא אזלא עניותא" נד לו האדון, "שב כאן ואראה מה אוכל לעשות".

הפעיל האדון את צוות משרתיו, שהתפזרו בכל קצוי העיר, לקטו רמזים ופרורי ידיעות בקרב הגנבים ויושבי

הקרנות עד שעלו על עקבותיו של הגנב והכריחוהו להשיב את שללו. אין לשער את שמחתו של האיש בראותו את אמתחתו הוא מחה את דמעותיו, והודה לאדונו נרגשות וביקש ללכת לדרכו.

אמר לו האדון: "הנה נוכחת לדעת כמה מאמצים עשיתי כדי להשיב לך את כספך. תוכל אפוא לשער כמה עז רצוני שתשוב לעירך ולמשפחתך וצורר הכסף בידך. אבל הדרך ארוכה לפניך ומלאה גנבים ואתה עלול להירדם ולהתעורר והאמתחת שוב תעלם. לפיכך איעצך עצה, בוא עימי אל פלוגי, השולח תדיר סחורות יקרות לעירך בלווי שמירה מעולה, נפקיד בידי את האמתחת, היא תגיע לידי רעייתך ואתה תסע לדרכך רגוע ושלו! קיבל את ההצעה ושלח את האמתחת ביד אותו סוחר ונסע לביתו כשהוא שמח וטוב לב.

הנמשל: בכל ימות השנה שעברה, אמורים היינו לקיים מצוות ולהימנע מעבירות, הגיעו ימי הדין, ומשננו את כלינו, והנה מעטות המצוות ומרובות העבירות, על כן באנו לפני מלכנו בשברון לב, שבנו בתשובה ובכינו על העבר. והוא, ברחמי הרבים, מחה את חטאינו, והחשיב לנו את מצוותינו.

אבל בכך לא די: מה יהיה בשנה הבאה? האם הכל ישוב על עצמו? אמנם, קבלנו על עצמנו לשמור את האמתחת, התחייבנו להשתפר, להתעלות, להרבות במצוות, אבל הדרך לפנינו כה ארוכה ומסוכנת, והגנבים אורבים בה לכל תנומה שלנו.

מה נעשה? נחפש ונבקש אחר עצה, שתבטיח את דרכנו. והעצה היא "מצוה גוררת מצוה" אם נפתח במצוה אחת היא תגרור את רעותה כמאמרם: "הבא לטהר מסייעין בידו". ועל כך נאמר: "והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגה מאוד", המצוה האחת תגרור רבות בעקבותיה, ודרכנו החדשה תהיה סלולה מרווחת ו בטוחה! לפיכך מתחילים אנו בשרשרת של מצוות החג.

אך יש מסר עמוק יותר בחיבור שבין חג הסוכות לימי הדין, והוא שחיי הרוח אינם בנפרד מן החיים הגשמיים, אלא מקשה אחת כולה זהב. כמו שלא ניתן לברך ברכה ללא פרי, כך חג הסוכות הוא הברית התיכון המחבר בין הרוח לגשם.

ארבעים יום התרוממנו לשיאים רוחניים עד יום

הכיפורים שיאה של ההתעלות הרוחנית והקדושה, בה מענים אנו את כל גופינו בכל העינויים של עינוגין. הנשמה שואפת אל בוראה בכל מובן והגוף בטל לה ואינו צריך משלו כלום, אבל זה אפשרי רק ביום אחד! מוצאי הצום מכריזה בת קול ואומרת "לך אכול בשמחה", כעת לך להתחבר לחיים, ודווקא עם המטען הרוחני שקיבלנו. איך עושים זאת? אומר הרמ"א בשו"ע מתחילים לבנות סוכה, לקיים את המצוה אשר אנו מקיימים עם כל מציאותינו והוויותינו, בה אנו אומרים שאיננו ברוגז עם החיים הגשמיים, אלא אנו לוקחים אותם ומרוממים אותו למעלות רוחניות.

לפיכך נקבע חג הסוכות דווקא אחרי ההיטהרות הרוחנית המופלאה של ימי חודש אלול, ראש השנה ויום הכיפורים, שלאחריהם שבים אנו במלוא הכח לעולם המעשה כדי לעשות בו מעשים טובים, ולא רק כדי לכוון בו כוונות טובות. אולם חלילה להבין שיש להפוך את החומר לעיקר, על כן אנו עושים את זכר ליציאת מצרים דווקא בסוכות עראי כדי לומר אכן אנו מחברים את רוח והגשם, אולם איננו שוכחים כי העיקר הוא הרוח.

לא פלא שבחג הסוכות צוינו על שמחה יתירה שאיננה סותרת את דירת העראי, אלא דווקא באה במקביל אליה, כי שמחה שלמה ואמיתית איננה יכולה להיות במקום שכל הגוף והרוח מושקע ברכישת נכסים חומריים, אלא רק במקום שיש בו פשרה בין הרוח לגשם, בלי תחרות ומתחים ובלי יצרי כיבוש ארציים.

השקפת עולם זו אינה מובנת לאומות העולם, כפי שהגמרא מביאה, לעתיד לבוא יאפשר הקב"ה לגויים שיבואו בתביעה מדוע לא ניתן להם מצוות? והקב"ה מאפשר להם לתקן את מעשיהם ע"י קיום מצוות סוכה, אך הם יבעטו בה כאשר תקפח את ראשם. וזאת כי הסוכה הינה השקפת עולם של שילוב בין חומר לרוח דבר שאומות העולם אינם יכולים לחבר. לעומת זאת עם ישראל יעלה לדרגה גבוהה יותר לעתיד לבוא ע"י ישיבה בסוכת עורו של לויטן כמו שאנו מתפללים ביציאתנו מהסוכה, כי אז נהפוך גם את שיא הגשמיות, לדבר שאינו עומד בניגוד לעולם הרוחני.

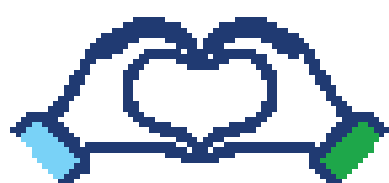
יתן ה' ונזכה במהרה לסוכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל וכדבר הפייטן: "אומץ ישעך בא, קול דודי הנה זה בא מבשר ואומר. תנה ישועות לעם עולם, לרוד ולזרעו עד עולם".

והדרת פני זקן

השנה לא משאירים
אותם לבד!

קשישים, ערירים וניצולי שואה
זקוקים לנו במיוחד בתגים

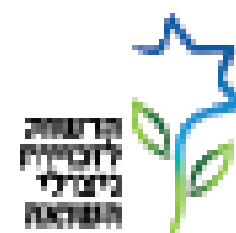
מעשה
קטן שלם
שחזרת רוח
בדולה עבורם

כולנו
חובבים יחד
מאמצים
ומסייעים

אף אחד לא
נשאר לבד!
דממים להאמין
לסעודת רוח

סולל יעקב

ראיון מיוחד ל'מוסף סוכות' מגולל שר הרווחה לשעבר ח"כ יעקב מרגי את העשייה האינסופית במשרד עליו היה אמון בשלוש השנים האחרונות, מספר על ליווי משפחות החטופים, על ההישגים המקצועיים והמהפכות שחולל במשרד הרווחה, על הצורך לטפל במחולל העוני בנוסף לטיפול במשפחות שנמצאות מתחת לקו העוני, על השליחות הציבורית למעלה משני עשורים, על המאבק להשבת החטופים מעזה ועל הגעגועים למרן הגר"ע יוסף זצ"ל במלאות 12 שנים להסתלקותו

אלעזר מיארה

אלא מצייר תמונה רחבה של חברה שווינונית יותר, עם פחות פערים ויותר אחדות. מבחינתו, החזון החברתי הוא לא מותרות אלא חובת קיום. בעיניו, חברה שמפקירה את החלשים או מתעלמת מהפערים הגיאוגרפיים והחברתיים היא חברה שמסכנת את עצמה. מכאן גם התשוקה שלו לדבר בגובה העיניים, לא להסתגר בשפה מגורית, אלא לתרגם את ערכיו החרדיים לשפה אוניברסלית שמובנת גם לחילוני בתל-אביב וגם לעולה חדש בפריפריה.

ובמקביל יש את הצד הפנימי, האישי. האיש שביום-יום שקוע בדינוי ועדות, בהצבעות סוערות ובתקציבים, מקדיש את זמנו החופשי לכתיבת חידושי תורה. "את שאהבה נפשי", ספרו השני, נמצא בשלבי השלמה - עדות חיה לכך שמתחת לחליפה הפוליטית פועם לב של תלמיד חכם, שרגליו נטועות בעולמה של תורה.

כיהנת כשר הרווחה בשלוש שנים מה אתה רואה כהישג המרכזי שלך?

"קשה לי לבחור הישג יחיד, משום שמשרד הרווחה איננו משרד שנוגע בתחום אחד בלבד ואינני יכול לתעדף נושא אחד על פני אחרים, אלא בראיית משרד הרווחה הוא "חדר מיון קדמי" של החברה הישראלית. זהו משרד שכל מי שנופל מהמערכות האחרות מגיע אליו, ולכן כמעט אין תחום שלא נגענו בו. עם זאת, אני יכול לציין מספר מהלכים שמסמלים בעיניי שינוי מהותי שהבאתי אתי למשרד. קודם

ברור, יציב ומפויס. כששב לאחרונה אל כיסא סגן יו"ר הכנסת, קיבלו אותו חברי הכנסת מכל סיעות הבית בברכות חמות. לא דבר של מה בכך, במיוחד בעידן שבו קשה למצוא מילים טובות מהאופוזיציה כלפי חברי הקואליציה. אלא שבמקרה של מרגי, גם יריביו הפוליטיים יודעים להכיר באמת: האיש הזה פועל במסירות, ביושר ובחזון. גם במלחמה האחרונה, משרדו זכה לשבחים על תפקודו בליווי המשפחות השכולות, טיפול בעקורים, סיוע לנפגעים ועוד. תפקוד שגרם לכך שהמשרד הוגדר בפי רבים כמוביל, אולי אפילו מצטיין, בכל קנה מידה. עד שראש הממשלה נתניהו אמר "תהיו מרגיים".

לאורך כל שנותיו בפוליטיקה, מרגי ניסה להיות יותר מאשר פקיד ציבור שמבצע את המוטל עליו. הוא ביקש להיות "איש בשורה". אם זה כשר הדתות שחתם על הסכמים פורצי דרך, אם כיו"ר ועדת החינוך שהוביל רפורמות משמעותיות במערכת שאחרים לא העזו לבצע, ואם כשר הרווחה שהחזיר למשרד הזה את כבודו. תחת הנהגתו לא רק הוגדלו התקציבים בצורה דרמטית, אלא גם הוטמעו רפורמות שהפכו את המשרד לאבן שואבת של מקצועיות ואמון ציבורי. העובדים הסוציאליים, המטפלים והמדריכים זכו להכרה אמיתית, והציבור הרחב ראה לראשונה איך משרד הרווחה הופך לכתובת ולא ל"חצר אחורית".

אבל אולי מעל הכול, מה שמייחד את מרגי הוא היכולת לשלב חזון עם אישיות מחבקת. הוא לא מדבר בסימאיות

ערב חג הסוכות, בין ניהוחות ארבעת המינים לרחשי ההכנות לחג, אנחנו מתיישבים לשיחת עומק עם אחד האנשים שמסמלים יותר מכל את המתח המובנה שבין עולם הרוח לעולם המעשה, בין הקודש לחולין, בין הייצוג החרדי לבין המחויבות לכלל החברה הישראלית - השר לשעבר ח"כ יעקב מרגי. לא במקרה נבחרה שיחה זו להתפרסם במתכונת חגיגת של "שיחת אושפיזין". כמו האושפיזין המסורתיים שנכנסים אל סוכתנו ומביאים איתם את השלום והאחדות, כך גם מרגי מביא עמו מכלול של זהויות: חבר כנסת ותיק, שר דתות לשעבר, יו"ר ועדת החינוך, סגן יו"ר הכנסת, ובעיקר מי שמכנים את כהונתו במשרד הרווחה "תור הזהב" של המשרד.

השיחה איתו מתנהלת בנחת, אך אי אפשר להתעלם מהשילובים המרתקים שמרכיבים את אישיותו. מצד אחד פוליטיקאי מחוספס, שנמצא במרכז הבמה הפוליטית כבר למעלה משני עשורים; מצד שני תלמיד חכם, שקובע עיתים לתורה ומשלים בימים אלו את כתיבת ספרו השני בחידושי תורה, "את שאהבה נפשי". מצד אחד נציג של הציבור החרדי, שנדרש לא אחת להגן על ערכיו מול ביקורת ציבורית ותקשורתית; מצד שני שליח ציבור שיודע לדבר גם עם כלל החברה הישראלית בשפה שמובנת לה, ולא נרתע מלשבור מחיצות.

בתוך כל המורכבות שאנו חיים בה, קולו מצליח להישאר

ג'י: "משרד הרווחה הוא "חדר מיון קדמי" של החברה הישראלית"

אהוב גם על יריביו הפוליטיים. ח"כ מרגי נואם בכנסת | צילום: דוברות הכנסת

אירועי מכרז שונים, וכל מערכת נראתה כמי שמתקשה לשלוט בנעשה. מצאתי משרד שנושא על גבו מטען כבד של אחריות, אך ללא יחידה כלכלית מקצועית שתדע לנהל את כל מערך המכרזים הזה, וללא יחידת פיקוח ובקרה שתוודא שהשירותים שהאזרח מקבל אכן תואמים למה שהמדינה משלמת עליו.

"החלטנו לשים לזה סוף. הקמנו יחידת פיקוח ובקרה מקצועית, לצד מערך כלכלי שמנסח מחדש את המכרזים ומבצע בקרה אמיתית על איכות השירות. השינוי היה דרמטי: כאשר הספק מבין שיש גורם מקצועי שבדוק אותו ברצינות, רמת השירות משתפרת מיידית והאזרח מקבל השירות הוא הראשון שנהנה מזה.

"במקביל, נקטנו צעדים לשיפור שכר המטפלים, המדריכים והעובדים הסוציאליים. אלה אנשים שנמצאים בחזית, יום-יום, מול אוכלוסיות מוחלשות. במשך שנים הם קיבלו שכר שלא שיקף את גודל האחריות והמסירות. המהלך הזה העניק להם לא רק תגמול כלכלי, אלא גם תחושת כבוד והכרה.

"לכן, אם אני נדרש לבחור רפורמה אחת שמייצגת שינוי ממשי בשטח, זה השילוב בין החזרת השליטה למשרד באמצעות פיקוח וכלים כלכליים מקצועיים, לבין שיפור מעמד ושכר אנשי השטח. שני המהלכים יחד יצרו רשת ביטחון אמיתית יותר לאזרח והפכו את שירותי הרווחה לכתובת יציבה, יעילה ומכבדת הרבה יותר".

לכדי 500 מיליון ש"ח. מה שאומר שכל חודש כ-50 אלף משפחות מקבלות כרטיס נטען לרכישת מזון בשווי 500 ש"ח. זאת מלבד סדנאות חוגים ושלל פעילויות למשפחות נצרכות.

"והיה כמובן את מבחן המלחמה: עשרות אלפי אזרחים שנעקרו מבתיהם, משפחות שכולות, חטופים ונפגעים. המשרד תפקד כמוביל לאומי וקיבל גם הערכה רחבה. זה אולי ההישג הגדול ביותר: להראות שהמשרד מסוגל לתת מענה בזמן אמת לכל משבר, ולהציב את הרווחה במרכז סדר היום של הממשלה והחברה הישראלית. ולקבל על זה גם פידבק מאנשים שבלשון המעטה לא מחובבי הממשלה הזאת, זה בעיניי לפני שזו הצלחה זה קידוש השם ממעלה ראשונה, שכל הציבור רואה כיצד מתנהלים שליחי הציבור של הציבור החרדי".

ללא ספק השלוש שנים שלך במשרד היו גדושות בעשייה ברוכה למען הציבור אבל איזו רפורמה או מהלך שאתה גאה בו במיוחד יצר שינוי אמיתי בשטח? "אחת הרפורמות שאני יכול להצביע עליה בגאווה אמיתית היא המהלך שביצענו בתחום ההפרטה והפיקוח. כשנכנסתי למשרד גיליתי מציאות בעייתית: משרד הרווחה, בניגוד למשרדים אחרים, פועל כמעט כולו במבנה מופרט. כל שירותי הרווחה שמדינת ישראל מעניקה לאזרח מופרטים באמצעות מכרזים. מדובר בלמעלה מ-3,000

כול, החשיפה של עבודת העובדים הסוציאליים לציבור הרחב, העובדה שהחברה הישראלית החלה לראות ולהבין את העשייה האדירה שלהם, זהו הישג בפני עצמו.

"בשלוש השנים האחרונות, גם מול מגבלות תקציביות ומלחמה לא פשוטה, הצלחנו להביא תוספת קבועה של מיליארד שקלים בכל שנה למערכת. התוספות הללו אפשרו לבצע רפורמות במערך המוגבלויות, באזרחים הוותיקים, בשיקום מחלקות רווחה ברשויות המקומיות מקומות שבעבר נחשבו "חצר אחורית" והוזנחו, וכיום מתקצבים פי חמישה מהעבר.

"ביצענו מהלך לטיפול באוכלוסיית המבוגרות והסיעודיים ולאחר שנים שלא תמיד היו עובדים נאותים קיבלנו אישורים להביא כ-1500 מטפלים זרים ממדינות שונות בכדי לשפר את השירות לאזרח שנצרך לטיפול ע"י עובד זר.

"במקביל, בימים אלו ממש אנחנו מכפילים את מערך הסיוע לביטחון תזונתי, כך שכיום כ-50 אלף משפחות מקבלות מענה, צריך להבין רגע מה זה הביטחון התזונתי שאנחנו מדברים עליו. בתחילת הקדנציה, לאחר מלחמות של יו"ר תנועת ש"ס ח"כ הרב אריה דרעי העביר משרד האוצר כ-90 מיליון ש"ח למשרד הרווחה ולמשרד הפנים לחלוקה למשפחות מעוטות יכולת, זאת מתוך הכספים הקואליציוניים שהוכסחו לש"ס. בתקציב המדינה האחרון, על אף המלחמה נלחם יו"ר ש"ס והצליח לשלש את הסכום

משרד הרווחה הוא משרד מאתגר ישנם הרבה קשיים, איפה פגשת את הקושי הגדול ביותר תקציבי, ביורוקרטי או פוליטי?

"הקשיים במשרד הרווחה אינם דומים בכהו זה לאלו שחוויתי במשרדים אחרים. אני זוכר שבשבוע הראשון לכניסתי לתפקיד, כל מי שראה אותי ראה אדם כועס ולחוף, כועס מגודל התפקיד ולחוף מאיפה להתחיל. בסוף משרד הרווחה נפגש עם האזרח במעגלים רחבים ורבים מאוד וגודל האתגר הוא עצום. אבל לאחר כמה חודשים שראיתי שבאמת המשרד מקבל קשב גם מהממשלה ובפרט מיו"ר התנועה שנושא אוכלוסיית המוחלשות קרוב לליבו התחלתי להירגע.

"ואם לשים את האצבע על הקושי המרכזי, זהו בראש ובראשונה המשקל הביורוקרטי. אנחנו מייצרים לעצמנו מערכות כבדות שמאטות כל מהלך, ולא פעם מונעות מהחלטות חשובות לצאת אל הפועל בזמן. אין סיבה שמרגע שהתקבלה החלטה במשרד, ייקח שנה שלמה עד שהיא מיושמת, בעוד שבמגזר העסקי תהליך דומה נסגר בחודשיים שלושה. הפער הזה מתסכל, כי הוא נוגע ישירות באנשים הזקוקים למענה כאן ועכשיו.

"תקציב תמיד מהווה אתגר, וודאי כיום אחרי שעברנו שנתיים של מלחמה שעלתה למעלה מ-100 מיליארד שקלים, אבל למרות המגבלות, הצלחנו להביא הגדלות משמעותיות לאורך שלוש שנים רצופות. האתגר האמיתי איננו רק בכסף עצמו, אלא בשאלה איך מתגברים על ההליכים והעיוכים שנוצרים לאורך הדרך. לפעמים אתה משיג תקציב, אבל מנגנוני האישור והבקרה כל כך סבוכים עד שהכסף לא מגיע בזמן למקומות שהוא נדרש בהם.

"הפן הפוליטי, מעניין לציין, כמעט ולא היווה מכשול במשרד הזה. להפך מצאתי מחלקה משפטית מגויסת לטובת העשייה, בניגוד לניסיון קודם שלי במשרד הדתות שבו הכל היה פוליטי ורווי חיוכים. כאן הפער היה אחר: איך לשבור את דפוסי העבודה המסורבלים ולגרום למערכת לנוע מהר יותר.

"כך שבעיניי, הקושי הגדול ביותר היה ונשאר הביורוקרטיה, אותה "אבן נגף" של המגזר הציבורי. היא לא גזירת גורל; אפשר לייצר בקורות ואחריות בלי לסבך הכול בתקנות ותספים אינסופיים. זהו האתגר שאני מציב גם בפני הדורות הבאים: להבין שאם נרצה שהרווחה תהיה באמת חדר מיון קדמי של החברה הישראלית, עלינו לשחרר אותה מהכבלים הביורוקרטיים שמחזיקים אותה מאחור."

משרד הרווחה בהגדרה מטפל באוכלוסיית המוחלשות שש"ס חרטה על דגלה לסייע להם, מה השינוי המרכזי שהבאת לסייע לאוכלוסיות מוחלשות בתקופתך?

"אני לא יכול לומר שלא היה קשב לאוכלוסיות מוחלשות לפני שנכנסתי, אבל בעיניי הערך המוסף המרכזי שהבאתי הוא שינוי בתפיסת הגישה. בחרתי להטמיע במשרד את עקרון פניות הציבור כנדבך מרכזי. במקום להשאיר את זה ברמת המחלקות או הטיפול השוטף, כל עוזר שלי קיבל תחום אחריות ברור לעסוק בפניות הציבור. כך נוצרה תרבות חדשה: לא מחכים שהפונים ייעלמו במסדרונות, אלא דואגים שמי שמגיע עם מצוקה יקבל מענה אמיתי, אם ברמה העירונית, אם במחוז, ואם לא אז במטה השר עצמו. ההנגשה הזו יצרה אמון מחודש, והציבור הבין שיש לו כתובת שמקשיבה ופועלת.

"מעבר לכך, שמנו דגש מיוחד על אוכלוסיות כמו המגזר החרדי שלא תמיד קיבלו טיפול שמותאם לאוכלוסייה בשלל נושאים: נוער בסיכון, אנשים עם מוגבלויות, שיקום, התמכרויות. לא הכל נפתר, אבל הצלחנו לקדם מספר תהליכים חדשים ולבנות שפה שמכירה בצרכים המיוחדים של כל אוכלוסייה. העובדה שאני עצמי מייצג ציבור מסוים לא גרעה מהאחריות שלי לכלל החברה הישראלית; ההפך דאגתי שהמשרד לא יזניח אף קבוצה. גם בתקופת המלחמה המשרד הפך לחזית: קליטת עשרות אלפי עקורים, ליווי משפחות החטופים והנרצחים, מתן תמיכה מיידית לאנשים שנפגעו פיזית ונפשית. בתוך כל זה היה חשוב לשמור על רציפות טיפולית למאות אלפים שכבר היו במערך הרווחה מוגבלויות, קשישים, דירי רחוב.

"לכן, ההתמודדות עם האוכלוסיות המוחלשות בתקופתי הייתה שילוב של חיוק מערכתי יותר משאבים, יותר שירותים, יותר נגישות יחד עם יצירת תחושת קשב אמיתית. בעיניי, זהו השינוי האמיתי: שהאזרח יודע

שהמשרד והשר לא רק מנהל תקציבים, אלא גם עומד לצידו."

אחד הנושאים שהיו על סדר היום במערכת הבחירות הוא חוק הרשות למאבק בעוני, ולאחר שנתיים של מאבקים אין סופיים בכנסת הוא עבר. השאלה איך ההשפעה שלו על האזרח הקטן שמתקשה לסגור את החודש?

"הקמת הרשות למאבק בעוני היא אחד מהמהלכים שאני מגדיר כהכרחיים, לא מפני שמשרד הרווחה לא עושה די, אלא מפני שמשרד הרווחה מטבעו אינו מטפל במקור של הבעיה. אנחנו מטפלים בתוצאה - באנשים שנפלו מתחת לקו, שנפגעו מהמערכת, מעין בית חולים מתחת הגשר. הרשות, לעומת זאת, נבנתה כדי לעסוק במחולל העוני עצמו. תפקידה הוא להציף בפני הממשלה את הקשר בין מדיניות בתחומים שונים לבין ההשלכות

למשרדי הממשלה איפה המדיניות שלהם מייצרת עוני ואיפה אפשר לתקן. זה בדיוק ה"חכות" לטווח הארוך: להשפיע על תקצוב החינוך, הבריאות, הביטוח הלאומי. "אני אומר את זה בבירור: ברגע שלא יהיה עוני לא יהיה צורך בדגים. אבל עד אז, האחריות שלי היא לוודא שבינתיים יש אוכל על השולחן. בעיניי, זה לא סותר, זו השלמה. כל עוד אנחנו יודעים לשלב בין מענה מיידי לבין טיפול שורשי, אנחנו מתקדמים בכיוון הנכון. מי שמתמקד רק בדגים מפספס את התמונה, ומי שמזלזל בהם מתעלם מהצורך האנושי הדחוף ביותר של אלפי משפחות כאן ועכשיו."

ללא ספק היית שר נמרץ שפעל במגוון מישורים. יש נושא שלא הספקת לטפל והיית רוצה שהשר הבא יתמקד בו?

"אם יש נושא שמגרד לי בידיים, ממש תחושת החמצה

ח"כ מרגי בראיון לכותב השורות

אישית, זה סוגיית רשימות ההמתנה. מדובר בצוואר בקבוק שמייצר עוול יום-יומי: ילדים ובני נוער בסיכון שממתינים למסגרת טיפולית מתאימה, אנשים עם מוגבלויות שאין להם מקום במסגרות 24/7, משפחות שמחכות לפתרונות שיקום או לאומנה וכולם תקועים ברשימות שאין להן סוף. זה אתגר שהמדינה לא יכולה להרשות לעצמה להתעלם ממנו אפילו יום אחד נוסף. "המשרד עשה צעדים חשובים, אבל המציאות היא שהביקוש גדל בקצב מהיר בהרבה מהיכולת שלנו לפתוח מסגרות חדשות. רשויות מקומיות מעדיפות להשקיע בכיכרות ובתרבות לפני שיקמו הוסטלים או מסגרות לנוער בעייתי, והמדינה נאלצת להיאבק על כל הקצאה. זה יוצר מצב שבו האוכלוסיות הכי פגיעות משלמות את המחיר על סדרי עדיפויות לקויים.

"אני קורא לשר הבא לא להשלים עם המצב הזה אפילו דקה אחת. רשימות ההמתנה צריכות להיות קו אדום: לא נער בסיכון בלי מסגרת, לא אדם עם מוגבלות שמחכה חודשים עד שמישהו ירים טלפון, לא משפחה שממתינה לשירותי אומנה. אם יש יעד מרכזי לקדנציה הבאה זה הנושא. "הבסיס כבר הונח: יש תקציבים, יש הבנה של הצורך, ויש גם רצון טוב. עכשיו צריך מנהיגות שתציב את הנושא בראש סדר העדיפויות ותהפוך את רשימות ההמתנה לבועיה שמטופלת מהשורש. זו לא רק משימה מקצועית זו אחריות מוסרית, אנושית ולאומית כלפי החלשים ביותר בחברה שלנו."

גשר בין המגזרים

אתה מזוהה כדמות חרדית מהבודדות שיודעת לדבר עם כלל החברה. איך אתה חווה את הפערים בין חרדים לחילוניים?

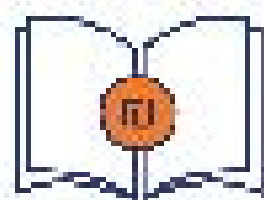
"חלק גדול מהבעיה בחברה הישראלית נעוץ בשיח או ליתר דיוק, בפערי השיח. החרדים והחילונים לא מדברים באותו "תדר". כל קבוצה משרתת על גל משלה, וכשאין סנכרון בין התדרים או שלא שומעים בכלל, או ששומעים רעשים. אני עצמי גדלתי בחברה מעורבת, עברתי במסגרות מגוונות, ולכן למדתי לדבר גם בשפה של העולם החרדי וגם בשפה של החברה הכללית. זה לא אומר שאני משנה את השקפת עולמי. אני לא משנה את התשובה, אלא את השפה שבה אני מסביר אותה.

שתצליח הקהילה

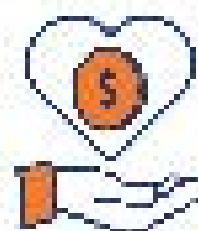
שתקבל התפילה

ת"ת

עולים לרגל בחג הסוכות?
משלבים קניות בעסקים המקומיים
ומחזקים את כלכלת הקהילה!

מרוויחים גם
חווייה רוחנית
וגם ערבות
הדדית

כל קנייה
מקומית מחזקת
משפחה ויוצרת
מעגלי פרנסה

בצמיחה כלכלית
בשיתוף פעולה עם

"כשאני פוגש חילוני שמאתגר את עמדותיי, אני קודם כול מנסה להבין מאיפה הוא מגיע. אני לא נותן לו תשובות מבית המדרש כי זה לא ידבר אליי; אני מציע לו נימוקים במונחים שהוא מכיר, בשפה שהוא מבין. כך אפשר לייצר הקשבה הדדית. לצערי, התקשורת לא מחפשת את המקומות שבהם יש שפה משותפת, אלא את הניגודים. היא מעדיפה להביא עימותים ולא הקשבה. הפתרון בעיניי הוא לא להיבהל מהבדלי השקפה, אלא להעמיק בהבנה. לנסות לראות מה מחבר לא רק מה מפלג. יש הרבה יותר מה שמחבר אותנו כעם מאשר מה שמפריד. אם נתמקד בזה, נוכל לצמצם את גובה ההלכות. מבחינתי, זה לא רק עניין פוליטי או תקשורתי, אלא ערכי: יש כאן עם אחד, מדינה אחת, ואין לנו את הפריבילגיה להתפרק מבפנים. דווקא בתוך המחלוקות, יש הזדמנות לייצר קידוש שם שמייס ולא חילול השם, אהבת חינום ולא שנאת חינום".

ערב חג סוכות חג של אחדות, האם אתה חושב שיש סיכוי לעתיד שונה?

"בוודאי שיש סיכוי, ואף יותר מכך אין לנו ברירה אחרת. בניגוד למדינות אחרות, לנו אין "עוד מדינה" לחיות בה אם ניכשל. העולם הערבי מחולק לעשרות מדינות, לכל אחת אופציה אחרת. אצלנו עם אחד, מדינה אחת, עתיד אחד. המשמעות היא שחייבים למצוא את הדרך לחיות יחד, גם אם קיימות מחלוקות קשות. "אני לא מתעלם מהפערים. יש חילוקי דעות עמוקים, השקפות עולם שונות, ותחושות של ניכור. אבל לצד כל אלה, אני רואה גם את מה שמחבר. ברגעים של מבחן כמו מלחמות, אסונות לאומיים, עם ישראל מתגלה במלוא העוצמה של הערכות ההדדית. אנחנו יודעים להתלכד, ואנחנו מגלים עד כמה החיבורים חזקים יותר מהפירוד. "האתגר הוא להביא את אותה תחושת אחדות גם לשגרה. לא לחכות למשבר כדי להבין שאנחנו אחים. הדרך לשם עוברת דרך שיח מפוכח, שמכבד גם כשיש מחלוקת. עלינו ללמוד לדבר זה בשפתו של זה, בלי לבטל, בלי להדליק אש מיותרת. "אני מאמין שהדור הצעיר מביא איתו פתיחות גדולה יותר, נכונות לראות את האחר ולשתף פעולה. אם נבין שכוחנו דווקא בגיוון, נוכל לייצר חברה חזקה יותר. "אז כן, יש סיכוי לעתיד אחר. אבל הוא לא יקרה מאליו; הוא תלוי במנהיגות שתדע להציב את ערך האחדות בראש סדר היום, ותלוי גם בכל אחד מאיתנו, שנשכיל לבחור במשותף על פני המפלג. זו חובתנו המוסרית והלאומית להשאיר לילדינו מדינה מאוחדת, יציבה וחזקה יותר מזו שקיבלנו".

אחד הנושאים שבמשך שנים מסרב לרדת מסדר היום הוא נושא אפליית הבנות הספרדיות בסמינרים, משך שנים אתה עמדת בראש החץ במאבק נגד אפליית הבנות. מה צריך לעשות כדי לפתור את הבעיה? והאם אין מקום לחשבון נפש פנימי בתוך ש"ס?

"נושא הסמינרים והאפליה נגד בנות ספרדיות הוא נושא כואב שמסרב לרדת מסדר היום, ובצדק, ואני לא מתעלם מהביקורת, וגם לא טוען שאין בעיה. יש בהחלט מקרים של גזענות ושל התנשאות, ויש מקומות שבהם ההורים הספרדיים חווים יחס בלתי נסבל. אבל חשוב להציג את התמונה הרחבה ואת השורש של הבעיה, כדי להבין איך מתמודדים איתה באמת. "כשנכנסתי לניהול ועדת החינוך, גיליתי מציאות כפולה: מצד אחד משרד החינוך ומשרד הרווחה דרשו מאיתנו לספק פתרונות, לדאוג שלא תהיה אף ילדה מחוץ למסגרת; מצד שני, ההסכמים עם הרשתות החרדיות הגבילו פתיחת מוסדות חדשים במקביל למוסדות קיימים. הייתה הנחה גורפת שלא פותחים מסגרות נוספות כדי לא "לפגוע" במוסדות קיימים. בפועל, המשמעות הייתה שהיכן שלא נפתחו כיתות א' ספרדיות נוצר מחסום שנמשך עד לסמינר. "בתוך הציבור החרדי עצמו יש גישות שונות - ספרדית, ליטאית, חסידיית. החילוני מן השורה לא מבין את זה; הוא רואה תוצאה אחת: בנות ספרדיות שלא מתקבלות ומפרש זאת כגזענות מובהקת. נכון שיש גם גזענות, אבל לא הכול נובע משם. הרבה מהבעיה היא מבנית: חוסר ברישום מוקדם הוגן, היעדר פיקוח מספק, ותלות של ההורים בעמותות ובחסדי מנהלי מוסדות. "לכן פעלתי לשנות את תקנות הרישום, יצרנו מנגנוני ערר, ונתנו בידי משרד החינוך כלים לאכיפה. בשנים

האחרונות נפתחו סמינרים ספרדיים איכותיים עם גאוות יחידה אמיתית. היום, ברוך השם, אין מצוקה אמיתית של מקומות. יש בעיה אחרת של מיתוג. וכתוצאה מזה חלק מההורים מתעקשים על סמינר מסוים, ואז כשהבנות לא מתקבלות, נוצרת זעקה ציבורית. זה מובן, אבל חשוב להבהיר: מי שרוצה חינוך ספרדי טוב יש פתרון.

"אני אומר בצורה ברורה: אין הצדקה שבנות יישארו מחוץ למסגרת. אבל האחריות מוטלת גם על ההורים. לא תמיד אפשר להכתיב בדיוק את המוסד הרצוי, לפעמים צריך לקבל באהבה מסגרת אחרת שהיא לא פחות טובה. הפתרון הוא המשך חיזוק המוסדות הספרדיים, יצירת רישום הוגן ושקוף, ובעיקר שינוי תודעת.

"זה תהליך שלוקח שנים, כי הרגלים ותפיסות לא משתנים ביום. אבל כבר היום רואים שינוי מהותי: סמינרים ספרדיים צוברים יוקרה, הבנות גאות בזהותן, והמערכת לומדת להיות הוגנת יותר. אם נמשיך בדרך הזו, נצליח להפוך את הבעיה למנוף לחיזוק ולאחדות במקום למוקד של פילוג".

איש של חזון

כאיש של חזון לאן היית רוצה לראות את מדינת ישראל מתפתחת מבחינה חברתית?

"כשאני מדבר על חזון חברתי למדינת ישראל, אני שם במרכז את המושג צמצום הפערים. היום, לצערי, אפשר לשאול אדם איפה הוא גר ולקבל תמונה די ברורה על מצב החינוך, הבריאות וההזדמנויות שלו. מדינת ישראל מובילה בטבלה העולמית בפערים בין מרכז לפרפריה. הפערים בין מרכז לפרפריה בולטים בכל תחום: ברמת ההוראה, בתשתיות הבריאות, באפשרויות התעסוקה ובשירותים החברתיים.

"החלום שלי הוא לראות מדינה שבה מקום המגורים לא מגדיר את סיכויי ההצלחה שלך. למשל, ילד מנתיבות או מאופקים יוכל ללמוד חמש יחידות מתמטיקה או פיזיקה כמו בן גילו מתל-אביב, לא כי קיבל שיעור פרטי יקר, אלא כי יש לו מורים טובים, תמריצים ומערכת שמאמינה בו. אני רוצה לראות רופא בבית החולים בסורוקה שמגיע מהנגב עצמו, לא רק מהמרכז. זו לא רק שאלה של צדק חברתי, זה תנאי לחוסן הלאומי שלנו.

"בשנים האחרונות ראינו שגם במערכת הביטחון קיימים פערים דומים. מי שמגיע ממרכז הארץ זוכה ביתרון בזימונים ליחידות יוקרתיות כמו 8200 או קורס טיס. גם זה חייב להשתנות. אם נער בפריפריה למד ברמה גבוהה והוכיח את עצמו, הוא זכאי לאותן הזדמנויות בדיוק.

"החזון שלי הוא חברה שמבינה שיש לה אחריות שווה לכלל אזרחיה, חברה שמשקיעה בפריפריה לא כטובה, אלא כצעד מתבקש. רק כך נוכל להיות חברה יציבה, שוויונית וברירה יותר. מדינת ישראל חייבת להפוך את צמצום הפערים ליעד לאומי, בדיוק כמו ביטחון או כלכלה כי בלעדיו לא נוכל להבטיח עתיד טוב יותר לדורות הבאים".

תן לנו איזה זיכרון חג או מסורת משפחתית שאתה לוקח איתך מסוכות לכל השנה?

"כשאני חושב על זיכרון חג שמלווה אותי משנה לשנה, אני חוזר מיד לחג הסוכות בבית שבו גדלתי. אבי, עליו השלום, היה אדם מיוחד, מן הדמויות שהיו משקיעות את כל כולן במסורת ובקהילה. עבורו, סוכות לא היה עוד חג, אלא רגע השיא של המשפחתיות ושל היהדות הביתית. אני זוכר אותו יושב בסוכה, שהייתה מעוצבת ומקושטת כאילו היא ארמון קטן שטיחים אדומים, קישוטים בעבודת יד, וכל ספרי התורה עטופים בבדים יפים. האווירה הזו הייתה מלאה הוד והדר. הכל ירד מהבית אל הסוכה - הכלים היפים, מאכלי החג, השפע. עבורו, זה היה הביטוי האמיתי של החג: שהדברים היקרים והמהודרים יורדים אל המקום הפשוט, הארעי, ושם יושבים כולנו יחד. אני יכול לומר שהרגע הזה לראות את המשפחה מתכנסת סביבו, והוא יושב כמעין מלך בביתו הארעי נחרט אצלי כמשמעות של סוכות.

"לא רק סוכות, גם פסח ושמחת תורה היו מלאים בזיכרונות דומים: תפילות, שירה, תחושת קדושה. אבל בסוכות היה משהו ייחודי, מפני שהוא הצליח להפוך את הארעיות לסמל של קביעות ושל שייכות. "המסורת הזו מלווה אותי עד היום. בכל חג אני משתדל להנחיל לילדיי את אותו ערך שהחג הוא לא רק מצוות,

אלא גם משפחתיות, קישוט, שמחה, והבנה שהיופי האמיתי נמצא במקום שבו כולנו מתכנסים יחד, סביב שולחן אחד, בתחושת אחדות ושייכות. זה זיכרון שהפך לחלק מהזהות שלי, ואני נושא אותו איתי לכל השנה".

בחודש הבא ימלאו 12 שנה להסתלקותו של מרן הגר"ע יוסף זצ"ל שזכית להיות מבאי ביתו, תשתף אותנו בזיכרון ממרן שמלווה אותך גם היום 12 שנים לאחר מכן. "רק הדיבורים על מרן כבר גורמים לי לגעגוע שאי אפשר להסביר אותו במילים, מרן היה דמות אב שהיה גם מנהיג בשיעור קומה אדיר שטרם נראה כמותו לעם היהודי. אבל אם אני צריך לשתף אותך במשהו אחד שהולך איתי יום יום ממרן, זה שלפני 25 שנה שרק התחלתי את דרכי בתנועת ש"ס ומוניתי למנכ"ל התנועה, קראה לי מרן יום אחד ושאל אותי מה אני מתכנן לעשות? אמרתי לו ללכת למשרד להתחיל להכיר את העבודה, אמר לי מרן בשום פנים ואופן. עכשיו אין בחירות, עכשיו אתה הולך מרן ועד אילת ושומע ברוב קשב את רחשי

ח"כ מרגי עם מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

הציבור מה הם חושבים, מה הצרכים שלהם. המשפט הזה מהדהד לי בראש מהרגע שאני קם ועד לרגע שבו אני הולך לישון, והוא מנחה אותי בכל התקפידים הציבוריים שאני מכהן בהם - לשמוע את העם לעזור לסייע ככל הניתן.

לסיים, אנחנו שנתיים לתוך מלחמת חרבות ברזל שנכון לשעת כתיבת השורות ישנם עדיין 48 חטופים ברצועת עזה. יש לך איזה שהוא מסר אופטימי למשפחות?

"מאז היום הראשון של המלחמה משרד הרווחה התגייס במלוא הכוח לעמוד לצד המשפחות. הקמנו מערך ליווי אישי, שבו לכל משפחה של חטוף הוצמדה עובדת סוציאלית מלווה באיש מקצוע שנמצא איתם יום ולילה, מייעץ, תומך, מסייע מול הביורוקרטיה ומתווך את הקשר עם כלל הגופים. דאגנו שלכל בית יהיה מענה רגשי, טיפולי ומעשי, מתוך הבנה שהמצב הזה בלתי נסבל ואי אפשר להשאיר אף משפחה לבד במערכה. עשרות אנשי מקצוע התגייסו למשימה מתוך שליחות, ואפשר לומר בגאווה שמדובר באחד המענים האנושיים והמקצועיים המרשימים ביותר שהמשרד העניק בשנים האחרונות.

"ולצד כל זה הלב עם המשפחות. אני אומר כאן בצורה הברורה ביותר: כולנו תפילה שנראה את כל החטופים חוזרים הביתה במהרה. אי אפשר להקל ראש בכאבם, וכל אחד מאיתנו חייב להיות שם בשבילם. אני יודע שש"ס כולה, ואני באופן אישי, תמכנו ותומכים בכל עסקה שיכולה להחזיר נפש אחת מישראל. חיזקנו ונמשיך לחזק את ראש הממשלה בהחלטות הקשות שהוא נדרש להן, משום שאין דבר קדוש יותר מהשבת הבנים הביתה. המסר האופטימי שאני נושא בלב הוא שנתחיל את השנה החדשה כאשר אנחנו רואים את כל 48 החטופים חוזרים בשלום למשפחותיהם. זה החלום, זו התקווה, וזו גם המחויבות שלנו כמדינה וכעם".

בואו לבנות בפארק החבלים

והאקסטרים

חווייה אדפיימב / כל האלמנטים

שעות פתיחה בחול המועד:

10:00-22:00

יום ו': 10:00-14:00

פארק החבלים בגובה 16 מטר
4 קומות של חוויה ואתגר

✓ קירות טיפוס עם אבטחה אוטומטית
✓ קירות בולדר (טיפוס ללא רתמה)
הטיפוס מתאים מגיל 5
(יש להגיע עם נעליים סגורות)

iclmb

שעות פעילות: א'-ה' 16:00-21:00 | יום ו' 10:00-14:00

www.iclimb.co.il

שדרות לכיש | ספורטק קרית גת | 050-5042222

בכיר המוסד לשעבר אבנר אברהם חושף את הסודות מאחורי

מחטיפת אייכמן ועד למבצע הביפרים: בכיר המוסד לשעבר אבנר אברהם, מספק הצצה נדירה ויוצאת דופן לסודות מאחורי המבצעים הגדולים של המוסד שהדהימו את העולם וחושף כיצד הצליח המוסד לחדור לעומק שטח האויב באיראן ובלבנון • "הצלחת המוסד היא תוצאה של שילוב ייחודי של סייעתא דשמיא יצירתיות, מגוון תרבותי, הכשרות מקיפות, עבודת צוות, למידה מתמדת וסודיות מוחלטת. אנחנו לא סתם סוכנות ביון", הוא מספר בראיון מיוחד לשניאור ובר

שניאור ובר

צילומים: פודקאסט 'כור ההיתוך', אבנר אברהם, דני כתר

מבצע מוסד

מכשיר שסרק תדרים אלחוטיים כדי לזהות ולנטרל מכונות תופת. "המחבלים היו משתמשים בצעצועים פשוטים, כמו מכונות על שלט רחוק, היו מפרקים אותם ומשתמשים במנגנונים שלהם כדי להפעיל מטעני חבלה", הוא מספר. "המכשיר שהפעלתי היה מסוגל לזהות את התדרים האלה ולפוצץ את המטענים לפני שהמחבלים יכלו להשתמש בהם. זה הציל חיים". המשימות בלבנון היו מגוונות ומורכבות, וכללו לא רק פעילות טכנית אלא גם משימות מודיעיניות רגישות. אברהם נמנע מלפרט מעבר לכך, אך מדגיש כי "העבודה דרשה יצירתיות, תושייה ויכולת להתמודד עם לחץ במצבים לא צפויים".

לאחר כחודשיים בלבנון, חזר אברהם לישראל והמשיך לקורס קצינות כמתוכנן. עם זאת, החוויה בלבנון הותירה בו חותם עמוק. "זה היה הרגע שבו הבנתי שאני רוצה להיות חלק ממה שהיה גדול יותר, משהו שמשפיע על הביטחון של המדינה", הוא משתף. החוויה הזו סללה את הדרך להצטרפותו הרשמית למוסד. לאחר שחתם על שירות קבע בצה"ל, הוא כבר היה בתהליך קליטה לארגון המודיעין. "יומיים אחרי שהתחלתי את הקבע, כבר עבדתי במבני המוסד בשרונה, חלקם עומדים עד היום", הוא מספר. כך החל מסעו הארוך והמרשים במוסד, שבו הפך עם הזמן ללוחם מוסד, אספן של חפצים היסטוריים הקשורים לעולם המודיעין, ואף יועץ לסרטי ריגול. "הדרך שלי לא הייתה סלולה או צפויה", הוא מסכם. "אבל היא לימדה אותי שכל אחד, עם מספיק נחישות

שירותו הצבאי כחייל בנח"ל, הוא התבלט והחליט להירשם לקורס קצינים. אך לפני תחילת הקורס, נאלץ להמתין כחודשיים. במקום לחזור ליחידתו, הוצעה לו הזדמנות יוצאת דופן: להצטרף ליחידה מיוחדת בחיל הקשר שפעלה בשיתוף פעולה הדוק עם המוסד. "לא ממש הבנתי מה זה אומר כשאמרו לי שאני מסופח ליחידה הזו", הוא נזכר בחיך. "הייתי צעיר, סקרן ופתוח להרפתקאות, אבל לא תיארתי לעצמי לאן זה יוביל".

כשהיה בן 22 בלבד, נשלח אברהם למשימה ראשונה מסוגה בלבנון כטכנאי קשר. הוא מספר על הרגע שבו הכל התחיל: "הגעתי לרכב שחיכה לי בתל אביב, בבניין הדר דפנה. שם פגשתי שני אנשי מוסד, לבושים בקפידה, עם תיקים מוכנים כאילו הם יוצאים לטיסה לחו"ל".

משם, המסע המשיך לחיפה, שם עלו על מסוק של חיל האוויר. המסוק חלף מעל ביירות ונחת בסמוך לג'וניה, עיירה נוצרית בלבנון שהיוותה מרכז פעילות מודיעיני באותה תקופה.

בלבנון, אברהם הוצב במטה המוסד, שהיה חלק ממאמץ רחב יותר לשיתוף פעולה עם הקהילה הנוצרית במלחמה נגד אש"ף, אויב משותף של שני הצדדים. "המוסד ראה בנוצרים בעלי ברית אסטרטגיים", מסביר אברהם. "הייתה כאן מטרה משותפת - להתמודד עם האיום של ארגוני הטרור, במיוחד אש"ף, שפעלו באזור".

תפקידו של אברהם כלל הפעלת ציוד צבאי מתקדם,

עולם כולו נושאים עיניים בקנאה לפעולות מסמרות השיער שמיוחסות למוסד. בחודשים האחרונים, מבצעים נועזים שביצע המוסד בלבנון ובאיראן הדהימו את העולם והעלו את קרנו של הארגון לשיאים חדשים.

פעולות כמו מבצע הביפרים, חיסולים ממוקדים של בכירים במשמרות המהפכה, וההיסטוריה האייקונית של חטיפת אדולף אייכמן, הפכו את המוסד לשם נרדף ליצירתיות, תחכום ודיק כירורגי.

אבנר אברהם, ששירת 28 שנים במוסד בשלל תפקידים ומבצעים מסווגים, משתף בסיפורו האישי המרתק על תחילת דרכו הלא שגרתית במסלול שהוביל אותו להפוך לאחת הדמויות הבולטות בעולם המודיעין הישראלי.

"לא הייתי תלמיד מצטיין", הוא מודה בצניעות. "גדלתי בחולון, במשפחה ממעמד סוציו-אקונומי צנוע, לא סיימתי בגרות ועבדתי כצייר שלטים לפני שהתגייסתי לצבא". עבור אברהם, הצבא היה לא רק שלב חובה, אלא נקודת מפנה משמעותית ששינתה את מסלול חייו.

"החיים שלי באמת התחילו בצבא", הוא מספר. "בית הספר לא עניין אותי במיוחד, ולא ראיתי בו דרך להצלחה. אבל הצבא נתן לי הזדמנות להוכיח את עצמי, לגלות את היכולות שלי ולמצוא משמעות". במהלך

אורי ההצלחות הדרמטיות של מבצעי המוסד ברחבי העולם

מתוך פרסום רשמי של המוסד

במשטר הזה, הוא טוען. "יש שם אנשים שמרגישים מרומים, מדוכאים, ומוכנים לעשות הכל כדי לשנות את המצב - כולל לספק מידע למי שיכול לפגוע במשטר". המוסד, לדבריו, יודע לנצל את התסכול הזה כדי לגייס מגוון רחב של מקורות, החל מאנשים בשולי החברה ועד בעלי תפקידים צבאיים זוטרים עם גישה למידע רגיש.

לדוגמה, אברהם מתאר כיצד עובדת ניקיון שמנקה את משרדו של בכיר במשמרות המהפכה יכולה להפוך למקור מודיעיני יקר ערך. "היא יודעת מתי הוא מגיע, מתי הוא יוצא, איפה הוא שם את המפתחות שלו או אפילו מה הוא אוכל לארוחת צהריים", הוא מסביר. "היא לא צריכה לדעת שהיא עובדת עבור המוסד. היא פשוט מדברת עם מישהו, והמידע הזה מועבר הלאה עד שהוא מגיע אלינו". גישה זו מאפשרת למוסד לבנות רשתות מודיעין מורכבות שפועלות בשקט, ללא חשיפה.

המוסד, מספר אברהם, עושה שימוש בטכנולוגיות מתקדמות שמשנות את כללי המשחק בזירה המודיעינית. בין היתר, הוא מתייחס לשימוש ברחפנים זעירים המצוידים ביכולות זיהוי פנים. "ראיתי סרט אמריקאי שבו משאית משחררת מזל"טים קטנים שמזהים פרצופים", הוא נזכר בחיך. "אנחנו עושים משהו דומה, אבל הרבה יותר חכם ומדויק". לדבריו, רחפנים אלה מופעלים לעיתים מבסיסים סודיים

בכיר המוסד לשעבר אבנר אברהם

ומחויבות, יכול להגיע רחוק ולהשפיע".

נקודת התורפה באיראן

אברהם חושף פרטים מרתקים על היכולות המודיעיניות והמבצעיות של המוסד בתוך איראן - מדינה שנחשבת לאחת הזירות המורכבות והמאתגרות בעולם המודיעין. "המוסד בנה לעצמו מוניטין של ארגון שמסוגל לבצע חיסולים ממוקדים ברמת דיוק כירורגית, גם בלב טהרן", מספר אברהם. לדבריו, היכולת הזו היא תוצאה של שילוב ייחודי בין איסוף מודיעין ארוך טווח, גיוס מקורות מקומיים מגוונים ושימוש בטכנולוגיות חדשניות.

"אנחנו, הישראלים, לפעמים נוטים להפחיד את עצמנו ולהפוך את האויב לנמר מפחיד", הוא אומר בחיך. "אבל איראן, לעיתים, היא נמר של נייר. היא מדינה עם חולשות משמעותיות, ואנחנו יודעים לנצל אותן". אברהם מסביר כי הצלחת המוסד באיראן נשענת על שלושה עמודי תווך: מידע מדויק, שיתוף פעולה עם מקורות מקומיים וטכנולוגיה מתקדמת. "בלי מידע, אין כלום", הוא מדגיש. "אתה חייב לדעת היכן המטרה נמצאת, מתי היא שם, מה הרגליה ואיך היא מתנהגת. זה הבסיס לכל מבצע".

אחת החולשות הגדולות של המשטר האיראני, לדברי אברהם, היא חוסר שביעות הרצון של חלקים נרחבים מהאוכלוסייה. "רוב האיראנים לא תומכים

במדינות שכנות לאיראן, מה שמאפשר למוסד לפעול מבלי להסתכן בחידירה פיזית לשטח האיראני. אחד המבצעים הבולטים שבהם המוסד הפגין את יכולותיו היה חיסול של בכיר במשמרות המהפכה בדירתו בטהרן. "זה לא סתם לפגוע במישהו", מסביר אברהם. "זה לפגוע בו במקום שבו הוא מרגיש הכי בטוח - בבית שלו. כשאתה מצליח לעשות את זה, אתה שולח מסר ברור לכל השאר: אין לכם מקום שבו אתם מוגנים". מבצעים כאלה, הוא מוסיף, דורשים שנים של הכנה, כולל מעקב צמוד אחר הרגלי המטרה, גיוס מקורות קרובים אליה והטמנת אמצעים טכנולוגיים מראש. "לפעמים אתה ממתיך חמש שנים, אבל כשהרגע מגיע, הכל קורה תוך שניות", הוא מתאר.

סוכנים כפולים

אברהם חושף כי המוסד לעיתים נעזר בסוכנים כפולים בתוך משמרות המהפכה, לעיתים מבלי שהם עצמם מודעים לכך שהם משרתים את האינטרסים של ישראל. "היו שמועות על בכירים שהיו אנשי מוסד או סוכנים כפולים", הוא מספר. "ה-CIA עשוי לשלם כסף כדי לגייס מישהו, אבל אנחנו משתמשים במניעים אחרים - נקמה, אידיאולוגיה, או סתם תחושת עוול".

הוא מתאר מקרה שבו בכיר במשמרות המהפכה סיפק מידע למוסד מבלי לדעת שהוא עובד עבורם. "מישהו נתן לו כסף כדי לעשות משהו קטן, כמו להעביר מסמך, והוא לא תיאר לעצמו שהמסמך הזה יגיע לישראל", מספר אברהם. "ככה אנחנו עובדים - בזירות, בשקט, בלי להשאיר עקבות".

בנוסף, המוסד נשען על שיתופי פעולה עם גורמים בינלאומיים, לעיתים מבלי ששותפים אלה מודעים לכך שהם מסייעים לישראל. "יש לנו שותפים שלא תמיד יודעים שהם שותפים", הוא אומר בחיוך. לדוגמה, המוסד משתמש לעיתים במידע שמגיע ממדינות מערביות או ממדינות ערביות שיש להן אינטרס משותף להחליש את המשטר האיראני. "המידע זורם מכל מיני מקומות, ואנחנו יודעים איך לחבר את החלקים", הוא מסביר.

מעבר לחיסולים עצמם, אברהם מדגיש כי המטרה של המוסד היא לא רק לפגוע פיזית במטרות, אלא גם לזרוע פחד וחוסר אמון בתוך המשטר האיראני. "כשאנשים במשמרות המהפכה מתחילים לחשוד אחד בשני, כשכל אחד חושב שהשני עשוי להיות סוכן כפול - זו כבר חצי ניצחון", הוא מסביר. "המבצעים שלנו לא נועדו רק לחסל אנשים, אלא לשבש את תחושת הביטחון של המשטר, לגרום להם להסתכל מעבר לכתף כל הזמן".

ההצלחה של המוסד באיראן, לדברי אברהם, היא תוצאה של עשרות שנים של הכנה, סבלנות ודיוק. "אנחנו לא ממהרים", הוא מסכם. "אנחנו בונים את התשתית, אוספים את המידע, מגייסים את האנשים ומפתחים את הטכנולוגיה. כשכל החלקים מתחברים, אנחנו פועלים - והתוצאות מדברות בעד עצמן".

המהלומה הגאונית לחיזבאללה

אבנר אברהם, איש מוסד ותיק עם ניסיון של 28 שנים בארגון, מתאר את מבצע הביפרים כאחד ההישגים המרשימים והמתוחכמים בתולדות המוסד. מבצע זה, שהפך את מכשיר התקשורת הפשוט של חיזבאללה לנשק קטלני, משקף את היכולות היצירתיות, הטכנולוגיות והאסטרטגיות של הארגון. "הרעיון נולד מתוך הבנה עמוקה של התנהגות האויב", מספר אברהם. "המוסד ידע לזהות את נקודות התורפה של חיזבאללה ולהפוך את החוזקות שלהם לחולשה הרסנית".

בשנים שקדמו למבצע, חיזבאללה הפכה זהירה יותר ויותר בשל המעקב הצמוד של המוסד אחר ערוצי התקשורת שלה. "הם למדו מניסיון העבר שתקשורת אלחוטית, כמו ווקי-טוקי, חשופה להאזנות ומעקב", מסביר אברהם. כתגובה, הארגון עבר להשתמש בביפרים - מכשירים פשוטים ומיושנים שרק מקבלים הודעות טקסט קצרות ואינם משרדים אותות, מה שהפך אותם, לכאורה, לחסינים מפני מעקב. "חיזבאללה חשבה שהביפר הוא הפתרון

המושלם - זול, פשוט וקשה לעקוב אחריו", אומר אברהם. "אבל המוסד ראה בזה הזדמנות".

המוסד זיהה את המעבר של חיזבאללה לביפרים כבר לפני כעשור, לאחר שנים שבהן הארגון השתמש בווקי-טוקי. "בעבר, הצלחנו למכור לחיזבאללה 16,000 ווקי-טוקי שהכילו חומר נפץ זעיר", חושף אברהם. "אבל הם הבינו שווקי-טוקי משמשים בעיקר במשימות ספציפיות ולא תמיד נמצאים על גופו של אדם. לעומת זאת, הביפר היה מכשיר אישי, כמו טלפון נייד - הוא תמיד היה על המחזיק, בחגורה, בכיס או ביד. זה הפך אותו למטרה מושלמת".

המוסד החל לפתח תוכנית מורכבת שמטרתה להפוך את הביפרים לנשק. "הרעיון היה לשלב בתוך הביפרים חומר נפץ זעיר, בנפח של ננוגרמים, שיהיה מסוגל לגרום לפגיעה מדויקת במי שמחזיק את המכשיר, בלי לפגוע בסביבה הקרובה", מסביר אברהם. התכנון דרש שנים של עבודה קפדנית, שכללה פיתוח טכנולוגי, בדיקות מעבדה ושיתוף פעולה עם גורמי כיסוי.

המבצע התבסס על חברת כיסוי שהציגה את עצמה כספקית בינלאומית של ציוד תקשורת. "המוסד יצר דגם מתקדם של ביפרים - עמידים בפני אבק, מים ותנאי שטח קשים - והציע אותם דרך סוכנת שכבר מכרה ציוד לחיזבאללה בעבר", מספר אברהם. "הסוכנת לא ידעה שהיא עובדת עם המוסד - המידור היה מוחלט. היא שיווקה את הביפרים כמוצר חדשני

היה כמו זריקת אגרוף שמכונה את הקרקע למכת נוקאאוט", משתף אברהם. "הבלבול שיצרנו אפשר לנו לפגוע בדיוק במקומות שבהם הם הכי פגיעים". אברהם מייחס את הצלחת המבצע לשילוב של שלושה מרכיבים: תכנון ארוך טווח, טכנולוגיה מתקדמת ויכולת לזהות ולהבין את נקודות התורפה של האויב. "זה לא היה רק פיצוץ של 5,000 מכשירים", הוא מדגיש. "זה היה פיצוץ של האמון של חיזבאללה במערכות שלהם. כשאתה גורם לאויב לפחד מהמכשירים שהוא סומך עליהם, אתה שובר אותו מבפנים".

המבצע, לדבריו, הוא דוגמה מובהקת לגאונות המודיעינית של המוסד. "זה לקח שנים של עבודה, סבלנות ודיוק", הוא מסכם. "המוסד לא רק ידע לזהות את ההזדמנות, אלא גם לבנות תוכנית שתנצל אותה בצורה המושלמת. ככה אנחנו עובדים - בחוכמה, בשקט וביעילות".

מבצע פינאלה

אברהם מתאר את מבצע חטיפתו של אדולף אייכמן מארגנטינה כאחת הפעולות האייקוניות והמורכבות בתולדות המוסד. מבצע זה, שנקרא "מבצע פינאלה", לא רק הביא למעצרו של אחד האחראים המרכזיים ליישום "הפתרון הסופי" של הנאצים, אלא גם הדגים

אבנר אברהם עם בכיר המוסד והשר לשעבר רפאל איתן

את יכולתו יוצאת הדופן של המוסד לבצע משימות בסביבה עוינת תוך שמירה על סודיות מוחלטת. "זה היה מבצע מורכב עם המון חלקים נעים ומידור קפדני", מספר אברהם. "ההצלחה שלו נבעה מתכנון ארוך טווח, יצירתיות, תיאום מושלם ותעוזה".

המבצע החל כאשר דו"ח מודיעיני מפתיע הגיע למוסד. המידע, שהגיע ממקור בלתי צפוי - יהודי גרמני שהתגורר בארגנטינה - הצביע על כך שאדולף אייכמן, בכיר נאצי שמילא תפקיד מרכזי בתכנון השמדת יהודי אירופה, חי תחת זהות בדויה בבואנוס איירס. "המקור שם לב לשכן שלו שהיה דומה בצורה מחשידה לתמונות של אייכמן", מספר אברהם. "זה היה רגע מכונן - למצוא את אחד הפושעים הגדולים בהיסטוריה חי חיים רגילים כעובד במפעל של מרצדס-בנץ תחת השם ריקרדו קלמנט".

המוסד שלח צוות לאמת את המידע, תהליך שנמשך חודשים וכלל מעקבים סמויים וצילומים. "במוסד היו צריכים להיות בטוחים שזה באמת הוא", מדגיש אברהם. "אי אפשר להרשות לעצמך לטעות כשמדובר במבצע כזה". לאחר שהצוות אישר את זהותו של אייכמן, החל תכנון קפדני של החטיפה, שהתבסס על הבנת השגרה היומיומית שלו.

"אנשי המוסד גילו שהוא חי בשכונה צנועה, עולה לאוטובוס כל יום בשעה קבועה וחוזר הביתה בערב", מספר אברהם. "הצוות עקב אחריו במשך חודשים, תיעד כל פרט - מתי הוא יוצא, מתי הוא חוזר, עם מי הוא נפגש. הכל היה חייב להיות מדויק".

תכנון המבצע דרש שילוב של טכניקות מעקב מתקדמות לתקופה, התחזות מתוחכמת ותיאום לוגיסטי מורכב. "הצוות שלנו השתלב בנוף

השנה גם בחגים הבריאות על השולחן!

גם בחגים, שמחים על תזונה מאוזנת
ונהנים משנה טובה, בריאה ומחוקה

שתיים כוסות בלבד
משקעים ממוזגים

סלילים דקות
בכל מקרה

ארוחת סעודה
בסעודה ממוזגת

מזנים דגנים
ארוחת לילדים

אכלים בריאים
מבוקש קטנים

סעודה בריאה
בסעודה קטנה

הרשות לרפא

שנת בריאות וספורט
לכל בית ישראל

מדליית הביפר כמחווה למבצע הביפרים נגד חיובאללה

התבסס על היכולות שרכשנו בהכשרות". עבודת הצוות היא עוד עמוד תווך בהצלחת המוסד. "המוסד הוא כמו משפחה", אומר אברהם. "כולם עובדים למען אותה מטרה, אבל כל אחד מביא את הישגיו הייחודי שלו". הוא מתאר כיצד צוותים מגוונים, הכוללים מומחי טכנולוגיה, אנליסטים של מידע ולוחמי שטח, משתפים פעולה כדי להשיג תוצאות.

"במבצעים מסוימים, אתה צריך אנשים שיועצו להפעיל רחפנים זעירים, לצד כאלה שמבינים איך לפרש את המידע שמגיע מהם, וגם לוחמים שיועצו לפעול בשטח ברגע האמת", הוא מסביר. "השילוב הזה הוא מה שהופך את המוסד לכל כך יעיל".

היצירתיות של המוסד באה לידי ביטוי גם במבצעים לא שגרתיים. אברהם מציין את מבצע הברחת הפליטים מסודן כדוגמה ליכולת זו. "זה היה מבצע שהראה איך המוסד יכול להשתמש במיומנויות שלו למטרות הומניטריות", הוא אומר. "היינו צריכים לחשוב כמו בירוקרטים, כמו מהנדסים וגם כמו אנשי שטח. הכל עבד כי ידענו להתאים את עצמנו למצב".

אברהם מדגיש כי המוסד לא מפחד מכישלונות, אך תמיד לומד מהם. "אחרי כל מבצע, אנחנו יושבים ומנתחים כל פרט - מה עבד, מה לא עבד, ולמה", הוא מספר. "הניתוח הזה הוא חלק מה-□□□ שלנו. אנחנו לא נרדם על משמרת - כל טעות הופכת לשיעור שמשפר את המבצע הבא". גישה זו מאפשרת למוסד לשכלל את שיטות העבודה שלו ולהישאר צעד אחד לפני יריביו.

סודיות היא עקרון יסודי במוסד, ואברהם מדגיש את חשיבותה. "אנחנו עובדים בחושך, אבל התוצאות שלנו נראות לעולם", הוא אומר. "אנשי המוסד מתורגלים לשמור על סודיות מוחלטת, אפילו מהמשפחות שלהם. במשך שנים, המשפחה שלי לא ידעה מה אני באמת עושה". המידור, לדבריו, הוא לא רק עניין של ביטחון, אלא גם כלי אסטרטגי. "כשפחות אנשים יודעים על המבצע, יש פחות סיכוי לדליפות, וזה נותן לנו יתרון משמעותי מול האויב".

אברהם מביע הערכה רבה לראש המוסד הנוכחי, דדי ברנע, אותו הוא מתאר כ"אחד מראשי המוסד הטובים ביותר, צנוע ומעורר השראה". הוא גם מציין שינוי במדיניות הארגון בשנים האחרונות. "בעבר, המוסד מעולם לא לקח אחריות פומבית על מבצעים", הוא מסביר. "היום, תחת השר כץ, אנחנו רואים שינוי - לקיחת אחריות פומבית, כמו במבצע הביפרים. זה משרד עוצמה ומטיל אימה על האויבים שלנו. כשאנחנו מראים שאנחנו לא מפחדים להגיד 'אנחנו עשינו את זה', זה משנה את כללי המשחק".

"הצלחת המוסד", לדברי אברהם, "היא תוצאה של שילוב ייחודי של סיעתא דשמיא יצירתיות, מגוון תרבותי, הכשרות מקיפות, עבודת צוות, למידה מתמדת וסודיות מוחלטת. אנחנו לא סתם סוכנות ביון", הוא מסכם. "אנחנו ארגון שיועד לחשוב אחרת, להסתגל לכל מצב ולהפוך אתגרים להזדמנויות. זו הסיבה שאנחנו מצליחים שוב ושוב, גם במשימות שנראות בלתי אפשריות".

שהוא נחשב עד היום לאחת הפעולות המודיעיניות המרשימות בהיסטוריה".

מאחורי ההצלחה

אברהם מייחס את הצלחת הארגון לשילוב ייחודי של גורמים אנושיים, תרבותיים וטכנולוגיים, שמבדיל אותו מסוכנויות ביון אחרות בעולם. "אנחנו קוראים לזה 'המוח היהודי', אבל זה הרבה מעבר לכך", הוא מסביר. "זו היכולת לחשוב מחוץ לקופסה, להסתגל במהירות למצבים משתנים ולמצוא פתרונות יצירתיים לאתגרים מורכבים". לדבריו, השילוב של מגוון תרבותי, הכשרות מקיפות, עבודת צוות, למידה מכישלונות וסודיות מוחלטת הופך את המוסד לכוח מודיעיני יוצא דופן.

אחד היתרונות המרכזיים של המוסד, לפי אברהם, הוא המגוון התרבותי של אנשיו. "אנחנו מגיעים ממקומות שונים, דוברים שפות שונות ונראים שונה", הוא מספר. "יש לנו אנשים שיכולים להשתלב בפריון כתיירים צרפתיים, בביירות כסוחרים מקומיים או בטהרן כסטודנטים זרים. היכולת הזו מאפשרת לנו לפעול בסביבות עוינות מבלי לעורר חשד". המגוון הזה אינו רק עניין של מראה או שפה, אלא גם של הבנת התרבות המקומית, המנהגים והניואנסים שמאפשרים לאנשי המוסד להפוך ל"בלתי נראים" בסביבתם.

לדוגמה, אברהם מתאר כיצד המוסד משתמש ביכולות אלה כדי להקים מבנים שלמים כחלק ממבצעים. "במבצע אחד, בנינו בית מלון שלם במדינה זרה רק כדי לאסוף מידע על מטרה", הוא מספר. "זה דרש תיאום בין מהנדסים שתכננו את המבנה, מעצבים שדאגו שהוא ייראה אותנטי, ואנשי שטח שהפעילו את המקום כאילו הוא מלון אמיתי. כל זה התאפשר כי היו לנו אנשים שידעו להתנהג, לדבר ולהיראות כאילו הם שייכים לשם".

ההכשרות של המוסד, לדברי אברהם, הן מרכיב קריטי בהצלחת הארגון. "עברתי קורסים רבים כדי להפוך לעצמאי בחו"ל, בלי להסתמך על אנשי מקצוע", הוא חושף. ההכשרות כוללות לא רק מיומנויות מודיעיניות כמו מעקב, גיוס סוכנים או ניתוח מידע, אלא גם כישורי הישרדות ויכולות טכניות מתקדמות.

"למדתי איך לזייף מסמכים, להרכיב מכשירים אלקטרוניים ואפילו איך להתנהג במסיבה כדי להיראות כמו מישור אחר", הוא מספר. "המוסד משקיע שנים בהכשרת הלוחמים שלו כדי שיוכלו לפעול באופן עצמאי בכל מקום בעולם, גם בתנאים הקשים ביותר".

ההכשרות הללו מאפשרות לאנשי המוסד להיות גמישים ורב-תכליתיים. לדוגמה, אברהם מספר על מבצע שבו נדרש לזייף דרכונים עבור 300 פליטים מסודן. "צילמנו משפחה שלמה, הדבקנו תמונות והבאנו אותם לשווייץ, משם לישראל", הוא מתאר. "זה לא היה רק עניין של זיוף מסמכים - זה דרש הבנה של המערכת הבירוקרטית, שיתוף פעולה עם גורמים בינלאומיים ותכנון לוגיסטי מוקדם. הכל

המקומי", מסביר אברהם. "לוחם אחד התחזה לפועל בניין, אחר לתייר - כולם היו צריכים להיראות כאילו הם שייכים לסביבה. השתמשנו בצילום סמוי, במכשירים שהיו חדשניים לאותה תקופה, ובשיטות יצירתיות כדי לעקוב מבלי לעורר חשד". המוסד הקפיד על מידור מוחלט, כך שכל משתתף במבצע ידע רק את החלק שלו בתוכנית.

המוסד ניצל את חגיגות 150 שנה לעצמאות ארגונינו ב-1960 ככיסוי למבצע. "ראש המוסד, איסר הראל, הבין שהחגיגות יוצרות הזדמנות", מספר אברהם. "הוא החליט לממן טיסה מיוחדת של אל על לבואנוס איירס, שהוצגה כטיסה מסחרית לכבוד החגיגות. המוסד קנה את כל הכרטיסים והצמיד משלחת רשמית עם שר ללא תיק כדי להפוך את הטיסה לגיטימית בעיני הרשויות". התכנון הזה, לדברי אברהם, היה גאוני: "אף אחד לא חשד שטיסה חגיגת כזו תשמש להברחת פושע מלחמה".

"ביום החטיפה, 11 במאי 1960, הכל היה מתוכנן עד הפרט האחרון. צוות של ארבעה לוחמי מוסד חיכה לאייכמן ליד תחנת האוטובוס שלו בשעה 19:40, כשהם יודעים שיש להם חלון של שניות ספורות לפעול. הם תפסו אותו במהירות, הכניסו אותו לרכב והסיעו אותו לבית מבטחים שהמוסד הכין מראש בבואנוס איירס", מתאר אברהם. "הבית הזה היה כמו מבצר - חדר סודי, אמצעי אבטחה, הכל תוכנן כדי להחזיק אותו בסודיות מוחלטת".

במשך תשעה ימים, המוסד החזיק את אייכמן תחת חקירה קפדנית כדי לוודא את זהותו. "לא לקחנו סיכונים", מדגיש אברהם. "היינו חייבים להיות בטוחים שזה הוא, ושהמבצע לא ייחשף לפני שנסיים".

מסע מורכב לישראל

השלב המאתגר ביותר היה הברחת אייכמן לישראל. "המוסד הכין דרכון מזויף עבורו והציג אותו כחבר צוות של אל על שנפצע וזקוק לטיפול רפואי בישראל", מספר אברהם. "הלבשנו אותו במדי אל על, נתנו לו זריקת הרגעה והושבנו אותו במחלקה הראשונה כאילו הוא חלק מהמשלחת. הכל נראה טבעי לחלוטין. ב-20 במאי 1960, המריאה הטיסה עם אייכמן על סיפונה, והוא הובא לישראל ללא תקריות.

"המבצע הזה הצליח בלי שריטה", מדגיש אברהם. "זה היה תוצאה של תיאום מושלם בין לוחמים בשטח, אנשי מודיעין, מומחי לוגיסטיקה ותכנון אסטרטגי. כל פרט היה חייב לעבוד כמו שעון". "משפטו של אייכמן, שנערך בירושלים ב-1961, היה נקודת מפנה היסטורית עבור ישראל והעם היהודי. לפני המשפט, השואה הייתה נושא טאבו בישראל", מסביר אברהם. "אנשים לא דיברו עליה, אבל כשראו את אייכמן במושב הנאשמים, מספר את הסיפור שלו, זה שינה הכל. המשפט חשף את זוויות השואה לעולם והפך את המוסד לסמל של יכולת וצדק".

אברהם מדגיש כי "עבור המוסד, המבצע לא היה רק משימה מודיעינית, אלא שליחות לאומית. זה היה כאילו אנחנו אומרים לעולם: לא משנה איפה תסתתרו, אנחנו נמצא אתכם. זה המסר שהמוסד רצה להעביר - ואנחנו עדיין עובדים כך".

אברהם חושף כי המוסד כמעט תפס באותה תקופה גם את יוזף מנגלה, "מלאך המוות" של אושוויץ. "ראש המוסד, איסר הראל, רצה להביא את אייכמן ומנגלה באותו מטוס", הוא מספר. "אבל מפקדי היחידה התנגדו כי זה היה מסכן את המבצע. שלושה לוחמים נשארו בדרום אמריקה כדי לעקוב אחרי מנגלה, אבל הוא הצליח לחמוק לברזיל".

המוסד המשיך לעקוב אחרי מנגלה במשך שנים, בין היתר באמצעות אנשי שגרירות שהונחו לצלם את ביתו, אך הוא מעולם לא נתפס. "היינו כל כך קרובים", אומר אברהם, "אבל לפעמים, גם כשאתה קרוב, המטרה מחליקה מבין ידיים".

"מבצע פינאלה נותר אחד ההישגים הגדולים בתולדות המוסד, לא רק בשל הצלחתו המבצעית, אלא גם בשל השפעתו על התודעה הישראלית והעולמית. זה היה מבצע שהראה מה המוסד מסוגל לעשות", מסכם אברהם. "הוא שילב תעוזה, יצירתיות, טכנולוגיה ותחושת שליחות. זו הסיבה

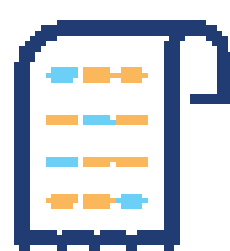

זכרנו לפרנסה ולכלכלה

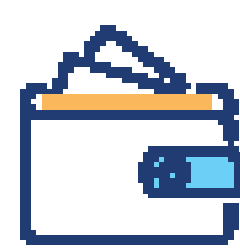
**נכנסים לשנה בפולסן
עם תכנון חכם, תקציב ברור וקניות בטוחות**

**מחירים מוזלים
שוקלים סדוק
בבנקים אשראי**

**סמורים תקציב
לכל משפחה
ואסטרטגיה לא לחורג**

**קצבים חזקים
סכומים רשמיים
קניות בטוחות**

הרשות החדשה
מבטא לך כלים להצלחה

מזרח תיכ חדש

הוא לא חושש לדבר על הגירה של פלסטינאים מעזה אבל גם מיהודה ושומרון, הוא מדבר על "השביעי באוקטובר" כעל היום שבו הוסרו המסכות במזרח התיכון, הוא סבור שרבים בדוג המדיני והצבאי עדיין שבוים בקונספציה שהובילה לאסון השביעי באוקטובר, הוא טוען שהמונח "היום שאחרי" הוא ביטוי מערבי שאין לו כלל מקום בעזה הנוכחית, הוא סבור שביהודה ושומרון צפוי עימות גדול; שערביי ישראל עם מאות אלפי כלי נשק לא חוקיים זהו איום שעתיד להתפוצץ אם לא נטפל בו; איראן לא נעלמה, רק מחליפה מסכות; והציר הטורקי, קטרי, סוני משקיע בהשפעה גלובלית, עד שאנחנו רואים דגלי פלסטין בלונדון ובקמפוסים בארצות הברית • בראיון מיוחד ל"מוסף סוכות" העיתונאי והסופר צבי יחזקאלי מדבר על האיום האיראני, הסכם שלום אפשרי עם סעודיה ומדינות המפרץ, היום שאחרי אבו מאזן, החשש מטבח נוסף מיו"ש ועל עתיד המזרח התיכון ביום שאחרי המלחמה

אלעזר מיארה

להתחמשות ולהתארגנות ליום הדין. השביעי באוקטובר היה הנקודה שבה הבנו שהפסקת ירי איננה שלום, אלא הכנה למתקפה גדולה יותר. "באותו יום ראינו גם את רוחב החזית: בעזה התכנית התפוצצה עלינו, בחיזבאללה נחשפו כוונות למתקפה כוללת על הגליל, באיראן התברר עד כמה הם היו קרובים לתיאום מהלך רב-זירתי. העובדה שכל זה לא התרחש בו-זמנית היא כמעט נס. ההבנה הזו שינתה את התודעה: לא עוד "הסדרה" או "ניהול סכסוך", אלא קבלה של מציאות שבה אנחנו מצויים במלחמה מתמדת. זה לא כישלון נקודתי, אלא שינוי פרדיגמה: אויב שמצהיר בגלוי שחלומנו הוא חיסול ישראל, הוא אויב שיש להתייחס לחלום שלו כאל תוכנית עבודה אמיתית".

אתה מתאר שינוי תודעתי עמוק. איך אתה רואה את הפער בין הציבור לבין הדרג המדיני והביטחוני בהבנה הזו? "מה שמדהים הוא שהציבור קלט את זה מהר מאוד. אנשים פשוטים, חיילים בשטח, קצינים צעירים, כולם הפנימו מיד שהמשחק השתנה. בהרצאות שאני מעביר ברחבי הארץ אני רואה שהציבור כבר מבין: בעזה אין פתרון מלבד הכרעה והגירה; ביהודה ושומרון צפוי עימות גדול; ערביי ישראל עם מאות אלפי כלי נשק לא חוקיים זהו איום שעתיד להתפוצץ אם לא נטפל בו; איראן לא

הידע אלא היכולת להנכיח את האנושי בתוך המקצועי. בעבודתו מנתח יחזקאלי בצורה שלעיתים נראית כמו נבואה שמתגשמת. הוא מציב על השולחן נושאים שרבים מעדיפים להימנע מהם, ומכריח אותנו להקשיב גם לקולות שאינם נוחים. התשוקה שלו ליהדות, למסורת ולרבי נחמן מברסלב בעיניו היא הדרך היחידה לראות את המזרח התיכון בצורה אמיתית ומושכלת. יחזקאלי הוא איש משפחה, אב ל-8 ילדים ומתגורר ביישוב בת עין שבגוש עציון, את מרבית חייו הוא מקדיש לתורה ולהתבודדות עם הקב"ה ביערות הרבים שנשקפים מחלון ביתו. דרך התורה והאמונה הוא רואה את המזרח התיכון נכוחה בלי כחל ושרק.

היום שאחרי השביעי לאוקטובר

אמרת לאחרונה מספר פעמים שהשביעי באוקטובר היה הרגע שבו "המסכות הוסרו". למה אתה מתכוון כשאתה אומר את זה?

"אני מתכוון לכך שהמציאות האמיתית של המזרח התיכון התגלתה לנו בבת אחת, בלי מסכות ובלי אשליות. במשך שנים שכנענו את עצמנו שהשקט שווה ביטחון. קיבלנו רגיעה, הפסקות ירי, תקופות של "חיים נורמליים", וחשבנו שהצלחנו לייצב את הזירה. אבל בעצם מה שהשקט הזה אפשר הוא לא יותר מאשר חממה לאויב, תנאים נוחים

פתח חג הסוכות חג שמזמין אותנו לעצור, לשבת תחת סוכה ולהתבונן, אני פוגש אחד מהקולות המרתקים והמשפיעים בתקשורת הישראלית למעלה משני עשורים העיתונאי צבי יחזקאלי. לא רק כי הוא חוקר מזרח-תיכון וסופר מוערך, ולא רק בגלל היכולת שלו להנגיש נושאים מורכבים בכלי התקשורת, אלא כי כאשר מדברים איתו נחשף אדם שנכון באמת לחקור, לשאול ולחפש דרך בתוך המתח שבין מסורת לעידן המודרני.

יש משהו בסוכות שמחייב מציאות פשוטה יותר: ארבעת המינים, קורת סכך, מקום זמני שבו כל אחד יכול לשבת ולהרגיש את האחר. זה גם מה שמוביל את השיחה עם יחזקאלי. לא הצגת עובדות יבשות, אלא ניסיון להבין מה עומד מאחורי המילים, מה מניע אנשים, ואיך למצוא גשר בין עולמות שלרוב מדברים זה מעל זה. יחזקאלי לא מחפש כותרות זוהרות; הוא מחפש תשובות, והוא עושה זאת מתוך תחושת שליחות אישית עמוקה.

סיפור חייו מפעים. הוא גדל כילד דתי שגדל בתל-אביב, סקרן מול העולם הרחב. "הבית הדתי היה עבורי מסגרת חשובה", הוא מספר, "אבל תמיד הרגשתי שיש עוד שכבות שאני חייב להבין". הסקרנות ההיא הובילה אותו לחקר המזרח התיכון, למסעות דוקומנטריים ולכתיבה שמצליחה לגעת בלב של קהל מגוון. אך מה שמייחד אותו אינו רק

צבי יחזקאלי באולפני i24 (צילום: יורי סקבירסקי, i24)

חוקה חדשה, ותקווה ליחסי שכנות טובים. אבל עזה אינה אירופה. כאן לא מדובר באנשים שנלחמו מלחמה פוליטית ורוצים להשתקם; כאן מדובר בחברה שמגיל אפס מחונכת לרעיון אחד - חורבן מדינת ישראל.

"תחשוב על זה: כל עוד יש שם ישות פלסטינית, תחת כל מעטפת שהיא - רשות פלסטינית, חמאס, ג'יהאד אסלאמי או אפילו "מנהלת בינלאומית" במימון סעודי או אמריקאי, בסופו של דבר, הכיתה הראשונה בבית הספר תלמד את הילד שהוא פליט מ־48, שזכותו לשוב לאשקלון או ליפו, ושהדרך לשם עוברת במאבק מזוין. בעוד ארבע שנים אותו ילד יהיה לוחם. זה לא ניחוש, זו מערכת חינוכית מובנית ומכוונת. לכן, כל עוד נשארת ישות כזו, אנחנו מבטיחים את ה־7 באוקטובר הבא.

"היום שאחרי" בעזה קיים רק אם אין ישות פלסטינית כזו בכלל, או אם יש ריבונות ישראלית מלאה. גם ריבונות ישראלית אינה פיקניק. זה יעלה לנו במחירים אבל לפחות זה יבטיח שליטה אמיתית. כרגע, כל דיבור על "היום שאחרי" בסגנון מערבי הוא פשוט אשליה שמייצרת את היום הקטלני הבא."

אתה אומר שהפתרון טמון בהגירה. למה אתה רואה בזה את המפתח?

"כי זו הדרך היחידה לקטוע את מעגל הדם. כל השאר

אבל הזהות המוסלמית מרימה ראש בחוצפה גלויה. דגלי פלסטיין מונפים ברחובות לונדון יותר מדגלי בריטניה. זהו לא רק עניין פלסטיני, זה עניין גלובלי, שבו הזהות הפלסטינית הפכה לסמל עבור קהילות מוסלמיות בכל העולם.

"ומה המשמעות לישראל? מאוד פשוטה: אנחנו חייבים להתנהג כבעלי הבית בשכונה. אחרי התקיפה באיראן היינו צריכים להגיש חשבונות, לדרוש תמורה, לבסס בריתות חדשות עם סעודיה ועם מדינות נוספות. במקום זה נתנו אגרוף וברחנו והתוצאה היא שהשיח הבינלאומי חזר ל"מדינה פלסטינית". במזרח התיכון אין מתנות, יש חשבונות. מי שלא גובה אותן משלם בעצמו. אם לא נפנים שאנחנו חיים על חרבנו, החרב הזו תונף עלינו שוב. אין אשליה של "יום שאחרי", יש רק מציאות של עליונות רציפה או סיבוב חוזר."

היום שאחרי בעזה

מדברים רבות בתקופה האחרונה על "היום שאחרי" ברצועת עזה. כשאתה שומע את הביטוי הזה מה עובר לך בראש?

"האמת, זה ביטוי שאין לו שום קשר למזרח התיכון. 'היום שאחרי' הוא מונח מערבי כמו שדיברו באירופה אחרי מלחמת העולם השנייה על שיקום, תוכנית מרשל, כתיבת

נעלמה, רק מחליפה מסכות; והציר הטורקי, קטרי, סוני משקיע בהשפעה גלובלית, עד שאנחנו רואים דגלי פלסטיין בלונדון ובקמפוסים בארצות הברית.

לעומת זאת, הדרג הפוליטי והפיקוד הבכיר עדיין מהסס, עדיין מחפש את המילים הנכונות, עדיין נאחז באשליה של "גיהול הסכסוך". הציבור כבר מבין שהמזרח התיכון לא עובד לפי מודלים מערביים של "הסדרה" או "שיקום". כאן אין "יום שאחרי" במובן של יציבות, אלא מלחמה מתמשכת שצריך לנהל אותה בעוצמה. הפער הזה בין ההבנה של העם לבין ההובלה של ההנהגה הוא אחד הדברים המסוכנים ביותר היום, כי הוא משאיר אותנו חשופים בדיוק בנקודה שבה אנחנו צריכים להיות התקפיים וברורים."

אם נצא רגע מהזירה המקומית, איך כל זה משתלב עם מה שקורה בעולם - באירופה, בארה"ב, במזרח התיכון הרחב? ומה המשמעות המעשית לישראל?

"אירופה היא דוגמה חיה למה שקורה כשמתעלמים מהמציאות. לפני 15 שנה הזהרתי מפני האיסלאמיזציה, מהדמוגרפיה, מהחוקה ומהשיח שמנטרלים את יכולתן של המדינות להגיב. היום אנחנו רואים את זה במו עינינו: מדינות קטנות כמו בלגיה, שבדיה, דנמרק והולנד כבר כמעט לא יכולות להחזיר את הגלגל אחורה; המדינות הגדולות כמו גרמניה, צרפת ובריטניה עדיין מתמודדות,

שלם וקח עוד היום אצלך בבית

מחסני השמל

הרשת הזולה והאשתלצת בישראל

מכירת חגים

התחייבות למחיר הזול ביותר!!

חבילות מתחתנים

חבילת שמפניה ק 5,490 ₪

חבילת ארד ק 2,590 ₪

אלקטרה פריז 1000 חבילת 1000 מסלול 1000	אלקטרה מסלול 1000 מסלול 1000 ק 1-6	אלקטרה מסלול 1000 מסלול 1000 ק 1-6	אלקטרה מסלול 1000 מסלול 1000 ק 1-6	אלקטרה מסלול 1000 מסלול 1000 ק 1-6
---	---	---	---	---

אלקטרה מסלול 1000 מסלול 1000 ק 1-6	אלקטרה מסלול 1000 מסלול 1000 ק 1-6	אלקטרה מסלול 1000 מסלול 1000 ק 1-6	אלקטרה מסלול 1000 מסלול 1000 ק 1-6
---	---	---	---

חבילת זהב ק 10,990 ₪

חבילת כסף ק 8,990 ₪

אלקטרה מסלול 1000 מסלול 1000 ק 1-6	אלקטרה מסלול 1000 מסלול 1000 ק 1-6	אלקטרה מסלול 1000 מסלול 1000 ק 1-6	אלקטרה מסלול 1000 מסלול 1000 ק 1-6	אלקטרה מסלול 1000 מסלול 1000 ק 1-6
---	---	---	---	---

אלקטרה מסלול 1000 מסלול 1000 ק 1-6	אלקטרה מסלול 1000 מסלול 1000 ק 1-6	אלקטרה מסלול 1000 מסלול 1000 ק 1-6	אלקטרה מסלול 1000 מסלול 1000 ק 1-6	אלקטרה מסלול 1000 מסלול 1000 ק 1-6
---	---	---	---	---

מקררים התחייבות למחיר הזול ביותר!!

מיקסור אלקטרה

הוא דחיית הקץ. אני יודע שזה נשמע קיצוני, אבל מי שמביט למציאות בעיניים מבין שאין אלטרנטיבה אחרת. כבר היום, עוד לפני המלחמה, היה גל יציאה צעיר מעזה. מי שהבין שאין עתיד ברצועה, מצא נתיבים ויצא. מי שנשאר זה או מי שמזוהה עם חמאס ושותף למאבק, או מי שמוכן לשמש מגן אנושי.

"ההגירה היא לא חלום תיאורטי. היא קיימת כבר. יש מדינות יעד שמוכנות, יש נתיבים לא רשמיים, ויש רצון מצד חלק מהאוכלוסייה. ישראל היא זו שחוסמת. לא אויבנו, לא העולם, אנחנו עצמנו. אנחנו שבויים בפחד הפוליטי מהתיגו: "טרנספר", "חוסר מוסריות". אבל זה בדיוק ההפך: זה המוסר האמיתי. המוסר הראשון הוא כלפי חיי אזרחי ישראל. ילד בשדרות או באופקים זכאי לגדול בלי טילים, בלי מנהרות, בלי מחבלים בגבול. נכון, זה לא מהלך שיקרה ביום אחד. אבל אם כל שנה יצאו עשרות אלפים נגיע למסה קריטית שתשנה את המציאות. ותשאל את עצמך: מה עדיף? עוד סבב ועוד דם, או לאפשר למי שלא רוצה להמשיך לחיות כבן ערובה של חמאס - פשוט לצאת לחיים אחרים? בעיניי, זו הבחירה היחידה שמבטיחה עתיד גם לנו וגם להם".

איך הדבר הזה יכול להתבצע בפועל? הרי מדינות האזור מתנגדות, ומצרים בפרט סוגרת את המעבר.
ת. כאן בדיוק טמונה הטעות. כולם מסתכלים על מצרים, על מעבר רפיח, ואומרים "זה חסום". אבל למה הכול צריך לעבור דרך מצרים? יש לנו שליטה על כרם שלום. אם ישראל באמת הייתה רוצה, היא הייתה פותחת את השערים גם מהצד שלה, ויוצרת נתיבים חדשים. "צריך להבין: זה לא תסריט של מיליון פליטים שצועדים ברגל, כמו שמדמיינים בתקשורת. זה תהליך שקט, הדרגתי, מתוזמר, עם מדינות יעד שמוכנות לקלוט במספרים מוגבלים. זה לא קורה בכותרות, זה לא מתנהל מעל השולחן. אבל מתחת לפני השטח זה אפשרי. "הבעיה היא שישאל לא רוצה. אנחנו מפחדים לנצח. אנחנו מפחדים מהמילה "מוסר". במקום להבין שהמוסר האמיתי הוא לעצור את המלחמה הבאה ואת הקורבנות שחלילה יגיעו, אנחנו עסוקים ב"איך זה ייראה בעיתון". זה בדיוק ההיפך מהתנהגות נכונה במזרח התיכון. כאן מי שנרתע מהכרעה, מזמין עוד ועוד שפיכות דמים. "ואגב, צריך להפסיק להאמין שהמעבר יבוא ויקים "מנהלת בינלאומית". המעבר יודע להבטיח מילים יפות: "דה-רדיקליזציה", "שיקום כלכלי", "חינוך לדרו-קיום". אבל השדה בעזה איננו מערבי. זה שדה שבטי, אמוני, ג'האדיסטי. מי שחושב שאפשר להקים שם מערכת חינוך שתקבל את קיומנו חי באשליה".

המבקרים של ישראל טוענים שאופציית ההגירה היא לא מוסרית, ואולי גם לא ריאלי. איך אתה עונה לטענה הזו?

"קודם כול, צריך לשאול: מוסרי כלפי מי? אם המוסר נבחן כלפי אזרחי ישראל אז המהלך הזה הוא המוסרי ביותר. כי הוא עוצר את מעגל הדם. ילד ישראלי לא צריך לגדול תחת איום תמידי. זו זכות בסיסית. "גם כלפי הפלסטינים עצמם זה מוסרי. כי כרגע, מי שנשאר בעזה נידון להיות חייל של חמאס או מגן אנושי. אין לו בחירה אחרת. אם אנחנו מאפשרים לו יציאה, אם אנחנו פותחים לו מסלול לחיים אחרים - זו מתנה. זה שחרור, לא כפייה. "ומה לגבי זה לא ריאלי? אזכיר שוב: זה כבר קורה, רק בשוליים. יש מדינות שמוכנות לקלוט במספרים קטנים, אם זה יקרה בשקט. זה לא יקרה ביום אחד, זה לא יקרה עם סיקור תקשורתי, אבל לאורך זמן זה יצטבר. השאלה איננה אם זה אפשרי. השאלה היא אם יש לישראל אומץ להוביל מהלך כזה. "בלי אומץ, נישאר שבויים בתודעה של "ניהול סכסוך", וניהול סכסוך בעזה פירושו דבר אחד בלבד: הכנה לשביעי באוקטובר הבא. לא צריך להיות מזרחן בשביל להבין את זה, מספיק להסתכל על המציאות. בעזה אין "שיקום" ואין "יום אחר". יש או הכרעה, או דם. והכרעה אמיתית פירושה הגירה.

היום שאחרי אנו מאזן

איך אתה מסביר את הפרדוקס ביהודה ושומרון - מצד אחד, הרשות הפלסטינית לא מסתירה את העוינות שלה, מצד שני יש שיתוף פעולה ביטחוני מסוים?
"זה פרדוקס רק בעיניים מערביות. בעיניים מזרח-

תיכוניות, אין כאן סתירה בכלל. אבו מאזן הוא אויב מובהק, "מחבל בחליפה" כפי שאני מכנה אותו. הוא לא שותף, אלא יריב חכם. מצד אחד, הוא קונה לגיטימציה בינלאומית דרך שיח של "שתי מדינות" והשתתפות באו"ם. מצד שני, על הקרקע מערכת החינוך, ההסטה, והאינדוקטרינציה שהוא מוביל, מכשירים דור חדש של טוריסטים.

"אז מה קורה בפועל? הרשות לא באמת "עוצרת פיגועים". היא פשוט מאפשרת לטרור לפרוץ מלמטה - מהשטח, מהחמולות, מהפלגים. היא משמרת אווירה של איבה מתמדת, אבל בלי לקחת אחריות ישירה, כדי להישאר "לגיטימית" בעיני העולם. היא נותנת לישראל לשבור את הראש בג'נין, בשכם, במחנות הפליטים, בזמן שהיא מחייכת בזירה הדיפלומטית.

"מי שחושב שזה שיתוף פעולה טועה. זה ניצול הדדי. ישראל מקבלת אשליה של "כתובת", שתוריד ממנה אחריות, והרשות שומרת על מעמדה כ"נציגת העם הפלסטיני". בפועל, שני הצדדים יודעים שהמציאות היא עוינות מוחלטת".

ומה יקרה לדעתך ביום שאחרי אבו מאזן? האם יש תרחיש של יציבות, או שזה בהכרח כאוס?

"היום שאחרי אבו מאזן הוא כמעט בהכרח כאוס. החברה הפלסטינית ביהודה ושומרון אינה ישות מדינתית אמיתית; היא שבטית, מקוטבת ומבוססת על חמולות ואינטרסים מקומיים. חברון שונה מבית לחם, בית לחם שונה מרמאללה, ושכם לא קשורה לטול-כרם. אין עם פלסטיני אחד, יש פסיפס שבטי מלאכותי. "לכן, כשאבו מאזן ילך, לא תקום דמות אחת שתשלוט. יהיו קנטונים מזוינים: חמולות עם נשק, פלגים חמושים, גופים אסלאמיים מול גופים לאומיים. זה לא תסריט דמיוני, ראינו את זה בסוריה אחרי נפילת המשטרים המקומיים. במקום רודן אחד מרושע, קיבלת כאוס מדמם בין עשרות קבוצות.

"עכשיו, יש מי שאומר שזה טוב לנו "שיהיו עסוקים בעצמם". אבל זה לא מדויק. כי במזרח התיכון, כל כאוס פנימי בסוף מופנה החוצה, נגד האויב המשותף - ישראל. כלי הנשק שיסתובבו בידיים של פלגים שונים, בסוף יופנו גם כלפינו. לכן, לומר שזו "בעיה פנימית שלהם" זו אשליה. אנחנו תמיד בסוף במקוד.

ישראל נמצאת במלכוד: מצד אחד, אי אפשר לספח את כל השטח עם מיליוני פלסטינים; מצד שני, השארת המצב הקיים נראית מסוכנת. מה לדעתך צריך להיות הכיוון האסטרטגי?

"הבעיה היא שישראל שבויה עדיין בקונספציה של אוסלו. ההסכם הזה יצר כאן ישות מלאכותית, שמאז ועד היום מעצבת את התודעה והשטח. כל עוד אנחנו ממשיכים להתנהל כאילו "יש פרטנר" או כאילו "אפשר לנהל סכסוך" אנחנו נדונים לכישלון.

"הכיוון האסטרטגי צריך להיות קודם כול שינוי תפיסה: להבין שיהודה ושומרון הם זירת טרור לא פחות, ואולי יותר, מרצועת עזה. ההבדל היחיד הוא שהם עדיין לא עברו את "רגע ההתפוצצות". אבל זה יקרה. מי שחושב ש-7 באוקטובר יכול לקרות רק בעזה, מתעלם מהפוטנציאל של מאות אלפי כלי נשק לא חוקיים בשטחי יהודה ושומרון.

"אז מה צריך לעשות? צעדים מרתיעים אמיתיים: גירוש, הפקעת קרקעות, צעדים כלכליים שמבהירים שטרור עולה במחיר כבד. במקביל - לאפשר אופציה של הגירה גם מכאן. מי שמבין שאין לו עתיד תחת ריבונות ישראלית, ושחיינו יהיו קשים, ירצה לצאת.

"מדובר בתהליך ארוך, אבל בלעדי אנחנו פשוט מגדלים כאן את החמאס הבא. יהודה ושומרון הם לא "פריפריה של הסכסוך" - הם לב הבעיה, והם עוד יתפוצצו אם לא נשנה אסטרטגיה".

איך אתה רואה את התרחיש הרחב יותר, מה האופק של יהודה ושומרון בעוד עשור?

"אם נמשיך בדרך הנוכחית, האופק הוא שחזור של עזה. לא מחר בבוקר, אבל בעוד עשור בהחלט. אנחנו נראה התעצמות של חמאס וגורמים אסלאמיים, התפשטות של נשק לא חוקי, והכשרה של דור חדש דרך מערכת החינוך הפלסטינית. כל זה קורה כבר עכשיו, רק תחת "שקט יחסי".

"אבל אם נדע להקדים תרופה למכה - כלומר, לאמץ אסטרטגיה התקפית, לשבור את המודל של אוסלו,

ולהתחיל מהלך הדרגתי של דילול אוכלוסייה דרך הגירה נוכל לשנות את התמונה.

אני לא נאיבי אני לא חושב שנראה כאן שלום. אני גם לא מצפה ל"מדינה פלסטינית דמוקרטית" כפי שחולמים באירופה. אבל אני כן מאמין שאפשר לייצר מציאות, שבה יש פחות פלסטינים בשטח, יותר שליטה ישראלית, והרבה יותר הרתעה.

האופק בעיני הוא לא "פתרון אחד" אלא ניהול אמיתי של הסכסוך מתוך עוצמה. זה אומר להפסיק לפחד מניצחון, להפסיק לחשוש מהמילה "הגירה", ולהבין שמוסר אמיתי מתחיל בהגנה על חיי ילדינו. אם נלך בכיוון הזה, בעוד עשור יהודה ושומרון יהיו תחת שליטה ישראלית הדוקה יותר, עם אוכלוסייה פלסטינית

מצומצמת ומפוזרת ולא עם צבא טרור שמחכה להזדמנות".

הבן הסורי-לבנוני

אתה מדבר הרבה על לבנון וחיזבאללה, איך אתה מסכם את המצב שם לאחר השנה האחרונה, ומה המשמעות של זה עבורנו?

"המסקנה המרכזית שלי היא פשוטה וכואבת: מאז 2006 נרדמנו. חיזבאללה ניצל את השנים של ההרפיה שלנו כדי להתארגן, לחפור תשתיות, לבנות מנהלות תת-קרקעיות, להכפיל יכולות. ב-2006 הוא יצא משדה הלחימה כשהוא יכול להציג ניצחון בעיני הציבור שלו; אנחנו יצאנו אחרי חטיפה, אחרי הלהט. התוצאה היא שעברו שנים של שקט מעושה, עשיית מנהרות, בניית יכולת, וכשבא רגע של מבחן התברר שאם לא נכה בו חזק אנחנו רק נגרר לקרב מוגבל שוב ושוב.

"מה שאמרתי כל השנים שהדברים לא יקרו מאליהם: יש כאן תהליך של התארגנות והתעצמות של חיזבאללה במשך עשרות שנים. לכן הלקח הוא: אם לא נותנים לחיזבאללה מכה מספיק חזקה הוא נשאר ממשי, מאורגן, ויכול לחזור בכל רגע. המצב בלבנון הוא לא יציב, וזה לא מצב שפועל לטובתנו. יש שם גם דינמיקות פנימיות, כיסי השפעה, בעיות כלכליות אבל כל כאוס פנימי בסוף יכול להיתרגם לאיום עלינו.

"לכן, יש שתי מסקנות אסטרטגיות פשוטות: ראשית אי אפשר "לנהל" את החיזבאללה באמצעות הפגנות דיפלומטיות או הסכמי הפסקת אש שטחיים; צריך לפעול כך שהכוח שלו ייחתך. שנית, אם תהיה הזדמנות לפרק את הארגון מבחינה צבאית, או לפחות למנוע ממנו יכולת התקפת משמעותית, צריך לממש. אחרת אנחנו נשב על בטן רכה עם שביל מתמשך של הסלמות. בקיצור: להירדם על השמרים זה בדיוק מה שהוא רוצה".

האם לבנון עצמה יכולה לפרק את חיזבאללה מבחינה פנימית, או שהפתרון חייב להיות צבאי?

"זה תלוי איך תופסים את המושג "לבנון". צריכה להיות הבנה שהמדינה הזו אינה כרונולוגיה אחידה: היא פסיפס של שבטים, מאחזים פוליטיים וקבוצות אינטרס. אין פה מדינה מאוחדת שתתעורר בבת אחת ותחליט לפרק את חיזבאללה כי "זיהתה" שזה לטובתה. תהליכים פנימיים יכולים כאוס ואלו פעמים רבות מחמירים את האיום שלנו, כי נשק וחמושים שעוברים לידיים חדשות בסופו של דבר יכולים להיות מופנים לעברנו. "המסקנה היא קשה אך אין מנוס: אסור להסתמך על

תרחיש שבו לבנון עצמה "תפתור" את הבעיה. דווקא במצב של פירוק מערכתי פנימי עלול להיווצר ערב רב של גורמים חמושים, מה שעלול להגביר את הבעיה ולא לפתור אותה. לכן, אם המטרה היא להקטין את היכולת הצבאית של חיזבאללה, זו מטלה שדורשת גם לחץ חיצוני וגם נכונות לפעולה צבאית ממוקדת כאשר יש צורך".

ומה בנוגע לסוריה? האם משטרו של אהמד א-שרע יכול להיות פרטנר שיה או יש סיכוי להסכם שלום איתו?
"משטרו של אהמד א-שרע מבחינתי לא יכול להיות פרטנר. זה משטר שביצע רצח, אלימות ומעשי דכוי הוא מחבל בחליפה. זו לא ישות שאפשר לבנות איתה אמון. ומה שחייב להבין מכאן הוא משהו שצריך להבין באופן רחב יותר במזרח התיכון: מי שחלש צריך הסכם, מי שחזק אין לו צורך בהסכמים, הסכמים זה לחלשים. לכן, ההחלטה האם להיכנס להסכם תלויה קודם כל בשאלה אם יש לנו את העוצמה לאכוף אותו.

"בנוסף, סוריה איננה רק א-שרע, יש שם אינטרסים גלובליים ואזוריים של טורקיה, של איראן, יש שם נוכחות רוסית, שמקשות על יצירת "הסכם יציב" כפי שמדמיינים במערב. בקצרה: אפשר לדבר, אפשר להתווכח על פרקטיקה, אבל תחת המשטר הנוכחי אין תשתית אמון שיכולה להניע הסכם שלום יציב לטווח ארוך, אלא אם מתרחשים שינויים יסודיים, והם לא קורים בקלות."

האיום האיראני עדיין כאן

מאז מלחמת עם כלביא איך השתנתה עמדת ישראל מול איראן, ומה המשמעות של השינוי הזה בזירה האזורית?

"התשובה היא חד-משמעית: ה-7.10 חשף תהליכים

כשיש תועלת מעשית, ולא כי מישוה כאן הפך לפתע ל"יותר ציוני" או שותף ערכי מלא.

"אני גם רוצה להדגיש את המתח הטבעי שבתוך זה: מצד אחד, הללו יכולים ויצטרפו אלינו מדינית-אסטרטגית כאשר האיום האיראני מתגבר, כי אינטרסים ביטחוניים משותפים יכולים לקרב מדינות שבאופן היסטורי לא הזדהו זו עם זו. מצד שני, הן יפעלו במתכונת שבטית וזהירות פוליטית: הם לא מעוניינים להיראות בפומבי כ"יותר ציונים" מאיתנו או כנותנים עדיפות לישראל על פני הקהל הערבי שלהם.

"ובנוסף אל נשכח את מורכבות המאבקים והסותר שבתוך העולם הערבי עצמו: מדינות המפרץ יכולות לתמוך בישראל במישור אסטרטגי, אך באותו הזמן לשמר ברגישות ובזהירות את מעמדם מול שכנותיהם והרכב הציבור שלהם. זהו מאזן עדין בין אינטרס לבין זהות, בין חישוב טקטי לבין מצג ציבורי. לכן מי שמניח שנורמליזציה היא מסלול חד-כיווני של זיקה ערכית טועה; זו אופציה פוליטית ממוקדת ותו לא.

"לסיכום, אני אומר חד-משמעית: הנורמליזציה אפשרית אבל היא חייבת להיות מבוססת על חישוב אינטרסים ברור, לא על אשליה של שותפות ערכית מלאה. מי שבונה את מדיניותו על ההנחה של קשר ערכי אוטומטי מסתכן בהפתעות פוליטיות ובאכזבה מדינית; להיפך, מי שמנסה לעצמו תמיכה אסטרטגית בצורה שקולה ופרגמטית, יודע להעריך נכון את תזמוני החיזוק ואת גבולות החשיפה הציבורית של שותפיו."

האם ישראל ניצלה נכון הזדמנויות שנפתחו (למשל אחרי מתקפה על איראן) כדי לחזק בריתות עם המפרץ?
"אני אומר את זה במילים ברורות ובלי לייפות: כשאנחנו נותנים מכה, בין אם בפגיעה בכוח איראני או בבעלי-ברית פרוקסי זו לא סצנה שנגמרת בצל"ש

ונסיגה. זה רגע כוח פוליטי וטקטי שאותו חייבים לנצל. בפועל מבחינתי לא עשינו זאת. "נתנו מכה וברחנו" וזו בדיוק הבעיה. המכה נשארה אירוע תקשורתי; לא היה מאמץ משולב שאילץ את המדינות הסוניות לתרגם את החשש הביטחוני למעשים פוליטיים ודיפלומטיים ברורים לטובתנו.

"אני חוזר ומדגיש: היה צריך "לחייב" את הסעודים לתת בתמורה לתקיפה עם איראן משהו או לפחות לגבות מהם מעשה פוליטי או דיפלומטי ברור, במקום לפחד מההשלכות הציבוריות והתקשורתיות. לא כאן המקום להיבהל מתגובות זמניות. אם המפרץ מרגיש את הלחץ הביטחוני, עלינו להציג דרישות ברורות: גיבוי מדיני, שיתופי פעולה ביטחוניים, צעדים כלכליים אינטגרטיביים ולא רק סיסמאות. אם היינו פועלים כך, המפרץ היה רואה אותנו פחות כ"אורח" חולף ויותר כ"בעלי הבית" בשכונה, מישוה שקובע את הכללים ומשתמש בעוצמה המדינית כדי להניע שינויים אסטרטגיים."

איך יתכן שבמקום שנכשלנו בעזה ובלבנון הצלחנו ובענק באיראן, הרי בסוף זה אותה מערכת ביטחון?

"אני יאמר את זה באופן ברור, הסיבה שישראל הצליחה באיראן היכן שהיא נכשלה בלבנון ועזה, זה לא היכולת כי היכולת הן אותם יכולות. ההבדל הוא האמונה למה שהאויבים אומרים. גם בעזה וגם באיראן דיברו גלויות על השמדת ישראל משך שנים, אך באיראן

מערכת הביטחון לקחה ברצינות את דבריהם ונערכה בהתאם, ואת התוצאות של זה ראינו במלחמה מולם. לעומת עזה שעל אף הדיבורים המפורשים של ראשי חמאס על פלישה לישראל, בישראל סירבו לקחת את זה ברצינות, ואת התוצאות כולנו ראינו בשבועי לאוקטובר. "ואני אוסיף ויאמר, ישראל הייתה צריכה לנצל את המומנטום של התקיפה באיראן ואת זה שלא היה לאיראן דרך אמיתית להגיב, ולתקוף בצורה משמעותית תשתיות אזרחיות, סמלי שלטון, את שדות הנפט. ואז היינו רואים את העם האיראני מתקומם ויוצא נגד המשטר ואז מביא להפלתו, אבל זה לא קרא ולכן הסיכוב הבא באיראן זה רק עניין של זמן."

"גם קולגות הודו שצדקתי"

טרם השבעי לאוקטובר הרבה מהקולגות שלך בתקשורת זילזלו כך ובדעותיך, האם היום אתה רואה שינוי, ואנשים באים ואומרים לך צביקה צדקת?
"אני לא מחפש נקודות זכות אישיות. זה לא ניצחון של אדם על עיתון או על קולגות, זה עניין של חיים ומוות של העם. עם זאת, כן יש תחושה מורכבת: מצד אחד, יש סיפוק מקצועי שמה שאמרתי לאט לאט התברר כנכון. מצד שני, יש עצב למה לא הקשיבו מוקדם יותר?

"היו אנשים בתקשורת שזלזלו, אמנם. חלקם היו אדישים, חלקם קראו לי "מפחיד" או "מוסלמופובי". אבל עם ישראל חושב אחרת ורבים מהם פנו אליי מאז ואמרו: "חייב להודות שצדקת". זה קרה גם בקרב קולגות, גם בקרב עיתונאים. אפילו בקרב עיתונים שמשך שנים הייתי הדמיון הגדול, מודים שבסוף יש אמת במה שאמרתי. אבל אני לוקח את זה כפועל יוצא בלבד: המשימה שלי לא לחפש את הצדק האישי, אלא להמשיך ולהשפיע. אם ההכרה הזו גורמת שאנשים ייקחו אחריות, ישנו תהליכים בחינוך וביטחון אז המשימה הושגה. אני מעדיף שמישהו שהיה ספקן ייפוך לשותף במאמץ לשמור על המדינה, מאשר להתווכח על מי צדק. בסוף, מה שחשוב זה לא שהייתי צודק אלא שהעם ייצא חזק יותר ומוכן יותר לעתיד."

אחרי שנים שעשית הרצאות, כבשת כל פסגה בתקשורת הוצאת ספרים ומה לא, אתה מוציא ספר קומיקס לילדים, מה גורם לך לעשות את זה?
"הקומיקס הוא לא טריקים של שיווק, זו בחירה מודעת. כתבתי את הקומיקס כי הילדים הם המקום הכי פוטנציאלי לשינוי אמיתי בעתיד הרחוק. כשהם יושבים בשבת וקוראים קומיקס זה רגע פתוח שם אפשר להניח זרעים של אמונה, של הבנה היסטורית, ושל ראייה אחרת של השכונה שלנו. הספרים הרגילים, ההרצאות והתקשורת חשובים, אבל הילדים הם הדור שאפשר להשפיע עליו בלי "הלכלוך" הפוליטי.

"המטרה של הקומיקס היא כפולה: קודם כל להסביר מושגים קשים כמו המושג שהסברתי בשם "קונספציה" בשפה פשוטה, עם סיפור ודימוי, כדי שילד בן עשר יבין למה אי אפשר להירדם כשמתכננים נגדך מלחמה. שנית, לחזק אמונה לא באופן תיאולוגי בלבד, אלא כדרך חיים: סיפורים של צדיקים, מעשי חסד, ערכים שפשוט נושאים את הילד קדימה. ילדים פחות "מקולקלים" מאתנו, הם פחות נתונים לשיסוי תקשורתי ולפוליטיקה. אם רוצים לשנות בעתיד מתחילים בילדים. לכן הקומיקס: כי הוא פורמט שמדבר אל הלב שלהם, ומשם אל המשפחה."

לסיום, מה החזון שלך למדינת ישראל עשור מהיום?
"החזון שלי פשוט ודרמטי בו זמנית: מדינת ישראל תהפוך להיות יותר יהודית, יותר אמונית לא כמשמעות של כפייה דתית, אלא כעומק רוחני וחוסן לאומי. אני מאמין שבתוך חמש שנים נתחיל לראות את התוצאות של התעוררות רוחנית יהודית: יותר אנשים יחזרו לשורשים, יותר בני-נוער יתחילו להתחבר לערכים של מסורת ויהדות, והחברה תתחזק מזהות אמיתית לא ממסדית בלבד.

"זה לא עניין של ממשלה או של "מה שעושים בכנסת"; זה עניין של "מה קורה מלמטה". השינוי צריך לבוא מהעם, מתהליך תשובה פנימי, מהבנה ששום מדיניות לא תחליף אמונה ומוסר חזק. כשהחברה מתחזקת בהכרה עצמית, זה מתורגם גם לעוצמה מדינית וביטחונית: מדינה יהודית חזקה היא גם מדינה שיכולה לעמוד מול אימים."

היהודים ששרדו את הטבח הנורא בשמחת תורה והחליטו ב

מפגש עם המוות

הסיפור של אורי חנן הוא סיפור של הישרדות, אמונה וחזרה בתשובה, שנרקם מתוך רגעי האימה של הטבח הנורא בעוטף עזה בבוקר שמחת תורה. זהו סיפור על מאבק לחיים מול מחבלי חמאס, על נס הצלה שהפך לנקודת מפנה בחייו, ועל מסע רוחני שהוביל אותו להתחבר מחדש לבורא עולם, לשמירת תורה ומצוות ולאחדות בעם ישראל.

בשעה 06:30 בבוקר, כשאזעקות "צבע אדום" החלו להדהד ביישובי עוטף עזה, אורי חנן, יחד עם חבריו בר ואסף, החליטו לחזור הביתה. בדרך, בכביש 232 ליד עיקול מפלסים, נתקלו במחסום קטלני שהקימו מחבלי חמאס. טנדר חסם את הכביש, מצויד בתת-מקלע ופרוץ קטור שסנוור את הנהגים. ללא אזהרה, פתחו המחבלים באש לעבר הרכב שבו ישבו השלושה. "המחבלים ירו לעברנו ללא רחם", משחזר חנן בקול רועד. "בר, הנהג שלנו, נפגע מכדור בחזה ומת במקום. אסף נפצע קשה בידו, ואני נפגעתי מכדור מאקדח ביד. תחילה חשבתי שזה רסיס, ורק בסוף היום הבנתי שזה היה כדור של ממש". הרכב, שהמשיך להתקדם בזכות אסף שלחץ על דוושת הגז למרות פציעתו, התהפך לבסוף בתעלה בצד הדרך.

במהלך אותם רגעים: כדורים שחלפו במרחק סנטימטרים, מחבלים ששינו את מסלולם ברגע האחרון, או תחושת ביטחון פנימית שהתעוררה בנפשם והובילה אותם למקום מבטחים. כל אלה חיזקו בהם את האמונה כי יש בעל הבית לעולם הזה, וכי הוא שומר עליהם גם ברגעים הקשים ביותר.

ההבנה הזו, שהתעוררה בעוצמה בליבותיהם של השורדים, לא נותרה בגדר רגש חולף. רבים מהם, שחוו את התהום מקרוב, התחייבו בליבם לשנות את דרכם, להתחבר מחדש למורשת ישראל ולחיות חיים של משמעות וערכים. הם ראו בהצלתם לא רק מזל או צירוף מקרים, אלא אות ברור מהבורא - הזדמנות לחזור בתשובה שלימה, להתקרב לדרך ישראל סבא ולחיות חיים של קדושה ואמונה. זו הייתה דרך פנימית יותר של התבוננות, תפילה והכרת הטוב היומיומית. המסע של השורדים הללו מן החושך אל האור הוא עדות לכוחה של אמונה. גם כשהכל נראה אבוד, כשהפחד והייאוש איימו להשתלט, הם מצאו בתוכם את הכוח לגלות את האור שבתוך החושך. סיפורם הוא סיפור של תקווה, של התחדשות ושל אמונה מחודשת, שממשיכה להדהד ולהשפיע על קהילות שלמות בישראל. הם מלמדים אותנו כי גם ברגעים הקשים ביותר, צריך להתפלל ולבקש רחמים.

תוך החושך הנורא שהתרחש בשעות הקשות שבהן מחבלי חמאס הנתבעים טבחו ביהודים בעוטף עזה באכזריות איומה, נולדו סיפורי גבורה ואמונה מרגשים. יהודים רבים שהיו עדים למחזות המחרידים ביותר, גילו את בורא העולם דווקא ברגעים שבהם מידת הדין הכתה ללא רחם וחלקם זכו להינצל ולשוב בתשובה שלימה. הטבח המחריד הותיר צלקות עמוקות בנפשם של כל מי שנחשף לזוועזועותיו, ובמיוחד בקרב אלו שחוו את האימה על בשרם. אותו יום שחור, שבו התנפצה תחושת הביטחון של תושבי הדרום, הפך לנקודת מפנה עבור רבים מהניצולים, שהתמודדו עם כאב, אובדן ופחד בלתי נתפס. אך דווקא מתוך התופת, מתוך רגעי הייאוש והחושך האינסופי, צמחה תופעה מופלאה של התקרבות רוחנית, חזרה בתשובה והכרת טובה על ניסים שהתגלו בשעות הקשות ביותר.

רבים מהשורדים, שחוו את מידת הדין במלוא עוצמתה, מצאו את עצמם מתקרבים לבורא עולם מתוך תחושה עמוקה של הכרת הטוב. בשעה שהיו לכודים תחת איום ממשי לחייהם, מול מחבלים אכזריים שפעלו בחוסר אנושיות, הם חשו כי יד ההשגחה האלוקית היא זו שהצילה אותם. סיפורים רבים על ניסים גלויים ונסתרים התגלו

תוך התופת לחזור בתשובה במונולוגים מרגשים של אמונה

הרכבים ההרוסים שלאחר הטבח במתחם נובה

שניאור ובר

צילומים: פודקאסט 'כור ההיתוך', קשר יהודי, לע"מ, באדיבות המצלם

"התחלתי משא ומתן עם הקדוש ברוך הוא, אמרתי לו: 'תחזיר אותי הביתה, ואני מתחייב להתחזק בתפילין' • שורדי הטבח הנורא בשמחת תורה שקיבלו על עצמם לשמור תורה ומצוות וזכו להינצל מהתופת, מספרים על האמונה שהחזיקה אותם בשעות הקשות ומשתפים בתהליך הרוחני שמרפא אותם

אז הימננותא

נוחה של שבת

לאחר ההצלה, חנן החל לממש את "העסקה" שלו עם הקב"ה. הוא התחיל להניח תפילין מדי בוקר, אך התלבט לגבי שמירת שבת. בלילה אחד, כשהפוסט-טראומה מנעה ממנו שינה, הוא גילה הודעה מארגון "קשר יהודי" שהזמין ניצולי מסיבת נובה לשבת מיוחדת בירושלים. "הם הבטיחו 'נתפור לכם את הכל למידות שלכם'", הוא נזכר. "הרגשתי שזה המשך החווה שלי עם הקב"ה, אז החלטתי להתייצב". השבת הזו, שהתקיימה בחסות "קשר יהודי", הייתה חוויה משנת חיים עבור חנן. התוכנית כללה מפגש עם הרב הראשי, הופעות של זמרים כמו שולי רנד ויונתן רזאל, והרצאות מעוררות השראה. שם פגש חנן את הרב ישראל גולדווסר, שהזמין אותו לשתף את סיפורו בסדורים שהוא עורך. "הרגשתי שם חיבור עמוק, כאילו חזרתי לחיים", אומר חנן. "השבת הזו, יחד עם ספר תורה שניצל מהשואה, הוסיפה עומק רוחני שקשה לתאר. זו הייתה דרך לסגור חוב אישי אחרי השביעי באוקטובר". במהלך השבת, חנן פגש גם את הרבנית צילי שניידר, שמלווה משפחות חטופים, שורדים ומשפחות שכולות בחום ואהבה. "היא נתנה לי את ההזדמנות להבין מהי שבת באמת", הוא מספר. <<<

מחדש לעם ישראל. זה היה כמו יציאת מצרים אישית שלי - קריאה לאלוקים: 'תציל אותי, ואני שלך.' ההתחייבות הזו, שנרקמה בתוך התופת, הפכה לעוגן רוחני עבור חנן. הוא הרגיש שהיא נתנה לו כוחות פנימיים ואמונה שהוא יחזור הביתה. "הרגשתי שחתמתי על הסכם עם הקב"ה", הוא אומר בחיוך. "מאז אותו יום, אני מניח תפילין כל בוקר. זה הפך לחלק בלתי נפרד מחיי, כאילו סגרתי עסקה עם בורא עולם".

חנן גם התחייב לשמור שלוש שבתות, מתוך הבנה ששמירת שבת היא צעד משמעותי יותר עבורו. "לא ממש הבנתי מה זה שבת", הוא מודה, "אבל ידעתי שאני רוצה להתחייב למשהו גדול יותר. התחייבתי לשלוש שבתות, כי זה הרגיש לי כמו צעד שאני יכול לעמוד בו".

לאחר שעות של המתנה בתעלה, תחת איום מתמיד, הגיעו כוחות החילוץ. בתחילה, החיילים חשדו שחנן הוא מחבל ודרשו ממנו לומר "אלף-בית" כדי לוודא את זהותו. "אמרתי 'שמע ישראל' במקום", הוא מספר, "והם הבינו שאני יהודי וחילצו אותנו". חנן ואסף קיבלו טיפול רפואי ראשוני, ואסף הועבר לבית החולים בשל פציעתו הקשה. חנן, שפציעתו הייתה קלה יחסית, יצא כמעט ללא פגע פיזי, אך עם צלקות נפשיות עמוקות.

שלושת החברים הצליחו לצאת מהרכב ההרוס ושכבו צמודים אליו, מעמידים פני מתים במשך שעות ארוכות. "שמענו יריות מעל ראשינו, צרחות של נפגעים, צחוק של מחבלים והתעללות בגופות", מספר חנן. "שמענו גם חטיפות של אנשים, כולל אחד שהיה ממש בצד השני של הכביש. המחבלים היו קרובים כל כך, ממש מטרים ספורים מאיתנו, מבצעים וידוא הריגה וחוטפים אנשים".

בשלב מסוים, כשהתקווה החלה להתפוגג, חנן וחבריו הרגישו שהסוף קרב. "לא ראינו משטרה או מד"א מגיעים. התחלנו לומר 'שמע ישראל' יחד, מתוך תחושה שזה הסוף", הוא נזכר. "חבר ילדות שלי, בר, נרצח לצידי. אסף היה בין חיים למוות, ואני שכבתי שם עם כדור ביד, שומע את צעדיהם של המחבלים מעלינו".

אמונה בתוך התופת

ברגעים הקשים ביותר, כשהצבא והמשטרה לא נראו באופק והמוות נראה קרוב מתמיד, חנן הרגיש קריאה פנימית עמוקה. "התחלתי משא ומתן עם הקדוש ברוך הוא", הוא מספר. "אמרתי לו: 'תחזיר אותי הביתה, ואני מתחייב להתחזק בתפילין'. לא הנחתי תפילין מאז הבר מצווה שלי, אבל באותו רגע הרגשתי שאני נרשם

בשעה 06:30 בבוקר, כשאזעקות "צבע אדום" החלו להדהד ביישובי עוטף עזה, אורי חנן, יחד עם חבריו בר ואסף, החליטו לחזור הביתה. בדרך, בכביש 232 ליד עיקול מפלסים, נתקלו במחסום קטלני שהקימו מחבלי חמאס. טנדר חסם את הכביש, מצויד בתת-מקלע ופרוז'קטור שסנוור את הנהגים. ללא אזהרה, פתחו המחבלים באש לעבר הרכב שבו ישבו השלושה

"השבת הפכה עבורי למקור של אור וכוח, דרך להתחבר מחדש לעצמי ולעם ישראל". המפגש עם הרב גולדווסר הוביל לחברותא אישית, אחת מ-27,000 חברותות שמפעיל ארגון "קשר יהודי" ברחבי הארץ. החברותא הזו, שמחברת בין חילונים לחרדים, הפכה לחלק משמעותי בתהליך ההתמודדות של חנן עם הטראומה. יחד עם הרב גולדווסר, הוא יצא למסע הסברה שבו הוא משתף את סיפורו בפני קהלים שונים, בעיקר בציבור החרדי, שלא תמיד מכיר את ממדי הזוועה של הטבח. "הסיורים האלה, יחד עם הרצאות והופעות, הפכו לחלק מהריפוי שלי", מסביר חנן. "כל פעם שאני מספר את הסיפור, זה מנקה עוד שכבה מהטראומה. גשתי כבר עשרות אלפי אנשים ששמעו את הסיפור, וזה יוצר חיבור מדהים בין אנשים מקצוות שונים של החברה הישראלית". חנן מסיים את סיפורו בקריאה נרגשת לעם ישראל: "אני מאמין בכל לבי שנוכל להגיע לאחדות אמיתית. אני מקווה שכולנו נלמד להסתכל זה לזה בעיניים, מעבר למראה החיצוני, לאורך השיער או לסגנון הלבוש. שנזכה להפוך לעם אחד עם לב אחד, כפי שכתוב בתפילה: 'כי באור פניך נתת לנו חיים'". הוא מבקש להפיץ מסר של אמונה: "החווייה הזו שינתה אותי, למרות הכאב. הייתי חוזר לשביעי באוקטובר, כי היא לימדה אותי מהי אמונה ומהי משמעות. הלוואי שחברי בר היה חוזר איתי, אבל אני יודע שהסיפור שלי יכול להביא אור לעולם. אני מבקש שנפסיק את הפילוג, נתחבר יחד כעם מאוחד, ונזכה להביא גאולה לעולם".

מהטבח אל האור

ברק ניקסון, יליד עפולה וכיום תושב רחובות, הפך לאחת הדמויות המרכזיות והמרגשות בקרב שורדי טבח שמחת תורה תשפ"ד. סיפורו, המשלב ניסים על טבעיים, תובנות עמוקות ותהליך תשובה מעורר השראה, הפך למגדלור של תקווה עבור יהודים בישראל וברחבי העולם. לאחר שניצל בדרך נס מהזוועות, בחר ניקסון להקדיש את חייו לקירוב לבבות אל בורא עולם. הוא פתח מספרה כשרה ברחובות, והקדיש את השנתיים האחרונות למסע הרצאות ברחבי הארץ והעולם, בו הוא משתף את סיפורו האישי ומחזק את עם ישראל בכוחה של האמונה, התורה והמצוות. לפני האירועים ששינו את חייו, ניקסון תיאר את עצמו כאדם חילוני, רחוק מעולם התורה והמצוות. "גדלתי בעפולה כבחור רגיל, חילוני, בלי קשר ממש לדת", הוא משתף. "הייתי מחפש משמעות, תוהה למה להתקרב להשם, מה זה ייתן לי. לא מצאתי תשובות ברורות". עם זאת, זרע של שינוי נזרע זמן קצר לפני הטבח, כאשר, לראשונה בחייו, שמר שתי שבתות רצופות. "שמעתי פעם שמי ששומר שתי שבתות נגאל מכל רע", הוא מספר. "לא ידעתי עד כמה זה יהפוך למציאות עבורי". ההחלטה לשמור שבת, שהייתה עבורו צעד לא שגרתי, סימנה את תחילתו של מסע רוחני. "לא הבנתי אז את הכוח של השבת, אבל הרגשתי שמהו בי משתנה. זה היה כאילו השם קורא לי להתקרב, ואני רק התחלתי להקשיב".

יום שלא יישכח

התאריך כ"ג בתשרי תשפ"ד, יום הטבח, חרט בזיכרונו של ניקסון לעד. הוא הגיע לפסטיבל עם קבוצת חברים, מתוך כוונה ליהנות ולחגוג את שמחת תורה. "היינו

באווירה של שמחה, ריקודים, מוזיקה", הוא נזכר. "פתאום, בשעות הבוקר המוקדמות, שמענו אזעקות בלתי פוסקות ופיצוצים עזים. הבנו שמהו לא בסדר, אבל לא תיארו לנו לעצמנו את גודל האסון". כשהמחבלים החלו לירות לעבר הקהל, הכאוס השתלט על המקום. "אנשים צעקו, התפללו, רצו לכל הכיוונים. ראיתי חברים קרובים שלי נופלים לידי. זה היה רגע שבו הזמן כאילו נעצר, והלב שלי דפק כל כך חזק שחשבתי שהוא יתפוצץ". ניקסון מתאר את הרגעים הללו כחווייה ששינתה את תפיסתו את החיים: "הבנתי שאני נמצא בתוך משהו הרבה יותר גדול ממני, משהו שדורש ממני להחליט - להילחם, לברוח, או להישען על משהו גבוה יותר". הוא מגולל שרשרת ניסים שהתרחשו במהלך הבריחה מהטבח. "הכול התחיל כששכבתי על סלע, וטיל התפוצץ ממש מולי, פגע באדם אחר והתפזר על הרצפה. לא נפגעתי. החברים שלי קראו לי לעלות לרכב, אבל משהו בתוכי אמר לי להישאר בחוץ". ההחלטה הזו התגלתה כגורלית. "החברים שלי נסעו, ואז מחבל הגיע וירה בהם בתוך הרכב. אני נכנסתי לרכב אחר עם שני אנשים, ויצאנו להציל מישהי שנפצעה. כשחזרנו,

'צה"ל כאן' כדי לפתות אותנו לצאת, משהו בתוכי אמר לי להישאר. זו הייתה תבונה משמיימת". הוא מתאר תפילה ספונטנית שנבעה ממעמקי ליבו: "דיברתי עם השם כמו עם אבא. אמרתי, 'אבא שבשמיים, תענה לי, אני צריך עזרה. תחזיר אותי לאמא ולאבא, אני מבטיח להיות הכי טוב שלך. תעשה מה שאתה רוצה, רק תשמור עליי'". התפילה הזו, לדבריו, הייתה נקודת מפנה. "ברגעים האלה, כשאתה מרגיש שאין לך על מי להישען, אתה מבין שהשם הוא היחיד ששם בשבילך. הרגשתי אותו כל כך קרוב, כאילו הוא מחבק אותי ומכוון אותי". לאחר שמונה וחצי שעות של אימה, ניקסון ושני אנשים נוספים היו בין האחרונים ששרדו מהקבוצה. "הצבא הגיע ואמר לנו שאנחנו שלושת היהודים האחרונים שנשארו בחיים באזור. חזרתי הביתה בשתיים וחצי בלילה, והרגשתי שהשם החזיר אותי לאמא שלי". החוויה הקשה הובילה את ניקסון לשינוי עמוק ומקיף בחייו. "כשחזרתי הביתה, הבנתי שהשם נתן לי הזדמנות שנייה לחיים. התחלתי תהליך של תשובה, עברתי לשכונת מאה שערים, ושיניתי את כל אורח

ברק ניקסון לאחר חזרתו בתשובה

הרכב שלנו נפגע מ-RPG. זה היה רגע שבו הבנתי שהשם שומר עליי מעל הטבע". הבריחה המשיכה תחת מטר יריות. "רצנו לעבר שטח ישראל, והמחבלים ירו מכל הכיוונים. ראיתי אנשים נרצחים סביבי, אבל אני לא נפגעתי. זה לא הגיוני, זה פשוט נס". בשלב מסוים, ניקסון ואחרים מצאו מחסה בשירותים כימיים. "התחבאנו תחת ערמות גופות, והמחבלים עברו אותנו. החלטנו לא לסגור את הדלת, כדי שיראה ריק מבחוץ. הם ריססו את השירותים בירי, אבל לא נפגענו". הוא ממשיך: "היינו שם כמעט עשר שעות. המחבלים ירו שבעה כדורים לעבר הגופות שמעליי, אבל אף כדור לא פגע בי. הרמתי אדם שנפל לצדי, וחיפשנו מחסה נוסף. המחבלים ירו לעבר הדלת, אבל בכל פעם שהם ירו, הדלת ננעלה בגלל הלחץ, והכדורים עברו מעל הראש שלי". ניקסון מתאר את התחושה כאילו יד אלוקית הובילה אותו בכל החלטה: "זה לא היה אני, זה היה השם. הוא הוביל אותי בכל צעד".

כוח האמונה

בתוך התופת, ניקסון חש את נוכחותו של בורא עולם בעוצמה שלא הכיר קודם. "הגוף שלי היה מכווץ, רועד מפחד, אבל הרגשתי שהשם איתי. כשהמחבלים צעקו

החיים שלי". הוא החל ללמוד תורה בהדרכת הרב שלמה עופר, השתתף בתיקונים בראשון לציון, ולמד הלכות, ליקוטי מוהר"ן ומסכתות. "הבנתי מה הכוח של התורה, מה הכוח של המצוות, ומה הכוח של התשובה", הוא אומר. "תשובה היא לא רק שינוי חיצוני, אלא שינוי פנימי שממלא את הנפש באור". ניקסון רואה בתהליך התשובה שלו דרך לקיים את ההבטחה שהבטיח לבורא עולם ברגעי המצוקה. "אמרתי לו שאהיה הבן הכי טוב שלו, והוא החזיר אותי לאמא ולאבא. אני חייב לקיים את ההבטחה הזו". הוא מוסיף: "הרבה חברים שלי מתו על קידוש השם. החלטתי שאני אחיה על קידוש השם. אם השם השאיר אותי בחיים, זה לא סתם - יש לזה סיבה, ותפקידי לגלות אותה". החוויה לימדה את ניקסון שיעורים עמוקים על הכרת הטוב ועל כוחה של האמונה. "צריך להודות על כל דבר בחיים", הוא מדגיש. "התחתנת כדת משה וישראל? תודה לד'. יש לך ילדים? תודה לד'. יש לך אוכל לארוחת בוקר? תודה לד'. שום דבר לא מובן מאליי. כל רגע שאנו זוכים לחיות הוא מתנה מבורא עולם". הוא מאמין שהאמונה היא המפתח להתמודדות עם אתגרים: "האמונה שלי היא מה ששמרה עליי. אין לי סיוטים או טראומות כי אני מאמין שהכול לטובה".

בית שרוף בעוטף עזה

מראות הטבח

אורי חנן נושא דברים באירוע של קשר יהודי

מראות ההרס ביישובי העוטף

המתחם ברעים אחרי הטבח

ניקסון מספר כי האירוע לא הותיר בו צלקות נפשיות. "ברוך השם, אני ישן היטב בלילות, אוכל כראוי, ואין בי חרדות או התפרצויות. העיניים שלי מתמקדות בדברים הטובים בחיים, ואני מצליח לראות את האור גם אחרי החושך הגדול". הוא מייחס זאת לאמונתו: "האמונה בבורא עולם היא כמו מגן שמאפשר לי להתמקד בטוב, לחיות בשלום פנימי ולהמשיך קדימה עם תחושה של מטרדה". הוא מוסיף: "המחבלים חשבו שהם שוכרים אותנו עם האכזריות שלהם, אבל מתוך הזוועה הבנתי שהם לעולם לא ינצחו. הנקמה היהודית האמיתית היא להתקרב להשם, לאמץ את התורה והמצוות, ולהמשיך לחיות כיהודי עם ראש מורם".

אתגרי התשובה

תהליך התשובה של ניקסון לא היה חף מאתגרים. "קשה לקבל את כולם, במיוחד כשאתה יודע שיש גורל לעולם הזה והם מזלזלים", הוא מודה. "אבל למדתי לקבל כל אדם, גם אם הוא חושב אחרת, וללמוד מכל אחד, גם אם הוא לא דתי".

הוא מתאר את המאבק היומיומי מול היצר הרע: "הוא מנסה להוריד אותך, אבל האמונה מחזקת אותך. כל יום צריך לחזור בתשובה מחדש, למלא את עצמך במצוות חדשות, וזה לא תמיד פשוט".

השמחה היא חלק מרכזי בחייו: "אין לי זמן לעצבות, יש רק שמחה. כשהיצר הרע מתגבר, האמונה מתגברת יותר". הוא מתפלל מדי יום להתחדש: "אבא, אני רוצה לעשות תשובה, להתחדש, להיות הילד הכי טוב שלך. אני רוצה לשבת לידך בשולחן השבת, לא רחוק ממך". מעבר לתהליך האיש, ניקסון רואה את עצמו כשליח לחיזוק עם ישראל. הוא מסתובב ברחבי הארץ והעולם, משתף את סיפורו ומעביר מסר של אמונה ותקווה. "הבנתי שתפקידי הוא לא רק לשרוד, אלא להשתמש בחוויות שלי כדי לחזק אחרים ולהביא אותם קרוב יותר להשם", הוא אומר. "אני מרגיש כמו כלי בידיו של הקדוש ברוך הוא, כמו בובה על חוטים שמונעת על ידי כוח עליון".

הוא מתאר את תחושת השליחות שלו: "אני לא יודע לדבר או להחזיר בתשובה. אני מבקש מהשם שיעזור לי, כי הכול ממנו. בכל יום, אחרי שאני מסיים להרצות, אני מתבודד ומבקש שהמילים שלי יעשו משהו למעלה, שהברכות שלי יעזרו". התבודדות יומיומית היא חלק בלתי נפרד מחייו: "זה זמן שבו אני מתחבר להשם, מבקש ממנו הכוונה, ומבין שהמילים שלי יכולות להשפיע רק אם הן נאמרות בכוונה טהורה".

במסעותיו, ניקסון פוגש אנשים מכל קצוות הקשת - דתיים, חילונים, צעירים ומבוגרים. "אני לא מנסה לשכנע מתוך חוכמה אנושית", הוא מסביר. "אני מדבר מתוך האמונה הפשוטה שהשם נמצא בכל מקום, מלווה אותנו ומכוון אותנו. זו המתנה שלי, ואני משתדל להעביר אותה הלאה".

הוא מספר על רגעים מרגשים בהרצאותיו: "יש אנשים שבאים אליי בסוף ואומרים שהסיפור שלי נתן להם כוח להתקרב, להתחיל לשמור שבת, או סתם להודות על מה שיש להם. זה שווה הכול".

ניקסון מאמין שהשליחות שלו היא לא רק לספר את סיפורו, אלא לעורר השראה לשינוי. "אני רוצה שאנשים יבינו שהחיים הם מתנה, ושהשם נמצא בכל רגע. כשאתה חי עם הידיעה הזו, הכול משתנה - הפחדים, החרדות, התסכולים - הכול מאבד מכוחו". ניקסון מסיים במסר אישי לעם ישראל: "כל אדם מסוגל לקחת את החוויות הקשות בחייו ולהפוך אותן למקור של כוח וצמיחה. האמונה מאפשרת לנו לראות את הטוב גם בחושך, ולהפוך כל אתגר להזדמנות להתקרב להשם. לא משנה כמה המצב נראה בלתי אפשרי, כשאנו נשענים על השם, אנו מוצאים משמעות ומטרה".

הוא מסכם: "האירוע הזה לימד אותי שיש משהו שאוהב אותי, דואג לי ושומר עליי. הידיעה הזו שינתה את חיי. האמונה לא רק עוזרת לנו לשרוד, אלא מאפשרת לנו לפרוץ, להתחזק ולהפוך כל קושי למתנה שמקרכת אותנו לבורא. אני קורא לכולם להתחבר לאמונה הזו, להודות על כל רגע, ולחיות מתוך תחושת שליחות ומשמעות".

בסוכות
תשבו

בבטחה!

במיוחד בסוכה, שומרים על כללי הבטיחות מאש וחוגים בשמחה ובבטחה!

**תכשיטי וקישוטי
אש נישאלי
בחוץ
לסוכה**

**חשמול בסוכה
רק בהתקנה מקצועית
אין להשתמש במסרות
שמלוחות או במפצלים אלה**

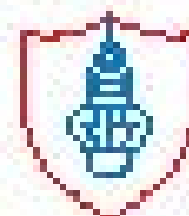
**נרות שמכוננים
נדליקים בסוכה רק
במתקן יעודי ובטוחות,
ממ אף נדליקים בבית**

**נפט קטנה, אמון בודל
באמצעים מודעים
בדג שמח שמח**

**האדים, המעצות והא שולט
אין להאמיר ילדים ליד סדח,
במרחק או במעצות וסדח**

**קישוטים נדליקים
בחדרים
במיוחד אש שמח**

**סידע מסף באטר
הדעות והמצות לכסות מפלה**

הלוחמים

רציתי שם שימשוך תשומת לב. התחלתי עם ספר בשם "הנסיכים", שעסק בדור הבנים והבנות של לוחמי האצ"ל והלח"י, שגדלו בצל העוול שנעשה להוריהם. במהלך הדוקטורט שלי, המנחה שלי התלהב מהפרק על ה"נסיכים" וביקש שאפתח אותו. כך נולדו שני ספרים: "הנסיכים" ו"הבגנים". ה"בגנים" מספר את סיפורם של לוחמי המחתרת, וה"נסיכים" את זה של ילדיהם, שהמשיכו את דרכם.

ספרו של סמסונוב מוקדש לדור של לוחמי האצ"ל והלח"י, שלדבריו "החריפו את פעולות הנקם" נגד שלטון המנדט הבריטי - פעולות שהיום אולי היו מוגדרות כ"טרור". עם זאת, הוא טוען כי פעולות אלה היו מכריעות בהחשת עזיבת הבריטים והקמת המדינה.

"מהארכיונים הבריטיים עולה כי האצ"ל הוא שגרם לאנגלים לעזוב את פלשתינה", אומר סמסונוב. הוא מצטט את וינסטון צ'רצ'יל, שכתב כי פעולות האצ"ל הכריחו את הבריטים להציב 80,000 חיילים בפלשתינה, מה שהוביל לעלויות כלכליות כבדות ופגע בכלכלת האימפריה.

סמסונוב מדגיש כי ספרו אינו נועד לעורר מחלוקת או להצית מחדש את הלהבות של העבר. "הספר עושה חשבון עם העבר, אבל הוא נועד קודם כל לספר את מלחמת העצמאות הראשונה של ישראל - המאבק לשחרור מהבריטים", הוא אומר. הוא מבקש להחזיר את הכבוד ל"בגנים" - הרוויזיוניסטים שלחמו באש ובמים למען

צדק עם דור שנמחק מההיסטוריה: "הספר "הבגנים" לא נועד להגיע למקום שבו הוא נמצא כיום. מטרתו הראשונית הייתה לעשות צדק עם דור המרד - לוחמי האצ"ל והלח"י, כולל אבי וחבריו. גדלתי בבית של אבי ובתנועת הליכוד של שנות ה-80, ורציתי לתקן את העוול ההיסטורי שנעשה להם. הם נמחקו מההיסטוריה, סולפו והוצגו כקיצונים ופשיסטים, בעוד שבמציאות הם היו תנועת שחרור שהביאה לעצמאות ישראל.

"כשכתבתי את הספר, הבנתי שהוא הפך לאקטואלי במיוחד. למה? כי לוחמי האצ"ל והלח"י, כפי שצ'רצ'יל עצמו אמר, היו 5,000 לוחמים שהתמודדו מול 100,000 חיילים בריטים, ניצחו אותם וגירשו אותם מארץ ישראל. הם לא קיבלו את הקרדיט שמגיע לתנועות שחרור במדינות אחרות.

בדבריו הוא מסביר מה הסיבה לעוול הזה, "היו כאן שתי תנועות מרכזיות - מפא"י משמאל והתנועה הרוויזיוניסטית של ז'בוטינסקי, שהפכה לליכוד, מימין. מפא"י, בהנהגת בן-גוריון, שלטה במערכת החינוך, בכסף ובכתיבת ההיסטוריה. הם לא רק מחקו את לוחמי האצ"ל והלח"י, אלא גם הציגו אותם כפשיסטים וקיצונים שסיכנו את המדינה. עבדתי עם יוני פלנד על חקר ארכיונים בריטיים, שם גילינו אוצר: מסמכים שמוכיחים כמה גדולה הייתה תרומתם של הלוחמים האלה לשחרור הארץ.

סמסונוב מסביר את פשר השם של הספר: "כפרסומאי,

וחמי האצ"ל והלח"י, שהובילו מלחמות קשות בשנים שלפני הקמת המדינה, נדחקו מהזיכרון ההיסטורי. מאבקם ההרואי לא זכה להכרה הראויה בתולדות המדינה, ובמשך שלושים שנותיה הראשונות הם נותרו בצל, הרחק ממוקדי הכוח וההשפעה. גיל סמסונוב, בספרו "הבגנים", מביא לקדמת הבמה את סיפורם של לוחמי האצ"ל והלח"י, שהיוו חלק משמעותי במאבק להקמת מדינת ישראל. אביו, ג'ומיק סמסונוב, היה מפקד הלח"י בזכרון יעקב לפני קום המדינה.

דרך סיפורי המשפחה, שמע גיל ממקור ראשון על הקשיים, ההשפלות והרדיפות שחוו ותיקי המחתרות מידי עמיתיהם בהגנה ובפלמ"ח. בספרו הוא מציג תמונה מורכבת של דור שלם של לוחמים שהקריבו רבות, אך נדחקו לשוליים על ידי הממסד הפוליטי של היישוב.

סמסונוב שמשמש כסופר, פובליציסט ויושב ראש רשות השידור לשעבר - מגולל סיפור מורכב על ההיסטוריה הישראלית, על הבגנים והנסיכים, ועל התהליכים שעיצבו את החברה הישראלית עד היום.

תיקון היסטורי מאוחר

הספר "הבגנים" נולד, לפי סמסונוב, מרצון לעשות

ספינת הנשק 'אלטלנה' עולה באש מול חופי תל אביב

מנחם הירשמן

צילומים: ארכיון לע"מ, מרכז מורשת מנחם בגין, ארכיון פרטי

"לוחמי האצ"ל והלח"י, כפי שצ'רצ'יל עצמו אמר, היו 5,000 לוחמים שהתמודדו מול 100,000 חיילים בריטים, ניצחו אותם וגירשו אותם מארץ ישראל" • הסופר והפרסומאי גיל סמסונוב יצא לחקור את סיפורם של לוחמי המחתרות שנמחקו מההיסטוריה ומשתף בסוד הקסם של בגין ובייחודיות של נתניהו

שנשכחו

המכריז על הקמת המדינה. "אירוע ההכרזה אכן היה דרמטי, אמיץ והיסטורי, אבל חסר בו זיכרון המערכה הקודמת. בזיכרון הלאומי של מדינות שגורשו מהן הכובשים הבריטים או הצרפתים בולט תפקידן של המחתרות במאבק על העצמאות המדינית, ולרוב היו מנהיגיהן למנהיגי המדינות המשוחררות. אצלנו התפקיד הזה הועלם בשיטתיות. המרד עוות והמורדים נהפכו למנוגדים.

תופעת הבגנים

לדברי סמסונוב, "הבגנים היו ילידי ישראל ופולין, ליטא ותימן, עיראק וסוריה, אשר התגייסו כילדים לתנועת הנוער בית"ר וכנערים-בחורים לאצ"ל וללח"י וחירפו נפשם במאבק הרואי נגד הכובש הבריטי ולמען עצמאות יהודית. רבים מהם נהרגו ונפצעו במרד, רבים לא הוכרו כפצועי וחללי מערכות ישראל על ידי המדינה. המרד שלהם גומד וסולף. פרוטוקולים מתוך הארכיונים הבריטיים, שמוצגים כאן לראשונה, מלמדים עד כמה עצומה היתה השפעתם על נסיגת הצבא הבריטי מהארץ. "אחרי המרד התגייסו יוצאי המחתרת לצה"ל במלחמת השחרור, ואף שהיו לוחמים מנוסים, הוצבו כטוראים פשוטים (ומסומנים). עם הקמת המדינה, במקום תהילת משחררי הארץ, נאלצו להילחם על פת

לצד העוול, את הגבורה מבית לצד הביזוי וההשפלה מספרי ההיסטוריה המוכרים – והמכורים. התחייבתי אז שאכתוב את סיפורו של דור המרד; שאספר על תרומתם המכרעת לגירוש הבריטים ולעצמאות יהודית. עכשיו סוף-סוף אני משלים את המשימה.

"בראשית חיי ספגתי את מורשתה של מחתרת קודמת, ראשונת המחתרות, ניל". סבתי, מלכה סמסונוב, ניהלה את בית אהרנסון בזכרון יעקב והיתה אשת סודה של רבקה אהרנסון. אחיו של סבי, אריה סמסונוב, כתב את הספר "זכרון-יעקב" ואת סיפורה של ניל". על המורשת של ממשיכותיה, אצ"ל ולח"י, גדלתי. כל שלוש המחתרות ניצבו כמיעוט קטן מול רוב גדול פסיבי ומתנגד – והטו את גלגלי ההיסטוריה.

"בהיסטוריוגרפיה היהודית בולט המוטיב של ניצחון המיעוט על ההמון, החלש על החזק, והנה, דווקא ממנה נשמט אחד מגדולי המאבקים הללו: גירוש הבריטים מהארץ. למעשה מלחמה אחת גדולה ומכרעת בולטת בחסרונה בספר ההיסטוריה של מלחמות ישראל: מלחמת השחרור מהבריטים. בלעדיה לא היתה מלחמת העצמאות מול צבאות ערב, שאותה אנחנו מכירים היטב. לטענתו, "רוב ספרי ההיסטוריה שנכתבו בישראל מחמיצים את השאלה מי גירש את הבריטים. מה גרם לצבא הבריטי לסגת? מי הביא לעצמאות היהודית? בזיכרון הלאומי נשארה חרותה תמונתו של דוד בן-גוריון

המדינה, אך נדחקו לשוליים על ידי הממסד. הספר מבוסס על שיחות שקיים סמסונוב עם נציגי ה"בגנים" – כ-5,000 לוחמים שהיו חלק מהמאבק. רובם כבר אינם בין החיים, ולכן הוא רואה בכתובת הספר משימה דחופה לשימור זכרם. "חשוב לי שידעו שהבריטים הסתלקו בזכות האצ"ל והלח"י", הוא אומר. "זה חשוב יותר מכל נקמה".

סמסונוב טוען כי סיפורם של "הבגנים" מסביר את מה שהוא מכנה "הגן הימני" – תחושת הקיפוח שהפכה לחלק מהזהות של הימין הישראלי. תחושה זו השתלבה עם הקיפוח הדתי-מזרחי, והובילה לכך שהרוויזיוניסטים נותרו מחוץ לקונצנזוס במשך 40 שנה. בן-גוריון, לדברי סמסונוב, הבין את הפוטנציאל של בגין להפוך למנהיג המדינה, כפי שקרה במדינות משוחררות רבות בהן מנהיגי המרד הופכים למנהיגי האומה.

לדבריו, "ספרי התכוון לנדוד אל העבר, והנה אנחנו רואים שההיסטוריה רודפת אחרינו. זרעי הפרשות ההיסטוריות נובטים כל הזמן ומניבים פירות של קרע בין המחתנות. סיפור דור המרד שזור בתוכו את מקורות האיבה, החשדנות והכעס בין ימין לשמאל. את המטענים הרגשיים שכולנו נושאים עמנו. רבותי, ההיסטוריה חוזרת...

הוא מציין, "נצרבתי בהערצת דורו של אבי, דור הבגנים, השטרנים, הרזיאלים, הפיינשטיינים והברזנים. כמו הבנים והבנות האחרים ספגתי גם אני את התהילה

לחמם מול הממסד של מדינתם, שרדף אותם. ממקומם באופוזיציה הפוליטית, במשך שלושה עשורים, שמרו בגין וחבריו לתנועת חרות/גח"ל/הליכוד על הדמוקרטיה במדינה, ובסופו של דבר, ב־1977, חוללו מהפך. מאז הם נמצאים לרוב בשלטון, הרבה בזכות הרעיון שגולד אצל ז'בוטינסקי לפני 100 שנים. לאורו צועדים שני הדורות: דור בגין ושמיר ודור נתניהו והנסיכים.

"נקודת המוצא של הספר היא התיאוריה של חקר הדורות. מנסח התיאוריה, הסוציולוג קרל מנהיים, אבחן דורות מהפכניים כדורות צעירים שהושפעו בגיל הסוציאליזציה מאירוע דרמטי בחייהם, שערער את אמונם בדור הבוגר־המנהיג, ולכן מרדו בדור הבוגר. "כלבו של דור מתגבשת יחידה מגובשת ובלביתה – קבוצות שמנהיגות אותה. הבגנים היו בעלי מאפייני לידה משותפים, שהתבגרו בצוותא לנוכח אירועים היסטוריים דרמטיים. השואה ופרעות הערבים הטביעו בצעירים האלה תפיסת עולם מובחנת ותודעה וגורל משותפים תוך כדי מלחמת דמים נגד המעצמה הגדולה בריטניה.

סמסונוב קובע כי "אין בעולם עוד מפלגה או תנועה שאישו והונהגו על ידי שלושה דורות מובהקים. הדור הראשון, של ז'בוטינסקי, היה אופוזיציה לממסד הציוני וטען שהממסד עיוור לסכנה שצפה מנהיג הרוויזיוניסטים והזהיר מפניה: שואה ליהודים. הוא היה אופוזיציה לממסד ששיתף פעולה עם הכובש הבריטי אף שנסוג מההבטחה למדינה יהודית וחבר לצד הערבי הפורע.

"הדור השני, של בגין, שטרן, רזיאל, שמיר ואלדד, מרד צבאית בכובש הבריטי, ובכך מרד בסמכות הממסד של בן־גוריון, ששיתף פעולה עם הבריטים.

"הדור השלישי, הנסיכים, הוא המקרה היחיד בפוליטיקה העולמית של דור משוכפל. משזכו ותיקי המחתרות בשלטון, הם הוניקו את צעיריהם. הבנים והבנות באו לסייע לדור ההורים המבודד והנרדף – ומצאו שלטון.

ילדות בצל המחתרת

גיל סמסונוב גדל בבית שבו הממלכתיות הייתה ערך עליון. אביו, ג'ומיק, מעולם לא דיבר סרה נגד דוד בן-גוריון או מפא"י, למרות הסיבות הרבות שיכולות היו להצדיק כעס. "זה היה דור שבו אסור ליהודי לשנוא יהודי", מספר סמסונוב. "אבא שלי הקפיד על ממלכתיות באופן קיצוני, גם כשגיליתי במחקר שלי שהיו לו סיבות רבות לכעוס".

אחד הסיפורים המטלטלים שסיפר ג'ומיק לגיל התרחש במחנה תל השומר בזמן פרשת האלטלנה. ג'ומיק וחברו אוטו, פעיל לח"י שעלה מהונגריה וכוונה כך בשל אהבתו למכוניות, ראו עשן עולה מהים, מבלי להבין את משמעותו. אוטו, מתוך סקרנות או דחף, יצא מהמחנה – ונורה בגבו על ידי שומר יהודי. כשנשאל מדוע לא הזהיר את אוטו לפני הירי, השומר השיב כי קיבל הוראה לירות בכל מי שיוצא מהמחנה. "זו הייתה חוויה מטלטלת", אומר סמסונוב, "אבל אבא שלי מעולם לא הביע שנאה כלפי הצד השני. הוא אמר: 'אנחנו צריכים ללמוד ולכבד, גם בפלגנות'".

פרשת האלטלנה היא אחת הדוגמאות המובהקות לסכסוך הפנימי ביישוב היהודי. הספינה, שהגיעה לחופי ישראל ועל סיפונה נשק ולוחמים של האצ"ל, הפכה לסמל הקרע בין המחתרות לממסד. רוב הנשק והלוחמים כבר פונו בכפר ויתקין, מעוז של מפא"י, כאשר הספינה הופגזה על ידי כוחות צה"ל בהוראת בן-גוריון. סמסונוב שואל: "אם האצ"ל רצה לעשות מרד, האם היה חונה בכפר ויתקין עם כמה עשרות פליטים? זה מגוחך".

האירוע הותיר פצע עמוק בקרב לוחמי

האצ"ל והלח"י, שחשו כי הממסד הפנה להם עורף. עם זאת, ג'ומיק סמסונוב, כמו רבים מבני דורו, בחר שלא להנציח את הכעס. הוא ראה בממלכתיות ערך גבוה יותר, והעדיף להתמקד באחדות הלאומית.

למרות תרומתם המשמעותית, לוחמי האצ"ל והלח"י סבלו מהתעללות כלכלית, החרמות ועלילות שווא מצד הממסד. סמסונוב מתאר כיצד אנשי ההגנה והפלמ"ח לעיתים הסגירו לוחמי מחתרת לשלטונות הבריטיים, מה שהוביל לעינויים ואף למותם של כמה מהם. דוגמה בולטת היא המאמץ לאתר את שרה לבני, אמה של ציפי לבני, שהייתה לוחמת לח"י. "למה להתנדב עם מאות אנשי פלמ"ח כדי לחפש אותה ולהסגיר אותה לבריטים?" שואל סמסונוב.

פרשת הנסיכים

התמורות הדרמטיות בקרב הדור השני של לוחמי האצ"ל ולח"י מתוארות בצורה מרתקת. "הנסיכים", כפי שכוננו, "שגדלתי איתם, הם חבורה שבאה לעזור לבגנים, לדור של בגין ושמיר לוחמי האצ"ל ולח"י".

באשר לכינוי שהודבק להם, אומר סמסונוב כי "ישנו ויכוח אם הכינוי הומצא על ידי דוד

הסיבה לכך היא היכולת שלו לחבר בין קהלים שונים – חילונים, דתיים, מזרחיים וחרדים. כבר במחתרת, לוחמי האצ"ל והלח"י כללו דתיים, חרדים ומזרחיים, שהסתירו אותו ותמכו בו. הקשר הזה המשיך לתקופת שלטונו, כשנאומיו ריגשו את הקהל והפכו אותו לסמל של אחדות לאומית.

לדבריו, "בגין היה בעל כריזמה יוצאת דופן ואהבת ארץ עמוקה, שהונעה בין היתר מהשואה, שבה איבד כמעט את כל משפחתו. הוא הוביל את לוחמי האצ"ל והלח"י במבצעים מסוכנים, תוך סיכון חייהם, מתוך שליחות. בנאומיו, הוא הצליח לגעת בלבבות של קהלים מגוונים – דתיים, חילונים, מזרחיים וחרדים – ולהפוך אותם לחלק ממחנה אחד. זו הייתה הברית הראשונית של הימין והחרדים, שקיימת עד היום.

בהשוואה לנתניהו, סמסונוב מאבחן כי "בגין ונתניהו שונים מאוד, אבל הקהל שלהם דומה. בגין היה אמוציונלי, דיבר ללב, בעוד נתניהו רציונלי יותר, מדבר לשכל. שניהם נאמים מוכשרים, אבל בגין היה מחובר יותר לשורשים וליהדות, בעוד נתניהו רואה עצמו כממשיך של ז'בוטינסקי – ליברל לאומי. נתניהו לא מברר הרבה על בגין, אלא יותר על ז'בוטינסקי וצ'רצ'יל. שניהם הצליחו לשמור

רה"מ בנימין נתניהו עם בני בגין

על מעמדם לאורך שנים ארוכות – בגין כ-40 שנה ונתניהו כ-32 שנה – תוך ניהול פוליטי מבריק וכריזמה.

הוא מוסיף כי "בגין בשלטון היה ממלכתי מאוד, בניגוד לבגין של המרד והאופוזיציה. הוא קידש אחדות לאומית, נכנס לממשלות אחדות ואף הציע תפקידים בכירים לאנשי מפא"י כמו משה דיין. עם זאת, הוא לא זכה לממלכתיות דומה מהצד השני. התקשורת והשמאל נלחמו בו, במיוחד במלחמת לבנון הראשונה ובבחירות 81. ההחלטה שלו לא להחליף את הבריקרטיה הממשלתית הייתה טעות, כי היא נשארה נאמנה לשמאל ונלחמה בו.

נתניהו: הנסיך השונה

עליית נתניהו לבכורה בליכוד משנה את כל המשחק: "ביבי הוא נסיך שונה כי הוא לא גדל איתם באותה ערוגה הוא גדל בזה שמישה ארנס הביא אותו להיות ציר בשגרירות בארצות הברית ואחרי זה שגריר באו"ם הוא גדל בחוץ ובא לכאן ככוכב".

התיאור של התקופה חושף תמונה מרתקת: "פעם זה היה נורא בולט. הוא בא עם תרומות מארצות הברית, עם רכב, עם חליפות באוטו שהוא החליף חולצות שלוש פעמים ביום. הוא היה רהוט. הוא בא ממוקד טלוויזיה כמו שיוצעים לדבר בטלוויזיה".

הסוד של בגין

סמסונוב שופך אור על הקסם של בגין שהפך אותו למנהיג אהוד ונערץ. "בגין היה דמות שנויה במחלוקת בזמנו, ואף הושווה להיטלר על ידי השמאל. אבל כיום הוא המנהיג האהוב ביותר בישראל, לפי סקרים.

ראש הממשלה מנחם בגין חונך שכונה חדשה בקריית שמונה בשנת 1981

מחבר הספר הפרסומאי והסופר גיל סמסונוב

המפלצת האיראנית זרעה שנאה, חינכה, בנתה וחימשה זרועות ג'יהאדיסטיות בלבנון, בעיראק, בתימן ובעזה. מולם לא עמד קיר ברזל אמריקני, כי אם קיר של מילים, של פייסנות ושל רפיסות.

"ישראל הוגבלה ונכבלה, וכך נגררה למלחמת התשה של 20 שנה. מול הסכנות, היא העדיפה להתחפר בהנאותיה ובהצלחותיה הכלכליות והטכנולוגיות. לא הסכמנו לוותר על איכות החיים שלנו כדי להתמודד עם הסכנות, אם כי יש להודות שהיה כמעט קונצנוס על כך שאין לשלם מחיר כדי להתמודד עם חמאס או עם חיזבאללה.

"ישראל הזהירה מפני איראן מעל לבימת האו"ם וגם בקונגרס האמריקני - אבל מול "קיר הדיבורים" האמריקני איראן השתלטה על האזור והכינה את מלחמת שבע החזיתות. דווקא שיא חולשתנו ואסוננו, ב-7 אוקטובר 2023, היה היום שבו נאלצנו להתפכח ולהתחיל את המהפך ההיסטורי שהעיר אותנו והביא אותנו למלחמת איך-ברירה קיומית.

"ישראל לא היתה מוכנה לשלם את מחיר הדמים של עימות וחיסול חמאס. העדפנו מבצעים ולא הכרעה. פחדנו והתחמקנו מעימות כולל עם חיזבאללה. דחינו את הקץ. היינו עסוקים בחיים, בטיסות לחו"ל, כשכאן, ממש כאן, בטולכרם ובג'נין, צמח טרור שתכנן 7 באוקטובר על כפר סבא ונתניה.

"בעודנו שקועים בשנאת חנם סגרה עלינו איראן עם שלוחיה ועם כמות טילים ומל"טים ששווה לפצצת אטום. כשהמומחים, הפרשנים ואפילו הגנרלים זלזלו בגרעין האיראני. כיום אפשר להודות שהיינו על סף התקפה כוללת של איראן ושלוחותיה - חמאס, חיזבאללה, סוריה והחות'ים - שאילו פעלו יחדיו ב-7 באוקטובר או מייד אחריו, היו מחריבים את ישראל. אלפי טילים מחמש חזיתות היו מחריבים את בתי החולים, נתב"ג, החשמל, התעשייה, בסיסי הצבא, הנמלים. בלי הגנת כיפות ברזל וטילי חץ שהיו אוזלים, היו אלפי אבדות בנפש.

"כיום אפשר להודות שהיינו על סף התקפה כוללת של איראן ושלוחותיה - חמאס, חיזבאללה, סוריה והחות'ים - שאילו פעלו יחדיו ב-7 באוקטובר או מייד אחריו, היו מחריבים את ישראל. אלפי טילים מחמש חזיתות היו מחריבים את בתי החולים, נתב"ג, החשמל, התעשייה, בסיסי הצבא, הנמלים. בלי הגנת כיפות ברזל וטילי חץ שהיו אוזלים, היו אלפי אבדות בנפש.

"אנחנו נצא מהמלחמה הגדולה הזאת מדממים ומנצחים, כואבים וחכמים. לא ניתן לשאננות לחזור. לא ניתן לשנאת אחים לחזור. ונדרוש תמיד מהמנהיגות הפוליטית והצבאית שתכה ותגדע כל אויב באיבו. שתחסל כל צורר בלידתו. זו מסקנת אסוננו. זו המחויבות לנופלים ולנופלות, לאנוסות, לחטופים והחטופות שחזרו ויחזרו.

ובחירתנו בסיר הבשר מנעו מאיתנו לראות ולהתמודד עם המפלצת שנבנתה סביבנו.

"כבר אפשר לומר בביטחון שהאויבים שלנו ראו את הפילוג שבתוכנו בתור חולשה שמזמינה תוקפנות. הם פירשו כחולשה גם את אהבתנו הנהדרת לחיים, לבילויים ולטיסות, וכן את בחירתם של ההנהגה ושל הצבא להכיל את האיום בדרום, בצפון ובמזרח על פני תשלום מחיר כבד של מלחמת מנע.

"את האמת הפשוטה ניתן לקרוא במאמרו בן 100 השנים של זאב ז'בוטינסקי "קיר הברזל", שבו הוא הזהיר מאשליה ומבהכירה ב"עכשיוויזם". הוא הזהיר את עמיתיו, שהאמינו בשלום ובאחוה מתוך רצון טוב וערכים. בעיני ז'בוטינסקי, קיר הברזל היה הדרך להשגת שלום מתוך עמדת כוח והרתעה, רק אחרי שהערבים יילחמו ויחזרו ויילחמו בנו - עד שיתייאשו לנוכח קיר הברזל.

"באורח פלאי, מי שיישם את השקפת קיר הברזל של ז'בוטינסקי היה יריבו דוד בן-גוריון, שהנהיג את ישראל במלחמת השחרור מול שישה צבאות ערב, ובהמשך לוי אשכול, בניצחון האדיר במלחמת ששת הימים מול האויבות דאז מצרים, סוריה וירדן - הצלחה שאף הביאה את ארה"ב לתמוך בישראל ולספק לה נשק.

בגין עם סאדאת בביקורו בכנסת

מדינות ערב ניסו את דרך המלחמה ב-1948, ב-1956, ב-1967 וב-1973, ורק אחרי שהפסידו והפנימו שקם מולם קיר ברזל - מצרים וירדן פנו להסכמי שלום.

"ז'בוטינסקי לא חווה את עליית המעצמה הג'יהאדיסטית האיראנית, שניצלה את מדיניות הפיוס התמימה של ממשלים אמריקניים שלא גדעו את ראש הנחש באיבו. ישראל נותרה בודדה מול התוקפנות האיראנית, וגם כשעמדה לתקוף פעמיים כדי לחסל את הגרעין האיראני - האמריקנים מנעו זאת ממנה (בסיוע פעיל של הצמרת הביטחונית שלנו) ברגע האחרון.

לדברי סמסונוב, היחסים בין דוד בן-גוריון למנחם בגין היו מורכבים וטעונים. בן-גוריון סירב לקרוא לבגין בשמו, וכינה אותו "האיש שיושב מימין לח"כ בדר". עם זאת, סמסונוב מביא דוגמאות לאחוה מפתיעה בין השניים. "ב-1967, בעת הקמת ממשלת החירום, הציע בגין להביא את בן-גוריון כשר ביטחון. ב-1969, כאשר בן-גוריון ישב לבדו במזנון הכנסת, הוא ביקש מנקדימון רוגל לקרוא לבגין, כי "הוא האדם היחיד שאני יכול לדבר איתו".

קצו בתקשורת

כיו"ר רשות השידור לשעבר, אומר סמסונוב כי "התקשורת של פעם הייתה חד-גונית ונשלטה על ידי נרטיב השמאל. ניסינו לעשות רפורמה ברשות השידור כדי לגוון אותה, אבל נתקלנו בהתנגדות עזה. כיום, המדיה החדשה - רשתות חברתיות, פודקאסטים וערוצים כמו גלי ישראל וערוץ 14 - מפזרת את השליטה הזו, אבל התקשורת המרכזית עדיין נוטה שמאלה. לעיתים, היא מקדמת נרטיבים באופן אחיד ומתואם, מה שמקשה על פלורליזם. אני סבור ששידור ציבורי צריך להתמקד במורשת,

בהיסטוריה ובחיבור לשורשים, כמו למשל לקיחת תשעה באב כנושא מרכזי שמסביר את משמעותו. במקום זאת, התאגיד משקיע בתוכניות בידור והסתה, שזה בזבוז של כספי משלם המיסים. צריך להפריט את השידור הציבורי או להפוך אותו לפלטפורמה שמחזקת את הזהות הלאומית.

בהתייחסו למצב הבטחוני בישראל, הוא קובע: "היינו ממש רבע שעה מחורבן בית שלישי. שנאת אחים עיוורה אותנו מלראות כיצד אויבינו קולטים את ההזדמנות ומתחמשים. העיוורון שלנו, ריב האחים

בדוח ישראל סבא

בחג הסוכות, שמסמל יותר מכל את האחדות של עם ישראל, נזקקנו לדמותו של הצדיק הירושלמי רבי אריה לוי זע"א; האיש שהפך לאגדת חסד עוד בחייו • בשיחה מעמיקה למוסף החג של "קו עיתונות" עם נכדו וממשיך דרכו הגאון הרב אריה לוי שליט"א המכהן כרבה של צפון תל-אביב; הוא מספר על דמותו של סבו-זקנו הצדיק הירושלמי רבי אריה לוי, שבכירים בהנהגת המדינה ממפא"י ומחרות ראו בו כרובם, על אהבת ישראל והכמיהה לאחדות כהמשך למורשתו הברוכה של הסב הדגול

אריה שוורץ

צילומים: מרכז מורשת רבי אריה לוי, הספריה הלאומית, מהאלבום הפרטי

את הציווי "ולקחת לך פרי עץ הדר", תורה היא וללמוד אני צריך'.

ידע אותו שואל את הקפדתו הרבה של רבי אריה לוי אחר כל בדל של הלכה. דווקא לכך, תמה על מעשהו. ענהו ר' אריה בחום ובנועם: "יקירי, אתה מקפיד הינך על הידור אתרוגך וטוב שכך, הלוא צונו על דין הדר. אולם בתורה נזכר הדר נוסף, ציווי יקר וחשוב לא פחות, והוא "והדרת פני זקן", לעיתים זונחים אנו את המצווה הזו. בהיותי בדרכי לבחירת אתרוגי לחג, הגיע שלוח ושח באוזני כי בבית החולים מוטל אדם מבוגר ומסובל בייסורים, זקוק הוא לעזרתי, מובן שנחפזתי לסייע בעדו. מעתה, אף אם אתרוגי בשנה זו יהיה מהודר ותו לא, זכיתי לקיים מצווה אשר אף עליה ציווה הקב"ה על ההידור'. מעשה זה מסמל כל כך את טוהר הליכותיו של הצדיק הירושלמי רבי אריה לוי זכותו תגן עלינו. נזקקנו אפוא לנכדו הנושא בגאון את שמו וממשיך את מורשתו הכבירה; הגאון הרב אריה לוי שליט"א המכהן כרבה של צפון תל-אביב וזוכה לקרב יהודים נידחים אל אביהם האוהב שבשמים.

בדוחו של הסבא

העיר תל אביב נודעה ובצדק כבירת החילון בארצנו. מעוז המסמל את מרכז הבוהמה והתרבות בישראל. אך באורח פלא עברה העיר בעשורים האחרונים מהפכה

אתרוגם וחפצים כי יהיה בגדר 'פרי עץ הדר'. מעיינים הם בו כדבעי מכל צדעיו ונזקיקו, שמא יימצא פגם המעכב את נקיותו והידורו, חלילה. חלקם אף מגדילים לעשות ושולפים מבגדם זכוכית צרובה, עימה מתבוננים המה קמעה ובוחנים את אתרוגם. ודאי, אין מתפשרים הם על ציווי ההדר.

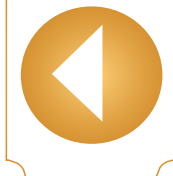
באחד מאותם הדוכנים, עומד לו אחד מגדולי ראשי הישיבות באותם הימים. גאון עצום שספרו התפרסם לימים מקצה לקצה. רכון הוא על אתרוגו, בודקו מזווית נוספת. מזדקף לרגע בכדי להתבונן בו מבעד לקרני השמש, אף הם מסייעות לעמלו. לפתע, שם הוא לב כי המוכר ושאר הלקוחות מתלחשים בחרישיות. הוא נושא ראשו ורואה כי הגיע לפקוד את דוכן האתרוגים רבי אריה לוי זצ"ל, הצדיק הירושלמי. התבוננו כולם ביראת כבוד בדמות ששמה נלחש בין אנשי ירושלים כסמל ומופת לאהבת ישראל וקירוב לבבות. מתפעלים היו המה ממבטו הקורן ושופע הקדושה. ברם, ר' אריה שידוע היה בהקפדתו הרבה אחר הידור ההלכה ובהשקעתו הגדולה בכך, לא החל לברור בין האתרוגים ולמשמש בהם ארוכות. ניגש הוא אל המוכר ונטל הימנו אתרוג מהודר ושילם עבורו. לאחר כך החל צועד בנחישות לעבר בית החולים שערי צדק.

כעבור מספר ימים פגש את ר' אריה אותו ראש ישיבה שנכח בדוכן ותמה בפניו: "למדנו רבינו מפני מה נטל את אתרוגו מן המוכר ולא טרח ויגע לברור מן האתרוגים. אני, טרחתי והסתובבתי בשוק כמחצית היום בכדי לקיים

ירושלים, ערב חג הסוכות תשט"ז, שוק מחנה יהודה.

קריאות רמות, רוכלים מכריזים על מרכולתם. תושבי העיר הבאים בשערי השוק, יהודים קדושים הנחפזים לערוך את קניותיהם לקראת חג האסיף. טהורים הם וזכים ככלות ימי החסד והרחמים. אוגרים הם כעת זכויות לשנה החדשה. אף השוק לובש מעטה של חגיגות, כעין איצטלה צחורה הפרושה על פניו. עמוס הוא מהרגלו, קול השאון וההמולה נשמעים מכל עבר. דוכני לולבים והדסים לצד מוכרי סכך ושאר קישוטי סוכה. אף גלילי בד בגוון כהה נערמים בפאתי השוק מתנשאים לגובה רב. בכל ערב חג שוררת במקום המולה רבתי, אך עתה חל יום טוב ביום שבת קודש, משכך ההמולה כפולה ומכופלת, הופכת היא לאנדרלמוסיה של ממש. אימהות מתרוצצות עם בניהם הרכים וישישים עטורי שיבה נחפזים בינות הדוכנים, חפץ כולם ליטול חלק בהכנות לקראת היום הממשמש ובא, יום ישיבתנו בצל כנפי השכינה.

ברם, מבואה אחת נבדלת היא מקול השאון, שוררת בה שלווה ושקט מופתי. כרך יחיד באיבה של ההמולה. זוהי אפוא ממלכתם של סוחרי האתרוגים. אכן, גדושה אף היא בלקוחות נמרצים, אך שלא כשאר אגפי השוק, כאן נדרש שקט בכדי לסייע ביד הלקוחות להתבונן במרכולתם. אין נוטלים הם אתרוג כמו היה דג מפרפר טרם הטלת הקורנס. ודאי שלא ככורכום הנשקל באבני מידה. רוכשים הם את

לבנו על דמותו רבת ההוד של הצדיק הירושלמי רבי אריה לוי זצוק"ל

הרב אריה לויין עם מנחם בגין בכותל לאחר מלחמת ששת הימים

המלחמה העקובה מדם עימה מתמודדים אנו בשנים האחרונות, גרמה לאוכלוסיות נוספות להתחיל לפקוד את בתי הכנסת. האמונה והביטחון, אינם עוד נחלתם של מעטים, מהווים הם מחסה ומצוק להמונים.

אמנם דרך ארוכה מבדילה בין ההוד בו התברכה העיר בשנותיה המוקדמות. ימים בהם הילכו בעיר אדמורי"ם ואנשי תורה, אנשי עמל יגעים אשר חן יהודי נסוך על פניהם. אישים שפיארו את העיר והעניקו לה גוון ייחודי. אכן, אולם באיטיות אך בעקביות, מתחדשת חזותה של העיר. תופעה נוספת נרשמה בשנה האחרונה, במהלכה מאות רבות של בני נוער החלו לפקוד את בתי הכנסת לאמירת הסליחות. התפתחות מפתיעה בהתחשב במאבק הנערך בבתי הספר כנגד ההדתה. כאשר נשאלו בני הנוער מה גרם להם לעשות את השינוי המבורך, השיבו כי חשו שכך נשמתם מזדככת. 'עוברים עלינו כל כך הרבה קשיים, חייבים היינו את הניקוי הזה'. שוחחנו עם הרב אריה לויין, ביקשנו לשמוע על הסב הענק. זיכרונות הכמוסים במשפחה ומועברים מאב לבנו. כך אף על פעילותו הברוכה בעיר בימים אלו. עת פרוס עלינו החג בו נצטוונו 'למען ידעו דורותיכם', נאות הרב לבקשתנו. ר' אריה נודע במעשיו העילאיים ובמסירותו הרבה למען הנדכאים. פעולותיו ההרואיות למען האסירים והמצורעים הפכו לשם דבר. ליבו היה רחום וכלל חלכאי ירושלים היו דיירי קבע במחיצתו. אך רום צדקותו נעלם מהעין. אגדות העם עוסקות במסעיר ובמעורר הריגוש,

תושבי העיר לתפילות ותחנונים. שכם אל שכם, מצטרפים ידוענים ('סלבים') ואנשי במה יחד עם סופרים ואישי

תמונה היסטורית של רבי אריה לויין שצילם דוד רובינגר

ציבור. חובשים הם כיסוי על ראשם. קולו המרטיט של השופר מתמזג להרמוניה מופלאה המחברת את הלבבות.

דרמטית, מהפיכה בצביונה ובאורח חייה. שכונות שלמות ואתרים בהם נעדר בעבר כל סממן יהודי, זוכות כעת ומצויים בתוכן בתי כנסיות פעילים יחד עם התארגנויות חברתיות רחבות היקף. זר שהסתלק מן העיר לפני שני עשורים וישוב לבקר בה עתה, לא יזהה את פניה. השינוי הדרסטי והמקיף אותו עברה, בה לידי ביטוי בין השאר אף במסעדות ובבתי הקפה המצויים בעיר בהמוניהם. אך בשנים האחרונות, נושאים הם על שעריהם בגאון תעודת כשרות כדין.

אל תהי קלה בעיניכם, עד לא מכבר היה צורך לשאת אוכל כשר לעיר כביכול מדובר היה בנסיעה למדינה טרופית. אמנם לא ניתן להתכחש לקשיים הרוחניים עימם התמודדה העיר. ככלל, סערות הענק החולפות על האקלים הישראלי אינן מדלגות על עיר כתל אביב. אך הרב אריה לויין מייטיב להתמודד עימן בדרכי סבו הדגול. בזהירות אך בנחישות משיט הוא את ספינת הענק במים השוצפים. בשאלות בהן כבדה ההכרעה, עירב הרב את מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצוק"ל שנכנס כולו בעובי הקורה. כך, לאחר פטירתו נזקקו לנושאי הדת בעיר, מרן הגאון רבי חיים קניבסקי זצוק"ל ויבל"א מרן הגר"ד לנדו שליט"א אשר דלתם נותרה פתוחה תמיד עבור נושאים אלו. בעמל ובתבונה נטווה אפוא המארג המופלא של חיי הדת בעיר, מרקם ססגוני ומרהיב ביופיו. כתלי בתי הכנסיות עמוסים לעייפה במשך כל ימות השנה, ימי חול ושבתות. אך עם פרוס עלינו הימים הנוראים, מתמלאים הם במיוחד. אז, מתכנסים כלל

אולם דווקא בעתות שגרה ובסתר, נחשפה דמותו המתחשבת והאצילית. מנהגו לשמח את ליבותיהם של אלו שלא שפר עליהם גורלם נחשף בשוגג בערוב ימיו. אז, נצפה ר' אריה מסתובב בשכונת בתי ברודיא, נושא רגליו בכבדות.

אחד ממקורביו שהתגורר בשכונה תמה על בואו. וזאת מכיון שהיו אלו ימי חג הסוכות וידע הוא כי באותם ימים ספון הצדיק בסוכתו כאשר גדולי ירושלים וחכמיה נוהרים לבקרו. מדוע אפוא הטריח עצמו לשרך פעמיו לשכונה.

בתחילה נמנע ר' אריה מסיפור הדברים, אמון היה על הסתרת חסדיו. אך תלמיד זה שחפץ ללמוד מדרכיו, לא הרפה מתמיהתו. השיב לו ר' אריה כי באותה שכונה התגורר עד לא מכבר אחד מרבניה של העיר. מתוקף משרתו הרמה, בכל שנה עת הגיע חג האסיף, הייתה מתמלאת סוכתו בשואלים ודורשים שהגיעו לראות את פני רבם. אך לפני כשנתיים ימים, הסתלק זה לבית עולמים. ממילא, בימי החול מתמודדת רעייתו עם הקושי שדועך ונמוג מזמן לזמן. אך בימים אלו בהם ניכר ההבדל בין חייו לפטירתו, צפים בה רגשות הצער ומציפים אותה. משכך לבטח יושבת היא ומהרהרת בריקנות ובאובדן. 'הולך אני לשמחה ולדרוש בשלומה. מוזמן אתה עימי, הבה ונזכה במצווה זו יחדיו'...

ביה"ד של רבי אריה לוי

ליבו הענק והרחום כלל את עם ישראל כולו. באהבה כנה וחסרת פשרות, קירב כל דל ונצרך. תמיד הקפיד לחשוב כיצד ניתן לסייע לזולת ולהיטיב עימו, הלוא לכך נברא האדם. כאשר היה יודע שיש יהודי המצוי במצוקה, טורדת הייתה ידיעה זו את שלוותו ולא יכול היה לעלות על יצועו. אף בתפילתו נודע ר' אריה בברכותיו ומענה פיו. ר' אריה שימש כבעל תפילה בימים-נוראים בכמה ישיבות. בין השאר אף בישיבת חברון בהיותם יושבים בעיר האבות. כמו כן שימש בעל תפילה בישיבות נוספות.

באחת מאותן השנים, אחר סיום תפילת נעילה, קריאת ה' מלך ותקיעת השופר, ניגש רבי אריה לוי וצ"ל לשני תלמידי חכמים עצומים שהתפללו עימו. 'הבה נקים לנו בית דין', ביקש. התיישבו בהרכב כשלושה דיינים והחלו גוזרים ישועות. נכח במקום בחור ירא שמים שנותר ברווקותו, "אנו מחליטים כי פלוני בן אלמוני ימצא את זיווגו בזו השנה. וכשם שאנחנו מחליטים בבית-דין של מטה, כך יתקבל הדבר בבית-דין של מעלה". וראו איזה פלא; באותה השנה זכה אותו בחור להינשא עם בחורה הגונה ויראת שמים כמותו.

לשנה אחרת כינס ר' אריה שוב הרכב של שלושה. הפעם מושא גזירתם היה ת"ח חשוב שלא זכה להיפקד בפרי בטן. כמנהגם מקדם, לאחר כלות תפילת נעילה ישבו המה והכריעו: "פלוני בן אלמוני ייפקד בורע של קיימא, וכשם שאנחנו מחליטים בבית-דין של מטה, כך יתקבל הדבר בבית-דין של מעלה". אף גזירה זו התקבלה ולפקודת השנה, חבק אותו ת"ח בת בשעטו"מ. נמצאנו למדים מעט על כוח תפילתו של הצדיק הקדוש שהסתובב בינינו. את הנהגה זו, לכנס בית-דין במוצאי היום הקדוש ולגזור ישועות, אימץ אף חתנו הדגול מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל וכך אף הורה לאחרים.

את ר' אריה קיבלו עליהם כרב, אף לוחמי המחתרנות. שאהדו אותו והתחזקו לאורו. הוא, קירבם בחום ודרש טובתם. כך ערך את חופתו של יצחק שמיר ורעייתו. שמיר, שהיה אחד מראשי ארגון הלח"י ולימים ראש ממשלת ישראל, נמלט מפחד השלטון הבריטי. החופה נערכה בשעת עוצר ותחת סכנה מתמדת. בנו יאיר, שנקרא ע"ש מנהיג הארגון אברהם שטרן שכיניו המחתרתי היה 'יאיר', סיפר כי בשעה בה היו הוריו נתונים במעצר, הייתה אמו אסורה בבית הסוהר לנשים בבית לחם. אתר זה בו הוחזקה על ידי הבריטים, כלל תנאי מחייה מחפירים. בניגם החליטה אמו לשבות רעב. לאחר יומיים ניסו הרופאים להניא אותה ואף להאכילה בכוח אך ללא הועיל. בשלב זה, פנו קרובי משפחתה לר' אריה בתחינה שישוחח עמה. המשך שביתה, הסבירו, יעמיד את חייה וחי עוברה בסכנה ודאית. ר' אריה נחפו מיד לבית הסוהר ושוחח עמה ארוכות. רק לאחר ששוכנעה שאת טובתה הוא דורש, הצליח הוא לעשות מה שלא פעלו קרובי משפחתה וחברותיה. האם ועוברה נותרו בחיים. לימים, שח יאיר, נולדתי אני בזכות מעשהו של ר' אריה.

אף אישי ציבור היו שמים את פעמיהם לביתו הדל

בשכונת 'משכנות'. אריה שפטל שהיה ח"כ בכנסת הראשונה ולימים ראש העיר ראשון-לציון, היה סר למעונו של ר' אריה בקביעות. ר' אריה קירבו וגילה לו אותות של חיבה וידידות. סיפר אחד מאנשי הבית שנכח בשיחות, כי הן נסובו על הא ודא, אך בתום כל אחת מפגישות אלה, היה רה"ע אומר לר' אריה: 'היודע אתה, הנני נמנע מלנסוע בשבת לשיבות מפא"י'... 'היודע אתה, הקצבתי סכום כסף גדול למועצה הדתית כדי שתהיה לפחות מסעדה אחת כשרה בעיר'... 'שמע רבי, אמש אשירה מליאת העירייה בראשותי בניית מקווה טהרה גדול בעיר'... ר' אריה היה שומע את הדברים כשעיניו מחייכות. ניכר היה שהדברים הנאמרים, גורמים לו קורת-רוח, אך הוא לא שבחו ולא היה אומר לו: 'יפה עשית' או בדומה לכך... בפגישתם האחרונה, אמר רה"ע לר' אריה: 'היודע אתה, נכון הייתי ללכת כל בוקר לבית-הכנסת ולהניח תפילין. ברם, חוששני שתהליך שמועה בעיר כי רה"ע של ראשל"צ יצא מדעתו'... ושוב ר' אריה מחייך את חיוכו השוכבני ואינו מגיב ואומר: 'הלוא בסעיף הראשון בשו"ע נאמר שלא יבוש מפני המלעיגים עלי'... ידע והבין ר' אריה את ההתחבטויות והתלבטויות של רה"ע. אך די היה בחיוכו ושוב לא היה צורך באומר ודברים. זו הייתה דרכו של ר' אריה. מעולם לא הטיף מוסר לאדם. לא ניסה להשפיע על מישהו בעניינים שבין אדם למקום. הוא החמיר על עצמו והקל על הזולת.

ברם, אישיותו המקרינה, טוהר נפשו ונועם הליכותיו, הילכו כמטה קסם על כל מי שבא עמו במגע. רבים שינו את אורח חייהם, תוך כדי התבוננות בדרכיו וכל זאת ללא גערה, ללא נזיפה ומבלי שיהיה מוכיח בשער. רבי אריה לוי שהגיע לאדמת ארץ ישראל לבדו ובחוסר כל בראש חודש אדר ה'תרס"ה. ירד לנמל יפו ותכף אחר עלייתו הוסמך ע"י מרנן רבי שמואל סלנט זצ"ל והראי"ה קוק זצ"ל. סמיכה אותה הצניע והתפרסמה אחר לכתו. סמיכה נוספת אותה הסתיר הייתה מרבו, ראש ישיבת ולא"ץ הגאון רבי רפאל שפירא זצ"ל, שהלל ושיבח את גדלותו של העילוי. ר' אריה התאמץ כל ימיו להתקרב לרבותיו, עד שזכה להימנות על תלמידיו הקרובים של רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל. כך נעשה אף גיסו של רבה של ירושלים רבי צבי פסח פרנק זצ"ל. מלבד היותו המשגיח של 'עץ חיים'. גדול היה ר' אריה בתורתו. גדלות נוראה בנגלה ובנסתר. גדלות שהייתה בגדר סוד כמנס אותו נשאו בליבם גדולי ירושלים. לימודו הקבוע בחברותא עם בעל הלשם שבו ואחלמה, סביו של חתנו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, היה רק קטע מתוך פסיפס הענקי. גאוני העיר שנחשפו לגדולה זו כגאון רבי איסר יהודה אונטרמן זצ"ל והגאון רבי יצחק אייזיק הלוי הרצוג זצ"ל. יצאו מגדרם מרוב התפעלות.

אולם ר' אריה עמל ויגע על נקודה אחרת. במשך עשרות שנים התייגע במשימה אותה ראה כמשימת חייו. והיא, אהבת ישראל וקירוב הלבבות. כך קירב בחמימות כל יהודי והמונים רבים הסתופפו לאורו. ביניהם ניתן למנות אף כאלו מבכירי הממסד הישראלי. אישים מכלל הקטבים הפוליטיים של אותה העת. אריה שפטל האמור לעיל, שהיה מבכירי מפלגת מפא"י לעומת יצחק שמיר שהיה מצוי דווקא בעומק האגף הרביזיוניסטי. כך ראש הממשלה מנחם בגין וחה"כ גאולה כהן שהתגאו בקרבתם לרבי אריה לוי ואף ראו בו מורה דרכם עד לסוף ימיהם. אנשי רוח והגות כאב"א אחימאיר ואורי צבי גרינברג, ד"ר ישראל אלדד, יוסף קלרמן ועוד רבים אחרים שזכו להתבשמ מהדמות המיתולוגית.

במאמץ להותיר בחיים את מורשתו העצומה, עמלו מוקירי זכרו ברשויות המוניציפאליות וקראו על שמו רחובות ואתרים בכל רחבי הארץ. יען בעמלו הממושך גילה ר' אריה יכולת מפליאה ובלתי רגילה, יכולת להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד. לקרב אל ליבו אישים בעלי דעות שונות והשקפות אשר לעיתים נגדו אף את השקפתו הוא. אך למרות זאת 'הלוא יהודי הוא', התבטא ברכות וחמימות.

מאז בוקרו של יום שמחת תורה ה'תשפ"ד, יום בו דומה היה כי נפתחו ארובות הגיהנום על יושבי ארצנו ונוכחו הכל לראות במוחש כי "אם ה' לא ישמור עיר שווא שקד שומר", מצוי הצער בכל עבר. משפחות רבות שיכלו את היקר להם מכל, השבר והיגון ניכרים באופן מוחשי. אלפי פצועים ממלאים את בתי החולים. צוותות של רופאים העמלים על חיבור חלקי גוף מעוכים של חיילים שנפצעו בקרב. צעירים שירותו גידמים ונכים למשך כל חייהם. הרב אריה לוי, רבה של צפון ת"א, ממשיך לפעול במורשת סבו. עוסק הוא בפעילות ענפה הנמשכת מאז אותו היום, הולך הוא אל בתי חללי

המלחמה ופוגש את משפחותיהם ההלומות. צועד הוא אל טקסי הקבורה והשבעה. משתתף ברגעים הקשים, זורע נוחם ונחמה. מביא מעשייה נאה מסבו ומלווה אותה בציטוט מדברי חז"ל. במעשיו נוסך הוא תחושת אמונה בליבות האבלים ומעודד אותם בשברם. ניתן אפוא לומר כי מילותיו של הצדיק הירושלמי נושאות בשורה אף כיום. העידוד והמילים החמות, מותרות את שפיותם על כנה.

כך אף הדאגה לשלומם של המפונים מצפון הארץ ומדרומה. במסגרת חלוקת ה'קמחא דפסחא' המתקיימת מידי שנה בראשותו ובה זוכות מאות משפחות קשיי-יום לקבל לביתם ארגזים עמוסים במזון ושאר צרכי החג. הכל ביד חפצה ובהארת פנים רבתי, כדרכו של הסב הדגול. בשנתיים האחרונות הורחבה החלוקה כך שהיא תכלול אף את מפוני המלחמה, בכדי לדעת כי אף הם יזכו לסעוד בלילה הגדול כבני חורין. למותר לציין כי במסגרת תפקידו, שובצו כלל ילדי המפונים במוסדות הלימוד בעיר תל אביב. לארח ולסעוד את האורח זוהי הלוא מסורת משפחתית.

אף משפחות החטופים סמוכים על שולחנו תדיר

הנכד הרה"ג אריה לוי רבה של צפון תל אביב, קורא בפורים מגילת אסתר לחייל שנפצע במלחמה

ולמען החזרת יקיריהם עורך הרב לוי עצרות חיזוק וערבי התעוררות, בתפילה ובתקווה לשוב בנים לגבולם. עצרת כזו התקיימה בעבר ונטלה בה חלק שורדת השבי אגנס ברגר. ככלל, הדאגה לשלום אחינו טורדת אותו באופן תדיר, לכך קיבל הרב לוי החלטה לפיה כלל האירועים התורניים אשר נערכים בעיר במהלך השנה הקרובה, ייוקפו ליכות אלו המצויים בצרה ובשביה ביד אויב אכזר ורע. החלטה זו שפורסמה בעיר הפיחה רוח של תקווה ואופטימיות במשפחות החטופים. האמונה בה' היא זו המסייעת בעדם לצלוח רגעים קשים וישנם רבים כאלו.

עם זאת, מדגיש הרב לוי כי אל לנו לזנוח את שמחת החג. יכולתנו להזדקף ולשאת ראשו לעבר העתיד, מהווה מרכיב חשוב והכרחי בקיומנו. לכך, כבכל העשור האחרון, תערכנה אף השנה חגיגות הקפות שניות בעיר. במסגרת הקפות אלו, מכנס הרב את כלל הקהילות השוכנות בצפונה של העיר לחוג יחדיו את היום המסמל יותר מכל את תורת חייו. המונים רבים של חוגגים מכלל הגילאים, שמחים ומפזזים בגאון ובשמחה. מתוך להט פנימי ובתשוקה של קדושה. מעגלי ענק הכוללים אלפי צעירים צועדים שלובי רצועות אחר ספרי התורה בתהלכה רבתי. מתקדמים הם ברחובותיה הראשיים של העיר כאשר בכל צומת מרכזי מכבד הרב את אחד מאורחי הכבוד לקרא ולשאת את פסוקי ההקפה לכבודה של תורה.

משטרת ישראל נערכת ימים מספר בכדי לאבטח את המסע המרומם וחוסמת את כלל צירי התנועה המרכזיים באזור. אף עיריית תל-אביב לא טומנת ידה מלסייע. מספר החוגגים עולה משעה לשעה, תושבי העיר נמשכים לחגיגות כדבורים לצוף. כך אף יושבי הפאבים והמועדונים הממוקמים בציר התהלכה, נוטשים הם את המשקה ומצטרפים לשמחה. חזיון מרהיב ומפליא לראות אנשים דתיים לצד כאלו המגדירים עצמם כאתאיסטים וכחסרי-דת במוצהר, שואגים יחדיו בגרון ניחר את אמונתו האלמותית 'ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד'. קידוש ה' מרבים. כך זוכים אף יהודי תל-אביב בהמוניהם להמליך עליהם את הקב"ה.

לסיום, חותמים אנו בברכה אותה מקפיד היה רבי אריה לוי וזע"א לברך כל יהודי. מושיט היה לו את ידו ובחמימות נסוכה בחיוך מחזק, 'אתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום'.

קו עיתונות

מאמר בן יוסף

גא שמו!

מסענו של האתרוג

בלי להסס, יצא השמש לפיוטרקוב, מונע על ידי תחושת שליחות בוערת. הוא דפק על דלת ביתו של הרב וקס בשעת לילה מאוחרת, רוח סתיו קרירה מלווה את צעדיו, ופנס רחוב בודד מטיל צללים רועדים על הקרקע. "רבי!" קרא, קולו רועד מעצמת הרגש, "האדמו"ר מאלכסנדר לא היה מרוצה מהאתרוג. עלינו למצוא פרי ראוי יותר!" הרב וקס, שישב ליד שולחנו, מוקף בספרים עתיקים, הרים את מבטו. פניו, חרושות קמטים מעמל השנים, הראו עייפות אך גם נחישות. הוא האזין לדברי השמש, וליבו נחמץ. לפתע, ניצוץ עלה בעיניו. "לפני ימים ספורים", אמר, קולו מלא תקווה, "שלחתי אתרוג מהודר במיוחד לרב מסוים בכפר סמוך. הבה ניסע אליו ונבקש ממנו לוותר על הפרי לטובת האדמו"ר".

השניים לא בזזו רגע. הם עלו על עגלה רעועה, הסוסים דוהרים בחשכת הלילה, כשירח חיוור מאיר את דרכם דרך עננים קרועים. הרוח הקרה הצליפה בפניהם, אך הם לא חשו בה; ליבם בער ממטרה. כשהגיעו לכיתו של הרב, נרעש האחרון לראות את הרב וקס בפתח ביתו בימים העמוסים שבין כסה לעשור. "מה קרה?" שאל, קולו ספוג דאגה, ידו אוחזת במשקוף הדלת כאילו לחפש תמיכה. הרב וקס חייך במבוכה, מנסה להרגיע את המארח. "ברוך השם, הכול בסדר", אמר, קולו רך אך נחוש. "אני בא בבקשה צנועה, ומתפלל שתקבל אותה ברוחב לב". הוא הסביר את מצוקתו של האדמו"ר ואת הצורך באתרוג המהודר. פניו של הרב המארח התכרכמו. לוותר על האתרוג היפהפה שקיבל? הפרי היה גאוותו, סמל לשמחת החג הקרב. הוא היסס, ידו מלטפת את האתרוג כאילו היה אוצר יקר. הוא נזכר ברגע שבו קיבל את הפרי, כיצד עיניו נצצו למראה קליפתו המושלמת, כיצד תכנן להציגו בסוכה כסמל לקדושת החג. אך כבודו של הרב וקס, וחשיבות המטרה, הכריעו את הכף. ביד רועדת, הוא הושיט את האתרוג לרב וקס, שליבו התמלא הכרת תודה. "זכות גדולה היא לך", אמר הרב וקס, עיניו לחות מדמעות של רגש. "להעניק לאדמו"ר מאלכסנדר אתרוג כזה זו מצווה שלא תסולא בפז". הוא נפרד ממנו בברכות חמות, והשניים יצאו בחזרה אל החשכה. השמש, שחש כי הצליח במשימתו, היה מלא התרגשות. הוא דמיין את שמחת רבו למראה האתרוג

לעצים חסונים, שורשיהם נאחזים עמוק באדמת ארץ הקודש. בסתיו אחד, כשהאוויר התמלא בניהוח מתוק ומשכר של אתרוגים בשלים, עמד הרב במרכז הפרדס, ליבו מתפוצץ משמחה.

השמש האירה את העצים, והפירות הזהובים נצצו כאבני חן תחת קרניה. הוא אחז בידיו את האתרוגים הראשונים שגדלו - פירות מושלמים, קליפתם חלקה כמשי, צבעם זהוב כשמש הקיץ, וניהוחם מילא את ליבו בתחושת קדושה. "אלה הם ילדיי", חשב בחיבה, מלטף את הפרי כאילו היה תינוק יקר.

הוא החליט להעניק את האתרוגים הראשונים לאישים דגולים, כמתנה של כבוד. בין המקבלים היה רבי יחיאל דנציגר, האדמו"ר הראשון מאלכסנדר, שקיבל את האתרוג בשמחה עמוקה. עיניו נצצו כשסקר את הפרי, והוא לחש ביראה: "מארץ הקודש, פרי עץ הדר אמיתי".

אך לא כל השנים היו שופעות ברכה. בסתיו אחד, בצורת איומה הכתה בארץ. השמש יקדה ללא רחם, והאדמה סדקה בצמא, כאילו הארץ עצמה זעקה לעזרה. מטע האתרוגים סבל קשות; העצים נראו חלשים, עליהם התכווצו, והפירות היו דלים, קטנים וחסרי חן. הרב וקס, שקיבל משלוח צנוע של אתרוגים מארץ ישראל לפיוטרקוב, שם כיהן באותה עת, בחן אותם בדאגה. אף אחד מהם לא היה ראוי לשמו של אתרוג מהודר. ובכל זאת, מתוך כבוד עמוק לרבי מאלכסנדר, הוא בחר את הטוב שבפירות הדלים ושלח אותו אליו, בתקווה שיביא מעט נחמה.

האתרוג הגיע לאלכסנדר לאחר ראש השנה, מונח בקופסה צנועה, עטוף בבד רך. השמש, איש נאמן ששירת את האדמו"ר במסירות, הניח את האריזה לפני הרבי בטקסיות אופיינית. הרבי נטל את האתרוג בידיו, עיניו סוקרות אותו בציפייה. אך כשפתח את הבד וראה את הפרי, שבה נהג לקבל את האתרוגים מארץ ישראל, עיניו התכווצו בצער, וקמט דאגה נחרש במצחו.

"אינני חפץ באתרוג זה", אמר בקול שקט אך נחרץ. "הוא אינו מהודר דיין". השמש, שנכח בחדר, הרגיש כאילו חץ ננעץ בליבו. הוא לא יכול היה לשאת את אכזבת רבו, את המבט החם שהפך לפתע קר. ברגע של נחישות, הוא החליט לעשות מעשה.

שמש שקעה מעבר לגבעות הירוקות של כפר חטיין, צובעת את השמיים בגוונים עמוקים של כתום, ארגמן וסגול, כאילו האל עצמו טבל מכחולו בצבעי החג. הרוח הקלה נשאה עימה ניהוח של אדמה לחה ואורנים, והרב חיים-אלעזר וקס כרע על הקרקע הרכה, חפן בידיו המיובלות קומץ עפר חום וחמים, ומולל אותו באצבעותיו כאילו היה אוצר קדוש.

האדמה הזו, פורייה ומלאת הבטחה, הייתה יותר מסתם חלקת קרקע; היא הייתה חלום שנרקם בליבו במשך שנים ארוכות, תפילה שהתגשמה תחת השמיים הפתוחים של ארץ ישראל. חיוך רחב, מלא תשוקה ואמונה, עלה על פניו, ועיניו נצצו ככוכבים ראשונים בדמדומי הערב. "הנה", לחש לעצמו, קולו רועד מהתרגשות, "החלום הופך למציאות".

הוא קם בתנופה, ניער את האבק מבגדיו השחורים, כובעו הרחב מטיל צל על פניו המוארות. הוא סקר את חבל הארץ הצנוע, המשתרע על פני כמה דונמים בכפר חטיין הסמוך לטבריה, ודמיונו כבר ראה את הפרדס העתידי: שורות של עצי אתרוג, ענפיהם כבדים מפרי זהוב, נושאים ברכה לעם ישראל.

הרב וקס, דמות מרכזית בקהילה היהודית בקאליש שבפולין, הקדיש את חייו למען ארץ הקודש. כנשיא 'כולל פולין בארץ ישראל', הוא היה חלוץ בחיזוק היישוב היהודי, איש חזון שראה מעבר לגלות האירופית הקרה אל האור שבארץ המובטחת. שנים של מאמצים, תכנונים, תפילות ליליות ומכתבים אין-ספור הובילו לרגע זה - רכישת האדמה שתהפוך לפרדס אתרוגים. הוא דמיין את הפירות המהודרים מגיעים ליהודי פולין, שיברכו עליהם בסוכות, ובליבו התפלל: "בעזרת ה', האתרוגים האלה יביאו ברכה לעולם כולו".

• • •

השנים חלפו כחלום חולף. השתילים הזעירים, שנטע הרב וקס במו ידיו תוך שהוא מזמר תהילים, צמחו

השניים לא בזבזו רגע.
הם עלו על עגלה רעועה,
הסוסים דוהרים בחשכת
הלילה, כשירח חיוור
מאיר את דרכם דרך
עננים קרועים. הרוח
הקרה הצליפה בפניהם,
אך הם לא חשו בה; ליבם
בער ממטרה. כשהגיעו
לביתו של הרב, נרעש
האחרון לראות את הרב
וקס בפתח ביתו בימים
העמוסים שבין כסה
לעשור. "מה קרה?" שאל,
קולו ספוג דאגה, ידו
אוחזת במשקוף הדלת
כאילו לחפש תמיכה. הרב
וקס חייך במבוכה, מנסה
להרגיע את המארה.
"ברוך השם, הכול בסדר",
אמר, קולו רך אך נחוש.
"אני בא בבקשה צנועה,
ומתפלל שתקבל אותה
ברוח לב". הוא הסביר
את מצוקתו של האדמו"ר
ואת הצורך באתרוג
המהודר.

רגוע אך מלא ביטחון. כשהארגו הונח לפניו, עץ ישן ומאובק
שנשא את ניחוח הארץ הרחוקה, הוא הכניס את ידו פנימה,
ובלי להביט הוציא את האתרוג הראשון שנקרה בדרכו.
הפרי היה פשוט, כמעט עלוב. קליפתו הייתה מחוספסת,
צבעו חיוור, והוא חסר את ההדר והיופי של האתרוגים
המהודרים. אך כשהרבי הרים אותו אל האור, נהרה עלתה
על פניו, כאילו ראה בו משהו שמעבר לקליפה. מקורביו
עמדו סביבו, מבטיהם מלאי תמיהה ואכזבה. הם לא הבינו
כיצד ייתכן שרבים, שידוע בחיבתו לאתרוגים מושלמים,
יבחר בפרי כה צנוע. הרבי הבחין במבטיהם וחייך, חיוך
חכם וחם שמילא את החדר באור.
"לא כל מה שנראה נאה הוא אכן נאה", אמר, קולו רך
אך נוקב, כאילו חשף אמת עמוקה. "ולא כל מי שמבין
באתרוגים מבין גם בלבבות. אתרוג ולב - דבר אחד הם.
כשהלב מרגיש את האתרוג, כשהוא חש את טהרתו ואת
קדושתו, זהו האתרוג האמיתי". הוא הרים את הפרי הפשוט
אל האור, ובעיניו נצצה חוכמה קדושה, כאילו ראה מעבר
לקליפה אל נשמתו של הפרי, אל הארץ שבה צמח, אל
התפילות שהשקו אותו.
החסידים עמדו בשתיקה, מרותקים לדברי רבם. הם
הבינו כי האתרוג הזה, עלוב ככל שיהיה, נשא בתוכו משהו
גדול יותר - את רוחה של ארץ ישראל, את מסירותו של
הרב וקס, ואת האמונה הטהורה של כל אלה שהאמינו בו.
בסוכות הבא, כשהרבי בירך על האתרוג, עיניו היו מלאות
דמעות של שמחה. האתרוג הפשוט הפך לסמל, לא רק של
החג, אלא של האמונה בכוחה של כוונה טהורה, של לב נקי,
ושל קדושה שמעבר ליופי החיצוני.

המהודר, את החיוך שיעלה על פניו כשיראה את הפרי
המושלם. כשהגיע לבית האדמו"ר, הוא כמעט לא הצליח
לעצור את התלהבותו. "רבי!" קרא, קולו מלא שמחה,
"הבאתי לכם אתרוג חדש, נאה מאין כמותו!" הוא פתח
את האריזה בזהירות, חושף את הפרי העטוף בבד משי רך,
כאילו היה תכשיט יקר. האדמו"ר נטל את האתרוג בידיו,
ופניו נותרו חתומות. הוא בחן את הפרי מכל עבריו, עיניו
סורקות כל קמט וכל פרט בקליפה. לפתע, קרא בקול מלא
חרדה: "אוי, מה אני רואה כאן? מרה שחורה! מרה שחורה
על האתרוג!"

השמש נרעדה. הוא הרגיש כאילו האדמה נשמטה מתחת
לרגליו, כאילו כל המאמץ, המסע, והתקווה התנפצו ברגע
אחד. "ספר לי", ציווה הרבי, קולו רציני וחד. "מאין הבאת
את האתרוג הזה?" השמש, מבויש, השפיל את מבטו וסיפר
את סיפור המסע - כיצד הוא והרב וקס נסעו בלילה אל
הרב, כיצד שכנעו אותו לוותר על האתרוג היקר לטובת
האדמו"ר. הרבי נאנח עמוקות, אנחה כבדה שמילאה את
החדר. "השיבו את האתרוג לבעליו", אמר, קולו רך אך
נחרץ. "אינני חפץ בפרי שמכיל בתוכו את צערו של אדם
שנאלץ לוותר עליו. אתרוג אמיתי הוא פרי שמביא שמחה,
לא צער".

האתרוג הוחזר, והאדמו"ר נותר ללא פרי ראוי. חסידיו
התרועעו בחיפוש נואש אחר אתרוג מכובד, מסתובבים
בשווקים, דופקים על דלתות, שואלים כל סוחר ורב
בקהילה. אך כל מאמציהם עלו בתוהו; הבצורת השאירה
את הארץ חסרת פירות מהודרים. בלב כבד, נזכר השמש
בארגז האתרוגים הפשוטים שהרב וקס נהג לשלוח מדי שנה
לקישוט הסוכה. "הביאו לי את הארגז", ביקש הרבי, קולו

תנובה
אלטרנטיב

**מתאים לי
לקפה שבין
הסעודות**

עם סדרת משקאות לקפה
תנובה אלטרנטיב
כל זמן מתאים לקפה טעים

